

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BİR DEĞİ AĞAC

PINAR KÜR

öyküler

BİR DELİ AĞAÇ
öyküler

YAZKO

Nuruosmaniye caddesi

Atasaray, 206.

Cağaloğlu — İstanbul

Yazarın öteki kitapları :

YARIN YARIN, 2. basım

KÜÇÜK OYUNCU

ASILACAK KADIN, 2. basım

**Bu kitap Ağaoğlu Yayınevi Tesislerinde
dizildi, basıldı, ciltlendi.**

Kapak : Işılar Kür

İstanbul, 1981

Ücretsiz PDF Kitapları için <https://rantey.org>

BİR DELİ AĞAÇ

PINAR KÜR

Yazarlar ve Çevirmenler Yayın Üretim
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>
Kooperatifi

Görünmeyen görenlere --hic değilse görmeğe çalışanlara,
bir gönül borcu olarak...

YAZ GECELERİNDE KEMAN

Dedikodulardan önce Brahms'ı işittim.

Aradan bunca süre geçmiş olmasına karşın her şey en ince ayrıntısına dek aklımda.

Hiç bir girintisi çıkıntısı olmayan tekdüze yaşamının olağan dışına yuvarlanışydı. Unutulabilir mi?

Bunaltıcı bir yaz gecesi idi. Araba seslerinin, yokuşu inen kamyonların kulağı delen hidrolik fren gürültülerinin hepten kesildiği, televizyon bağırtilarının durduğu, sarhoş naralarının bile artık duyulmadığı iyice geç bir saat.. Erken uyumuş, ama artık sıcaktan mı sineklerden mi bilmem, zifir karanlıkta ter içinde uyanmıştım. Korkulu bir düşten --her hangi bir düşten-- uyanmayalı yıllar var. Gene de ne zaman gözlerimi karanlığa açsam paniğe kapılıyorum. Uzun sürmüyor; hele son zamanlarda çabucak havagazını kapatıp kapatmadığım, kapının zincirini takıp takmadığım ya da çiçekleri sulamayı unutup unutmadığım konusunda sorulara dönüşüyor bu darmadağınık korku. Oysa her gece yatmadan da soruyorum bu soruları kendime; olumlu yanıt almadan da --vermeden de-- yatağa girmiyorum. Aynı sorular geceyarısından sonra yinelendiklerinde verilecek tek yanıt var: Yaşlanıyorum. Bu düşünce yüreğimdeki yapay çarpıntıyı dindirmeye yetiyor. Yaşlanıyorum, ne güzel. Az kaldı. Sık sık olmaz bu --bütün gece deliksiz uyumamı sağlayan haplarım var. Arada bir erken yattığımda oluyor işte. O zaman da gözlerimi

açmam, çarpıntımı duymam, sorularımı sıralayıp 'az kaldı'nın huzuruna varmam, yeniden gözlerimi kapayıp uykuya dalmam uzun sürmez.

O geceye dek yerimden kalktığımı hiç bilmiyorum. Oysa o gece kalktım. Sıcak dayanılır gibi değildi belki. Biraz soluk alabilmek için, elimde yakınyayı kurduğum sigaramla çakmağım, balkona çıktım. Odadan balkona geçiş herhangi bir hava değişikliği yaratmadıysa da, gündüzün ve akşamın uyumsuz, ısırgan, aşırı gürültülerinin hiç mi hiç vaadetmediği derin sessizlik gerçekten güzeldi. En küçük bir yaparak hışırtısı bile yoktu. Bahçedeki üç ağacın en büyüğü --ötekiler ikinci kata ancak ulaşabilirler, balkonumdan eğilmezsem göremem; oysa bu en üst kata varmıştır, saksılarındaki çiçeklerle bile dalaşır yaprakları kimi kez-- karanlık bir heykel kadar kıpırtısızdı. Dallarında barınan kuşlar ya uyumuş ya da başka bir yere uçmuş olmalıydılar. Yeryüzünde benden başka canlı yoktu sanki. Çakmağımı çakmak, hattâ derin bir soluk olmak bile, yersiz, gereksiz, belki de sakıncalı bir gürültü çıkarmak olacaktı. Tam sessizliğe saygı duymanın çağdaş mı çağdışı mı olduğunu çözmeğe çalıştığım sırada, en beklenmedik ses deldi sessizliği. Brahms'ın keman konçertosunun ilk yumuşak notaları yükseldi karanlığın içinden. Hiç bir gerçeğe, hattâ düşe, sığmayacak bir şeydi bu. Korkuya benzer bir duyguyla donup kaldım bir an. Hemen gözlerimi yumdum. Belki de bir korunma içgüdüsüydü bu. Sesin nereden geldiğini öğrenmek istemiyordum. Bunca yıldır yaşadığım evde, mahallede kendi radyomdan başka hiç bir yerden keman sesi işitmemiştim. Ve gecenin bu akla uzak saatinde, bu aklın ve güzelliğin doruğunu zorlayan müziğin gökten yağdığına inanmak hiç de güç değildi.

Hem de Brahms.. Bir mucizeydi bu..

Bu konçerto hep eşsiz güzellikte bir görün-
tüyle acıklı bir öykü uyandırır imgelemimde.
İlk notalardan itibaren gözlerimin önünde uç-
suz bucaksız, dümdüz, gerçekte olamayacak-
mışcasına durgun, deniz olduğu yalnızca ka-
ranlık ışıltısından sezilen bir sonsuzluk uza-
nır. Ay ışığı gümüşten bir ırmak oluşturmuş-
tur kapkara suyun üstünde. Irmağın en orta-
sında ufacık, yapayalnız bir kayık vardır. Bir-
den, ilk on-onbeş saniyeden sonra belki, bin-
lerce minik kıpırtıyla dolar suyun yüzü. Bir an
öncesinde tuval üstüne boyanmışcasına dura-
ğan olan kayıkcık bir sarsılır, sonra hafiften
sallanmağa koyulur. Gümüşle çerçevelenmiş
bir huzur içindeki unutulmuşluğunda hiç mi
hiç beklemediği bir fırtına çıkacak gibidir. Ama
hayır, fırtına değildir gelen. Müzik öylesine ça-
bucak başlangıçtaki durallığına döner, öylesi-
ne aniden yatıştır ki, besbelli o birkaç anlık
karmaşanın nedeni uzaktan geçen büyük bir
geminin geride bıraktığı dalgalardır. Üstelik
çok uzaktan, görünmeden geçip gitmiştir gör-
kemli büyük gemi ve hangi kıpırtısız huzuru
bozacağını bilmeden, düşünmeden salıverdiği
dalgalar, o çoktan bir başka yere yaklaştığın-
da ulaşabilmiştir küçük sandala... Dalgaların
ölümüyle birlikte fısıldarcasına yumuşak yaylı
ve nefesli sazlardan oluşan yalnızlık yeniden
egemen olur. Uzun sürmez bu. Yepyeni bir te-
ma kımıldanır birden. Ama daha kımıldanır
kımıldanmaz, sonuna dek gelişmeden yok olur.
Bu, sanki geride bırakılmadığı halde geride ka-
lanın, bir yerlere varacağı bilinen görülmedik,
tanınmadık gidene duyduğu özlemdir. Ne ki,
daha uyanırken üstü örtülür, susturulur. Bir
süre --o özlem teması tüm gelişmişliğiyle ye-
niden ortaya çıkıncağa değin-- küçük kayık
büyük geminin hayaliyle önceden var olan tüm

dengeleri başka, temel bir denge uğruna bozan bir sarsıcı söyleşiye girer. İlerde, özlemin kesin olarak açıklanmasından sonra görkemli gemi birden somutlaşır sanki. Artık bir hayal değil gerçektir. Vardır, varılabilir, belki ışıkları uzaktan görülmüştür. Kayığın başlangıçtaki dural, yalnızca ay ışığıyla yetinen huzuru yerini sevinçli bir tedirginliğe bırakır. Bölümün sonuna dek sürekli bir ulaşma çabası; yaklaşma izlenimini veren bir devinim vardır. Kayık gemiye koşuyor, koşuyor, arada yoruluyor ama yetişme olasılığının verdiği coşkuyla her türlü yorgunluğu yeniyor gibidir...

Şimdi yüzyıllarca eskidenmiş gibi gelen bir tarihte kurmuştum bütün bunları. İlhan'ın ölümünden çok önce.. Kendi yaşam öykümle hiç bir ilgisi yok... .. yoktu. Sonraları birtakım benzemeler olduysa, ne kurduğum öyküye ne de yaşamıma en ufak bir ayrıntı ekledim benzetmeyi zorlamak ya da kolaylaştırmak için.

Bir süre sonra açtım gözlerimi --bu kez karanlığa değil de düşsel bir aydınlığa.. Hemen irkilmedim. Müziğin göz kapaklarımda ardında yarattığı düşün sürdüğünü sandım bir an. Ama öyle değildi. Gerçek bir ayışığı doldurmuştu bahçeyi. Nasıl olur? Birdenbire nereden? Daha demin karanlık değil miydi her yan? Balkona ilk çıktığımda da ayın çok uzaklarda olmadığını anlatan bir aydınlık var mıydı gökyüzünde? Yoksa Brahms'ın hiçyokluktan çekip 'getirdiği bir ışık mıydı bu? Elbette ikincisi olmazdı. Gene de, büyük ağacın yapraklarını sanki benim küçük kayıkçığıma yol gösteren aynı ayışığı yıkamaktaydı. Evet, yıkanmış gibiydi yapraklar. Bir yağmur sonrası parlaklığında ve apaktılar. Şaşırtıcı, neredeyse büyüleyici bir beyazlık.. Gündüzleri tozludur ağacın yaprakları. İlk yazın genç, bakanı da gençleştiren, yeryüzüne yepyeni soluklarla açılan

yeşili koyulaşmış, coşku uyandırmaz olmuştur. Ayışksız gecelerde ise kapkaradırlar. Dalların balkonlara, pencerelere yakınlığından mıdır, tek bir ağaç sık ve ürkütücü bir orman görünümü kazanır. Lâcivert gecenin üstüne kara bir gölge gibi abanan koca yapı bu ormanın en derinliklerinde bir ortaçağ şatosudur.

Oysa o an, o da aklaşmış, masalların billur saraylarına dönüşmüştü.

Birinci bölümün sonundaki kreşendoyla birlikte müzik sustu. Adagio'yu beklerken yeniden gözlerimi kapadım. Konçertoyu bana ilk dinlettiğinde, 'bir geçlik bestesi gibi... Aslında değil ama öyle sanırsın...' demişti İlhan. 'Bak, birinci muvmanı bile eserin sonuna gelmiş gibi bitiriyor...' Gerçekten de uydurduğum küçük sandalın görkemli gemiye artık ulaştığı izlenimini bırakabilir bölümün sonu. Oysa ardından gelen adagio bunun ne denli sahte bir kavuşma olduğunu ortaya koyar. Gerçek bir birleşmeyi değil, tam karşıtı, birleşme anındaki yol ayrımını simgelediğini anlamak için bu ikinci bölümü dinlemek gerekir. Adagio boyunca tümüyle yapayalnızdır küçük kayık, görkemli gemiden en ufak bir iz bile yoktur. Kürekleri kırılmış gibidir hattâ. Ayışığında ilerlediğini gösteren tema susmuş, su şıpırtıları kesilmiş, görkemli gemiye duyulan özlem kesin bir umutsuzluğa dönüşmüştür.. O görkemli gemi üçüncü bölümde tek başına ortaya çıkacak, önünde uzanan karanlık denizi yararak, ardında bıraktığı dalgaların hangi uzak kıyıya ulaşabileceğine hiç aldırmayarak kendi utku dolu, özgür yolunda ilerleyecek, varacağı yere tek başına varacaktır. Oysa birinci bölümde hiç belirmemiş olsa, huzur sanılan yalnızlığı dürtmemiş, işin içine özlem katmamış

olsa, ikinci bölüm onca acıklı olmazdı.. Upuzun bir inilti gibidir adagio. Bitmeyen bir iç çekiştir ya da. Ağlamak isteyenlerin şarkısıdır.

Ben ağlamak için beklemiyordum ama. Göz yaşı dökmeyeli onca yıl geçmişti ki, göz pınarlarımın temelli kurduğuna kesinlikle inanmıştım. Yaşamımı çırpınmalardan arınmış, makul bir düzeye oturtmuştum çoktandır. Ayrıca, müzikten bir öykü çıkarmak yeterince zorlamaydı zaten. Bir de bu öyküye yaşamdan bir örnek ya da benzerlik aramak olayı çok aşırıya vardırılmaz olmaz mıydı? Bunları böylece düşünmedim o ilk gece. Neye adım attığımdan tümüyle habersizdim. Yıllardır öylesine uzaktım ki ağlamaktan, gözyaşı kışkırtıcı duygulanımlardan, Brahms bana İlhan'ı yüreğime en yakın güzelliğiyle değil, sevgisiyle ya da sevgimle değil, büyük bir müzikçi olarak bile değil, yalnızca zamanında aşırı bilgiçlik olarak nitelediğim, dolayısıyla kolayca küçümseyip bir kalemde sildiğim bir davranışıyla anımsattı. Aradan uzun süre geçince oluyor bu gibi rahat, yerinmesiz ansımlar...

Konçerto üstüne kurduğum öyküyü ona anlattığımda kaşlarını çatmadan birbirine yaklaştırmıştı. Bir şeyi onaylamadığı, sözü söyleyene, yapılına yapana yakıştırmadığı durumlardaki yüz devinimiydi bu; başkalarının dudak bükmesi gibiydi onun kaş yaklaştırması. Önce programsız müzikte öykü ya da anlam aramanın yanlışlığını belirtmiş; üstüne, benim ayışığıyla yetinen küçük sandal olarak nitelediğim sesleri 'A1 temi', beklenmedik dalgalarını 'köprü', görkemli geminin hayalini 'A2 temi', özlem temasını 'B1 temi', görkemli geminin somutlaşmasını 'B2 temi', her türlü ses söyleşisini, ayışığında ilerleyiş gibi gelen devinimi ise ya 'köprü' ya da 'tem gelişmesi' olarak adlandırıp 'amatörce' dediği duygulanımlarımı bilimsel bir soyutluğa dönüştürmeğe çalışmış-

tı. 'Amatörce duygulanımları' kendisi gibi bir virtüöz adayının sevgilisine yakıştırmadığını açıkça söylememiştir ama ben anlamıştım. Gene de papuç bırakmamıştım ona. Öykümden de görüntümden de dönmemiştim. İşte bugün bile dönmüş değilim. Üstelik kayık temasının (ona göre A1) benim savunduğum gibi aynen yinelenmemesine karşın ('Elbette birinci bölümdeki temaları ikinci bölümde kullanmaz!') adagionun ona çok benzer sesler içerdiğini; üçüncü bölümde ise birinci bölümdeki görkemli gemi temasının (yani, B2) ters yüz edilerek geliştirildiğini hırçın ısrarların karşısında doğrulamak zorunda kalmıştı. Nerdeyse tüm yaşamı müzik olan birine müzikten anladığını tanıtlamak --dolayısıyla onun yaşamında müzikle eşdeğer olabilecek bir yer edinmek-- isteyen birinin kendi kendisine güven arayan üstelemsiydi benimkisi. Onunkisi is --sonradan anladım-- belki de her sanatçının zorunlu olduğu bir uzlaşmaydı: sanat yapıtını, yaratanın istediği. önerdiği gibi değilse bile hiç değilse derinden yaşayan ve sanat olayını uğrunda hırçınlaşacak kadar seven birine duyulan saygı --belki de minnet, bir gönül borcu...

İki bölüm arasının olağan uzunluğunu aşan bir süre geçmesine karşın müzik başlamayınca yeniden açtım gözlerimi. Geceyarısı mucizesinin sonuna dek sürüp gitmemesi bana yapılmış özel bir haksızlıktı sanki. Mızımız bir öfke kabarcak oldu içimde. Müziğin neden sustuğunu anlayabilecekmişim gibi, hesap sorarcasına sabırsızlıkla çevreye baktım. O zaman gördüm dördüncü kattaki ışığı. Soluk bir ışıktı. Katın benden yana olan yüzündeki tüm camları --sekiz on küçük, sürme pencere-- aydınlatan ama çok büyük bir odada yalnızca birkaç mum ya da güçsüz bir ampul yanıyormuşcasına ölgün, sarı bir ışık... Belki de bu yüz-

den daha önce görmemiştim. Ya da gözlerimi açtığımda yalnızca ağacın hayalet saydamlığındaki yapraklarına baktığım, keman sesinin nereden geldiğini bilmek istemediğim için... Ama işte, müziğin kaynağı belirlenmişti artık. Herhangi bir mucize söz konusu değildi --benim durup dururken uyanmam, yataktan kalkmam dışında--. Yeni kiracılar taşınmıştı demek. Ve bu kişiler ya da kişi her kimdiyse bir müzikseverdi. O kadar. Ev sahiplerinin kimbilir hangi nedenle yıllardır boş tuttukları katın kiraya verildiğini birilerinden mi işitmiştim, yoksa apartımana geldim geleli kapalı duran, kirden kapkara olmuş camların açıldığını, yağlı pisliklerinden arındıklarını, badana-cıların duvarları Akdeniz beyazına boyadıklarını ayırımsadığımda kendi kendime mi karar vermiştim oraya artık birilerinin yerleşeceğine, bilmiyorum. Şu ya da bu biçimde öğrenmiştim işte dördüncü katın tutulduğunu. İçine taşınıldığından habersizdim yalnızca.

Müzik başladı. İlk birkaç notadan sonra adagionun değil de birinci bölümün yeniden çalındığını anladım. Şaşırdım. Neden acaba? Bu kez gözümü ıııklı pencerelerden ayırmadan dinliyordum. Soluk aydınlık hepsine yayılmıştı ama camların yalnızca ikisi açıktı seçebildiğim kadarıyla. Keman sesi bunlardan taşıyordu dışarı. İçerde en ufak bir devinme yoktu. Kıpırdanmayan bir gölge bile göremedim. Biri yattığı yerden ya da epey uzak bir köşeden dinliyordu Brahms'ı yeni baştan. Pekî ama, neden yeni baştan? Ya da, yeni baştan olabilir elbet ama, neden sonuna gelmeden yeni baştan? Adagiodan ürküyor muydu yoksa, bir vakitler benim de ürküğüm gibi? Benim çoktan yendiğim o ürküntüyü yenememiş, çoktan alıştığım yalnızlığa alışamamış biriydi belki. Gençti demek.. Yolu uzundu daha.. Kadın mı erkek mi olduğunu, günün birinde merdivenlerde,

asansörde falan karşılaşp karşılaşmayacağı-mızı merak ettim. Dedim ya, dedikoduları işit-memiştim daha...

Özlem teması sandığım notaların ikinci mi üçüncü mü yinelenişinde gözlerimi pencereler-den ayırdığımda ayın gökyüzünün bir başka yöresine çekilmiş olduğunu ayırımsadım. Bat-mıştı bile belki. Gene de tümüyle karanlık de-ğildi her yan. Göğün lâciverdi koyudan açığa yönelmişti. Ortalığın ağarmasına çok vardı da-ha ama ağacın yaprakları yeşile hazırlanıyor gibiydiler. Bölümün sonunu beklemeğe karar verdim. Elimde hâlâ içmediğim sigarayla çak-madığım çakmak, içeri girdim. Balkon kapısı açık kaldı. Keman sesi uzaklaştı. Belki de dör-düncü kattaki kişi bölümün sonundaki kavuş-manın sahte olduğunu öğrenmemek için din-lemiyordu adagioyu..

Başımı yastığa koyduğumda anladım -- bel-ki daha önce de anlamıştım ama o an kesin-likle bildim kolay kolay uyuyamayacağımı. Ha-vanın aşırı sıcaklığı değildi bunun nedeni. Uzaktan uzağa hâlâ işitebildiğim, ya da ka-famda sürdürdüğüm için işitiyorum sandığım müzik de değildi. İlhan'ı atamıyordum aklımdan -- daha doğrusu gözlerimin önünden. Ata-mıyordum dedimse, aslında atmak çabam da yoktu. Uzun süredir başına böyle bir şey gel-memiş kişilerin tedirginliği içindeydim yalnız-ca. Onun kâh enginlere giden geminin içinde gü-lümserken, kâh kıyıda kalan kayıkta yolunu yitirmiş bir çocuk kadar tasalı ve şaşkın, kâh yatağımın ayak ucunda kaşlarını hafifçe çat-mış keman çalarken görüyordum. Derken baş-ucuma gelip yüzüme eğiliyordu. İmgeler birbi-rine karışacak kadar çabuk geçiyorlardı. Aynı anda hepsini birden gördüğümü bile söyleyebi-lirim. İşin garibi, onun gülümsediğini, tasalan-

dığını, yoğunlaşmış bir dikkatle kaşlarını çat-
tığını, bana doğru eğilirken sevecenlikle bak-
tığını biliyordum ama yüzünün çizgileri belir-
sizdi. Yani, tanıdığım İlhan görüntü olarak ger-
çekleşmiyor, gövdesi, kaşı, gözü, ağzı olan bir
bulut gibi dolaşıyordu çevremde. İlhan'a ben-
zemiyordu. Başka hiç kimseye de benzemiyor-
du. Hiç bir belirgin özelliği yoktu -- İlhan ol-
maktan başka.

Ne demekti bu? Onu yeni yitirdiğim o en kö-
tü yıllarda bile böyle şeyler görmemiş, düşün-
memiştim. O vakitler yüzünün çizgileri belir-
siz değildi. Birlikte yaşadığımız olaylar tüm
canlılığıyla aklımdaydı ve tüm canlılığıyla ye-
niden yaşıyordum onları. Gece gündüz sürdürdük-
güm, tükenmek bilmeyen bir karşılıklı konu-
şma tutturmuştum ikimiz arasında. Birlikte çek-
tirdiğimiz resimleri hiç ayırmıyordum gözü-
mün göreceği yerden. Annesinin bana verdiği
taş plâkları hiç durmadan dinliyordum. Her
an, birlikte gidilmiş bir konserin, yapılmış bir
kır gezintisinin, bir sevişmenin, bir başka se-
vişmenin anısını tüm iç organlarımı yırtan bir
acıyla yaşıyordum. Sonra, bir bunalım anında
o eski plakların hepsini kırdım. Uzun süre hiç
müzik dinlemedim. Aradan yıllar geçip de ye-
niden müzik işitmeyi göze aldığım zamansa
bir pikap ve plaklar edinmeyi göze alamadım.
Müzik konusunda seçim yapabileceğim bir ko-
numa girmekten korkmuştum herhalde. Belir-
li plakları satın almak.. Belirli anlarda bun-
lardan birini pikaba koymak.. Belirli parçala-
rın uyandıracığı anılara önceden hazırlan-
mak.. Hayır, tasarımlı bir biçimde geçmişe dön-
mek ya da geçmişten kaçabilmek için müziği
kullanmağa razı olamazdım. Korktum, evet.
Anılardan anı beğenmek yüklenmeğe katlana-
mayacağım bir sorumluluktu. Onun için il rad-
yosundaki seçicilerin keyfine bırakmıştım din-

leyeceğim müziği de yeniden yaşayacağım anıları da...

O günden bu güne yirmi beş yıl geçti. Kimbilir kaç kez dinledim Brahms'ı. O geceye değin bana İlhan'ı anımsatmadı, düşündürmedi değil elbet.. Anılarımla olan ilişkim değişmişti yalnızca. O gece kemanı ilk işittiğimdeki gibi acısız, görmeden yaşamadan, o sıra her nasılsa yanımda olmayan biri gibi anımsayabiliyordum onu. Onu özellikle düşünmeden içimde taşımayı öğrenmiştim daha doğrusu. Uzun süre birlikte yaşamış kişilerin birbirlerine alışmışlığı, anı tazelemeyi gerektirmeyen karşılıklı anlayışı gibi bir şey bu. Yüzünü gözümün önüne getirmeyeli çok olmuştu ama kim zaman durup dururken gömleğindeki ütü kokusunu akla uzak bir keskinlikle duyuyordum; ya da olmadık bir anda, yolda yürürken örneğin ya da patronun ingilizce mektuplarını daktiloya çekerken, bıyıklarının yanağıma batışını duyumsuyordum. Öylesine bir anlık gelip geçişlerdi ki bunlar, üstlerinde durulmayacak olağan algılamalardan ayırd etmiyordum. O gece çizgileri unutulmuş --gene de gülümseyişi, sevecen bakışı yerli yerinde kalmış-- yüzüyle gelip ayak ucumda keman çalması, üstüme eğilmesi bambaşka bir şeydi oysa. Hiç bir zaman kesinlikle anlayamadım neden onca erken geldiğini. Hiç bir şey bilmiyordum ki daha.. Belki de saatin çok geç olması, nerden gelip nereye gittiği bilinmeyen ayışığı, Brahms'ın --sonradan kaynağı bulunsa da-- ilk anda beklenmedik bir yağmur gibi gökyüzünden dökülüşü, adagionun inatla reddedilişi etkilemişti beni. Evet, öyleydi herhalde.

Ertesi gece sigaram yanmış, çakmağım ve saatler boyu içeceğim sigaralar paket içinde yanımda hazır, bir de rahatça oturabileceğim bir

iskemleyle --bir gece önce birinci bölümü ikinci kez sonuna dek dinleyemeyişimin nedeni ayakta durmanın yorgunluğuydu sanıyorum-- balkona çıktığımda daha erkendi. Mahallenin akşam gürültüsü dinmemiştir. Bu geceki konserin başlama saatine --başlayacaksa eğer-- çok vardı, bunu da biliyordum. Bile bile uzunca bir bekleme süresi ayırmıştım kendime. Bu kez ansızın yakalanmayacaktım. Havanın iyice kararmış olmasına --dolayısıyla burada oturduğumu gören olsa bile nereye baktığımı çıkarmalarının olanaksızlığına-- karşın dördüncü katın pencerelerine bakamıyor, ağaca, ağacın yaprakları arasından görünen karşı sıradaki alçak damlı evlere ya da damların üstündeki --gene ağacın yaprakları arasından görünen -- lâcivert gökyüzüne, o lâciverdin içine çizilmiş siyah kent silüetine bakıyordum. Sanki tek merakım manzaraydı. On yıldır alışılmış, on yıldır dikkatimi çekmemiş, aslında pek de güzel olmayan manzara...

Aslında, on yıldır yaşadığım bu evde, bu geniş balkonda oturduğum süreleri toptasam on saat etmezdi. Yalnızca saksılarımı sulamak, çamaşırlarımı asmak, arada bir --sabah, akşam ya da gece-- kısaca çıkıp çevreme şöyle bir bakmak için kullanmıştım burayı. Balkon koltuğum, masam, şezlongum falan yoktu. Bu yüzden yemek odası iskemlelerinden birini alıp çıkmak zorunda kalmıştım. Oysa, saksıların yanı sıra birkaç koltuğu, hattâ iki üç kişilik bir rakı sofrasını kolayca barındıracak genişlikte bir balkondur. Ne ki, rakı içilebilecek saatlerde mahallenin gürültüsü dayanılır gibi değildir --ben zaten içmiyorum gerçi ama, yani, içecek olsam.. Besbelli bina ilk yapıldığında daha sakinmiş buralar. Onun için koymuşlar balkonları.. Binanın yapılış tarihini bilmiyorum ama --ille de öğrenmek istesem zor bir iş

değil bu, şu güne dek öğrenmeğe gerek duymadım-- yüzyılın başından kalmış olsa gerek. İstanbul'da ilk yapılan 'apartman'lardan biri mutlaka -- daha elektriğin, kaloriferin olmadığı yıllarda.. Çünkü tavanların kıyılarında havagazı çıkışları var ve kalorifer boruları olsun, elektrik kabloları olsun duvar içlerinde değil, gözle görülebilen yerlerde; sonradan eklenmiş yani.. Her neyse, ya benim bilmediğim, anlayamadığım bir mimari değerden, ya da varlıklı ev sahiplerinin üşengeçliğinden dolayı bu güne değin yıkılmamış, yerini çağdaş bir gökdelenle bırakmamış, çağdışı, çevresine tümüyle yabancı bir bina.. Yüzyılın başında yapıldığında o zamana göre gökdelen --yedi katlı-- ve gökdelenleri olmayan bir ülkede çağdışıymış herhalde. Ya da çağının önüne geçme telâşında.. Konakta yaşamağa alışkın kişilerin Avrupa tipi apartmanlarda oturmağa özenmeğe başladıkları dönemde, onların alışkanlıklarıyla özentilerini bağdaştırmak amacıyla düşünülmüş, salonları alabildiğine büyük, tavanları alabildiğine yüksek, ısıtılması olabileceğince güç --koca konakları ısıtmağa ya da oralarda üşümeye alışmış olanlar için değil belki, ama benim gibi küçük, sıcak odalarda büyü-yüp yıllar sonra buraya sırf kiranın ucuzluğundan dolayı kapağı atmışlar için güç-- bir binaydı. Artık bakımsız bir bahçenin üç yanını kuşatmıştı. Karşılıklı iki yanı oluşturan --bahçeden giriş kapıları da ayrı ayrıydı-- bölümlerde hemen hemen tüm kat bir tek çok büyük daireydi. Yapının en güzel daireleriydi bunlar; bahçeyi, öndeki ve yandaki sokakları, en üst iki kattan da denizi görürlerdi. Ama balkonları yoktu. Birinde benim oturduğum, bahçeye bakan orta cepheadeki dairelerde balkon vardı yalnızca --eski ustaların sabrıyla, incelelikle, özenle, uzun uzadıya işlenmiş, ayrıntı-

lı demir bir parmaklıkla donanmış, ne yazık ki artık pek işe yaramayan balkonlar.. Burardan üç ağaçlı bahçe, onun ötesinde Dolapdere'den çıkan araba ve kamyonların gıcırdayan, vınlayan, ciyaklayan, kulak zarını sıyıran gürültülerle geçtikleri adı cadde dar bir sokak, onun da ötesinde onarılması yasalarca yasaklanmış --dolayısıyla her geçen gün göz göre göre eriyen-- üç katlı eski ermeni evleri, onların gerisinde ise uzak bir kentin dişli, çentikli gölgesi görünürdü. Her katta ayrıca iki küçük daire daha vardı ki bunlar ne bahçeyi ne denizi görürler, yalnızca yapının üst ve alt yanlarından geçen iki dar sokağın kendilerinden tarafa düşenine bakarlardı. Çok ışıklı, çok parıltılı, bolluk simgesi bir ana caddeye yüz metre uzaklıkta olmasına karşın artık 'kenar mahalle'liği benimsemiş bir İstanbul parçasının hemen hemen sekiz yüz metrekarelik bir alanına, çevredeki bozulmanın ayırıtına varmayan bir kendini beğenmişlikle yayılmıştı 'Paris Apartmanı'. Komşuların yakıştırdığı bir addı bu; yoksa, yan sokaktaki koca demir kapılı, mermer basamaklı esas girişin üstünde, kimsenin başını kaldırıp okumağa zahmet etmediği yükseklikte vaktiyle binayı yaptıran Osmanlı paşasının adı yazılıydı.

Koca yapı çevredeki değişikliğin ayırıtına varmıyordu belki ama --öyleyse neden yüzü kararmıştı? Kimi pencereleri neden yıllardır açılmamış gibiydi?-- içinde oturanlar elbette çok iyi biliyorlardı artık ayrıcalıklı bir 'muhit'te yaşamadıklarını. Bahçe girişlerinden olsun, üst sokaktaki görkemli ana girişten olsun içeri adımlarını atmadan önce önünden geçmek zorunda oldukları irili ufaklı dükkânlar, külüstür işyerleri yapının bile artık ayrıcalığını yitirmekte olduğunu her gün yineliyordu onlara. Zemin katı dört bir yandan --bahçenin için-

den bile-- çevrelemiş olan bu karanlık, küçük iş odakları ve aşağı mahalleden ya da daha uzaklardan gelip içlerinde çalışan kara yüzlü, terli sıksa adamlar günün birinde üst katlara da tırmanmaları gerekeceğini belki düşünen belki de bilmeyen bir fareler ordusu gibi sarmışlardı yapının güneş görmeyen, hava almayan, yüksek tavanlı olmayan tabanını. Bir oto tamirhanesi, bir oto döşemecisi, bir koltukçu, bir elektrikçi, bir tesisatçı, bir bigudi imalâtçısı, bir marangoz, iki bakkal, bir kebabçı, bir şişe deposu, bir terzi, iki muşambacı... Hepsi bizdeydi bunların. Çevre sokaklar da benzer işyerleriyle doluydu. Sabahları çok erkenden, daha motorlu araçlar yollara dökülmeden, çığırkan gürültülerle açarlardı teneke kepenklerini. Ondan sonra da, hele mevsim kış değilse, akşamın geç saatlerine değin susmazlar, klâkson ve motor seslerinin de katkısıyla, birbiriyle çarpışan uyumsuz sazlardan oluşmuş bir orkestra gibi çalar da çalardı. Kendilerince aşk şarkısı sandıkları o kasetlenmiş çığlıklar da eklendi mi cumartesi sabahları, dayanmak olanaksız gibiydi.

Aslında bigudi yapımcısı bu patırtıya, ritme benzer birşeyler katmıyor değildi. Hiç dinmeyen tekdüze *tiktakin* onun daracık dükkânından geldiğini taşıdıktan epey bir süre sonra anladım. Bir cumartesi sabahı önünden geçerken, ak saçlı bir adamın --mahallenin tek şişman işçisi-- dikiş makinasına benzer bir nesnenin başına oturmuş upuzun metal bir plakaya minik minik delikler açmakta olduğunu gördüm. Plakayı daha sonra kesiyor, değişik çaplarda küçük borucuklar biçimine sokuyor, kutulara doldurup herhalde dükkânlara satıyordu. Genç kızlar da bunları alıp saçlarına sarıyorlardı --ertesi günkü güzellik uğruna başlarını bütün gece bir demir yığınının altına yasla-

mayı göze alarak... O günden sonra, beni kimi kez, hele akşamları yorgun ve terli döndüğümde eve, delicesine sinirlendiren sokak sesleri arasından yalnızca yaşlı adamınkine karşı isyan etmedi yüreğim.

Ayrıca, kimbilir, çağımızın müziği bu kaka-fonik, ısırgan, hınçlı ve hırslı patırtıdır belki ve ben hâlâ kemanı yeğlediğim için çağdışıyım. Çağdışıyım, evet. Bundan hiç bir hüznü duymuyorum. Uyum sağlamak için çaba göstermektense, uyumamanın getirdiği rahatsızlıklara katlanıyorum --yakınmadan, kendimden başka hiç kimseye söylenmeden.. Her geçen gün biraz daha yaşlandığıma sevinerek ölümü bekliyorum --sabırla, gelişini çabuklaştırmak için de çaba göstermeden.. Yaşamdan beklediğim başka hiç bir şey yok --ve belki de tek mutluluğum bu..

Yaşamdan beklediğim bir şey yok... tu -- o geceye dek. O gece hiç değilse yeni komşularımın çalacakları müziği bekliyordum. Bilmediğim başka beklentilere de hazırlanıyordum meğer. Saat ilerlemişti, dördüncü katta ışık da vardı --sonunda o yana bakmıştım-- ama başlamıyordu müzik. Her gece bir şeyler dinlemek zorunda değillerdi elbet. Sokağın gürültüsü dinmiş ama tüm sesler kesilmemişti. Arada bir geçen arabalar dışında hep insan sesleriydi duyduğum. Karşiki evlerden birinde iki kadın pencereden pencereye konuşuyordu, yolda yürüyen delikanlılar sunturlu sövgülerle karışık kahkahalar savuruyorlardı. Madensi sesli bir adam, gene madensi hıçkırıklarla ağlayan bir kadına --bir televizyon dizisi olmalı-- susmasını söylüyordu.. Buna karşılık bizim ev, çoğu camların aydınlık olmasına karşın, her zamanki kesin suskunluğu içindeydi. Bizi çok sesli mahallemizden ayırd eden özelliklerden biri de bu suskunluğumuzdu zaten. Akşam ke-

sinlikle bastırıp da en alt kattaki kepenkler
üçer beşer dakika arayla birer birer kapandı-
lar mı tıs çıkmazdı artık koca yapıdan, geceyi
sürdüreceklerle kalırdı bina. Çok ender olarak,
sıcağın camların kapalı kalmasını olanaksız
kıldığı yaz gecelerinde, kısık bir radyo belki,
ya da mutfakta çalışırken gençliğini ansımış
bir kadının çoktan unutulmuş bir ezginin hep
aynı sözlerini yineleyerek söylediği yarım şar-
kı duyulurdu uzaktan uzağa. Bir gece önce dör-
düncü kattan taşan keman ola ki en çok bu
yüzden şaşırtmıştı beni. Otuz iki daireli apart-
manda oturanların hemen hemen tümü yalnız,
yaşlı kişilerdi. Ellinin altında olan yoktu gali-
ba --ancak gelip geçiciler arasında birkaç ta-
ne belki. Tek başına yaşayan yaşlıların hep-
si de kadındı --bunun bir anlamı var mı? ol-
ması gerekir mi?-- Onlardan başka gene çok
yaşlı birkaç çift vardı. Yalnız erkekler ise orta
yaşlıydılar hep. Gelip geçici gençler küçük da-
ireleri tutarlar, bir iki yıl sonra taşınırlardı ge-
nellikle. Büyük dairelerde oturanlar binanın
ilk yapıldığı tarihlerden kalma gibiydiler, ama
değillerdi elbet. En yenisi işte birkaç gün --ya
da belki ay-- önce taşınmıştı dördüncü kata.
En eskisi ise olsa olsa elli yıllık olabilirdi. Hiç
birini yakından tanımamama karşın hepsine
sevecenlikle bakardım. Çoğu vaktiyle varlıklı,
bolluklu, güzel günler görmüş --eskimeden ön-
ce kentin en pahalı kiralari ödenirdi buraya
kuşkusuz-- ama artık açık açık yoksullukla sa-
vaşan --şimdiki kiralar gülünç sayılacak ka-
dar düşüktü-- ve bu yoksulluk savaşını vekar-
la, gerçek bir soylulukla sürdürebilen ender ki-
şilerdi. Üçüncü katta oturan Şükran hanımdan
başka hiç birinin evine girmemiştim ama --ka-
pılarını yalnızca yabancılara değil, kendileri
girip çıkarken bile sonuna dek açmayıp birkaç
santim aralamakla yetinirlerdi, ben de komşu

canlısı değildim zaten-- birkaç yıl önce dokuz numarada yalnız oturan Leylâ hanımı götürdüklerinde yapılan açık artırma bir ölçüyse eğer o ürkekçe aralanan kapıların ardında milyonlar yatıyor olabilirdi. Gene de sabahları kapıcıya yarım ekmek ısmarlayacak, kedilerinin ciğeri için kendi yemeklerinden çok masraf yapacak kadar parasız ve yalnızdılar. Eşyaların şimdiki parasal değerinin yüksekliği vaktiyle de 'pahalı' olduklarını kanıtlamaz ayrıca. Sonra, anıları paraya çevirmek herkesin yapabileceği bir şey değil. Ülkede otuz yıldır süregelen zenginleşme-yozlaşma sürecinin dışında kalmışlıkları yeterli bir nedendi bu kişilere sevecen duygular beslemem için. Bunların yanı sıra birkaç tanınmış sanatçıyla da övünbilirdi Paris Apartmanı. En eski kiracılardan biri sadrazam sülalesinden gelme, ünü yurt dışına ulaşabilmiş bir kadın ressamdı. Çok renkli bir yaşam ve birkaç evlilikten sonra buraya yerleşmiş olduğuna göre yetmişini aşmıştı herhalde. Adını duyduğum ama yazdıklarını okumadığım orta yaşlı bir ozan beş altı yıl önce küçük dairelerden birini tutmuş, hâlâ gitmediğine göre bizlerden biri olmuştı. Leylâ hanımın açık artırmadan sonra boşalan katına gene orta yaşlı --ve Şükran hanımın dediğine göre eşcinsel-- adını hiç duymadığım bir tiyalınlığı seçmiş toplum kaçaklarının sığınatroyönetmeni yerleşmişti. Uyumsuzların, uymaya çalışmayanların, yaşama biçimi olarak ғыydı burası. Elbette suskundu gecelerimiz. Kapıcınıninkilerden başka bir tek çocuk yoktu binada. Belki eskiden varmış.. Belki kimi yaşlıları kimi kez ziyarete gelen genç karı kocalardan bazıları çocukluklarını burada geçirmiş, bu yüksek tavanların altında, bu bahçede büyümüşler. Ama artık geri gelmeyecekleri o kadar belli ki.. En son, ne zaman görsem el ele

gördüğüm çok genç bir çift peydah oldu. Gelip geçicilerden olsalar gerekir. Kalıcılar zamanın unuttuğu insanlar; yıllar onlara yaş bile eklemiyor sanki. Kapı komşum olan madamın bükküklüğü ben taşınalı ne arttı ne düzeldi; ünlü ressamın her zaman bakımlı ak-mavi saçlarındaki bir tek kıvrımın bile yeri değişmedi; Şükran hanımın bir sepia fotoğraftan oyularak kesilmiş benzeyen sarı yüzü bir kez olsun pembeleşmedi on yıldır. Orta yaşlı ozanın bıyıkları ne uzadı ne kısaldı ne de kesildi onu ilk gördüğümünden beri. Ben bile on yıl öncesinden farklı değilim gibi geliyor. Oysa taşındığımda kırk yaşımıdaydım, anneme göre hâlâ evlenme olasılığım vardı. Bana bir vakitler yakıştırdığı ünlü hekimlerin, Amerika'da tahsil görmüş mühendislerin yerini 'yaşını başını almış, kadın kıymeti bilen, çocuksuz dul bir emekli beyefendi' almıştı gerçi, ama gene de bir umudu vardı. Oysa ben, kırk yaşında ne kadar bekletisiz ve kedisizdiysem ellimde de öyleyim. Ölümün yaklaşmasını takvimden izliyorum, yüzümdeki çizgilerden, saçımdaki aklardan ya da gövdemdeki pörsümelerden değil..

Saatler gecenin içine doğru ilerliyordu. Dördüncü katın dışında tüm ışıklar sönmüştü. Müzik başlamıyordu bir türlü. Yeni taşınanın bizden mi olduğunu, yoksa buraya yanlışlıkla mı düştüğünü merak ediyordum gözlerimi pencerelere dikmiş beklerken. Yanlışlıkla düşmüş olsa bile yakında kendimize benzetirdik onu belki. Ya da, onca gürültüye karşın bunca ıssız bir yerde yaşamağa dayanamaz, çıkar giderdi. O sırada düşünülmesi gereken şey, sorulması gereken soru bambaşkaydı oysa. Benim o andaki, dışardan bakıldığında her an daha gülünçleşen durumum değil miydi asıl şaşırtıcı olan Neden inatla tanımadığım birinin çala-

cağı müziği bekliyordum? O geceye dek her zaman yaptığım gibi neden radyomu açıp yabancı istasyonları karıştırıp --o saatte bizim FM susmuş olurdu elbet-- hoşuma gidebilecek birşeyler aramıyordum? Bilemiyorum. Mahallede ruhu ruhuma yakın birinin bulunduğu öğrenmek --ya da sanmak-- mı mıhlamıştı beni balkona? Olamazdı. O güne değin hiç ruhu ruhuma yakın kişiler bulmağa çalışmamıştım ki.. Böyle bir şeye gereksinme duymadığıma inanmıştım. Yoksa Brahms bilmeceğini çözeceğimi mi sanıyordum? Neden yarım çalındığını yani.. Bu gece de aynı şeyi mi yapacaktı yeni kiracı? Ya da dördüncü kata taşınan kişinin İlhan olduğundan daha o zaman kuşkullanmış mıydım? Bilmiyorum, bilemiyorum. Bildiğim tek şey bir gece önceki olayın içimde uyandırdığı dalgalanmanın bütün gün dinmediği.. Sabah kalktığım andan itibaren, çalışırken, günlük gerekli konuşmaları yaparken, yolda giderken, gelirken, kemanın özlem teması kafamda hiç durmadan yinelenmişti. Eve dönmek için gereksiz, anlamsız bir sabırsızlık duymuştum gün boyu.. Döndüğümde de, daha kentin tozunu, kokusunu taşıyan giysilerimden ve terimden soyunmadan önce, doğru balkona çıkmış, sanki dördüncü katın hâlâ yerinde durup durmadığına bakmıştım. Güneş ışığının ölgünleştiği, kızıldan altına döndüğü, tüm öteki renkleri de altınlaştırdığı bir akşam saatiydi. Güzeldi. Kalınabilirdi balkonda sokaktan gelen gürültüye karşın. Ama, dördüncü kattaki büyük dairenin pencerelerine bakmakla yapmamam gereken bir şey yapmışım ve bu yüzden suçlanacakmışım gibi garip bir tedirginliğe mi, ürküntüye mi kapılmış, hemen içeri kaçmıştım. İçeri girdikten sonra soyunmak, duş almak, giyinmek, sigara yakmak, patronumun yurt dışı gezilerinden birinin arma-

ğanı kahveyi pişirip içmek, sigara söndürmek, tek kişilik yemeğimi isteksizce hazırlayıp isteksizce yemek, yeniden kahve içmek, yeniden sigara yakmak, yeniden söndürmek her günkü olağan, değişmez uğraşlarım değildi sanki de havanın dikkat çekmeden balkona çıkabileceğim ölçüde kararmasını beklerken kendi kendimi oyalamak için güç belâ uydurduğum yepyeni ve geçici işlerdi..

Sonunda işte yerleşmiştim balkona. Saatlerdir bekliyordum. Gözlerimi dördüncü katın ölün ışıklı pencerelerinden ayırmadan, on yıldır içinde yaşadığım binayı kafamda yeni baştan yaratarak, değerlendirerek bekliyordum. Hayır, oraya taşınanın İlhan olabileceği kuşku daha o sırada düşmemişti içime. Ama müzik başlayınca.. Gene keman.. Bu kez Beethoven'ın konçertosunu --sonuna dek-- iki kez dinledikten sonra.. Belki ilk kuşku tohumları ben bilincine varmadan atılmıştı. Ertesi gece, onu izleyen birkaç gece bu tohumlar, gene ben bilincine varmadan, gelişmiş, yeşermiş olabilir. Hep kemanın egemen olduğu parçalar çalınıyordu çünkü -- ya konçerto ya da quartetler. Hiç biri iki kezden az çalınmıyordu. Her gece belli bir parçayı üstüste defalarca dinliyorduk. Vakit geçirmek, dinlenmek, hattâ müziğin zevkine derinden varmak için değil de, incelemek, belki de ezberlemek için çalışıyor gibiydi bunları çalan --gerçek bir müzikçi gibi yani.. Gene de kuşkunun bilinçli olarak uyanması Brahms'ın bir kez daha çalındığı gece oldu. Evet, daha haftasına varmadan sıra yeniden ona geldi. Bu kez de yoğun sıcağın soluk almayı güçleştirdiği kıpırtısız bir geceydi. Ay yoktu ama yıldızlar şaşılacak kadar boldu. Eliaçık bir tanrı serpmişti onları gökyüzüne sanki. İstanbul göklerinde böylesine çok yıldız bir araya gelmez

genellikle..

İlk notaları duyar duymaz yüreğim çarpma-
ğa başladı. Acaba bu kez sonuna dek dinleye-
cek miydik? Yaşamında hiç bir değişiklik, hiç
bir beklenti, hiçbir coşku olmayan yaşlanma
yolunda birinin zorla yarattığı yapay bir he-
yecan mıydı bu --polisliye roman okumak gi-
bi? Kimbilir? Yüreğim çarpıyordu işte. Küçük
kayıkla görkemli gemi arasındaki esintili söy-
leşti boyunca sabırsızlandım bile. Adagioyu bek-
liyordum.

Adagio çalınmadı. Birinci bölüm yeniden
başladı. O anda içimde bir şimşek çaktı. Bir-
den anlamıştım. Yeni kiracı İlhan'dı. Neden
başka bir an değil de o an anladığımı sandım?
Neden daha önce değil? Neden yavaş yavaş
değil de birdenbire? Hiç bir zaman yanıtlaya-
mayacağım bu soruları. Yalnızca çok yüksek
bir yerden düşer gibi olduğumu anıyorum.
Düşlerde olur bu kimi zaman: herhangi bir
düş görmüyorsunuzdur ama boşlukta kayarsı-
nız, ayağınız yere değmeden uyanırsınız. Öyle
işte.

Aklıma ilk gelen soru, 'nasıl olur, İlhan öl-
medi mi' değil de, 'nasıl olur, geldiğini neden
bana haber vermedi?' idi. Derken toparlandım.
Düşündüğüm şeyin akla uzaklığını anında ay-
rımsamayacak kadar gerçeğe ilişki kesmiş de-
ğildim elbette. İlhan'ın otuz yıl önce öldüğünü
kendi kendime yinelememe gerek yoktu. Gene
de... Gene de... Gene de... Hiç bir insansı de-
vinimin gölge düşürmediği soluk ışıkları pencere-
lerin ardında İlhan'ın bulunduğu, müziği
onun çaldığı inancından kurtaramıyordum yü-
reğimi. O anda, kesinlikle gerçek dışı ama da-
ha akla yakın bir düşünce gelebilirdi kafama.
Yani, yıllardır boş duran dördüncü katın as-
lında tutulmadığı, orada gerçekte kimsenin
oturmadığı, gecenin geç saatlerinde duyduğum

müziğin, gördüğüm ışığın İlhan'ın ruhu olduğu düşüncesi.. Bir an için geldi de.. Ama 'gerçekçi' kafam hemen geri çevirdi bunu, kesinlikle mantık dışı buldu. Bir kere ruhlara inanmam. Sonra, beni ziyarete gelmek için neden bunca yıl beklesin İlhan'ın ruhu? Her şeyi, müziği de, ışığı da, kiracıyı da kendim uyduruyor olamaz mıydım? Aklımı kaçıırıyordum belki de. Gene aynı soru: bunca yıl sonra neden? Ayrıca hayal mayal değildi gördüğüm, duyduğum. Gecelerdir aynı hayali aynı gerçeklikle nasıl kurabilirdim? Hem her gece ayrı bir parçayı, üst üste, bir tek notası bile aksamaksızın bir Oistrakh ya da Stern ustalığıyla çalabilmek... Benim gibi nota okumasını bile bilmeyen, imgelem gücü oldukça kıt birinin başarabileceği türden bir delilik değildi bu.. Hayır hayır, ruhlarla, hayallerle, delilikle ilgisi yoktu onların. Kesin bir gerçek vardı ortada. Ben bu gerçeğin bilmeceğini çözmeğe çabalıyordum yalnızca. Müziği ilk duyduğum gece Brahms'ın gökten yağabileceğine ancak birkaç dakika inanabilmişim. Müziğin kaynağını öğrenmek istemediğim için yumduğum gözlerimi çok geçmeden açmışım. Yattıktan sonra İlhan'ın yüzünün belirsiz görüntüsünün hayal olduğunu bir an bocalamadan anlamışım. Sonra, aradan onca gün ve müzikli gece geçtikten sonra, iyice somutlaşmıştı her şey. O soluk ışıklı camların ardında etten kemikten bir insan yaşıyordu, biliyordum bunu. O insanın bir pikabı, bir sürü de plağı vardı. O insan özellikle kemanı seviyordu. Gecenin bir saatinden sonra kalkıyor, pikabına plaklarından birini koyuyor, üst üste, üst üste üç dört kez çalıyordu. Bütün bunların gerçekliği tartışma götürmezdi.

Ama o insan İlhan mıydı? İşte burada başlıyordu tartışma. Olamazdı. Olamaz mıydı? Neden olmasındı? Görünmeyen, camlara gölgesi-

ni bile yaklaştırmamakta direnen kişinin kimliğini öğrenmek isteği bir garip tutku olup sarmıştı her yanımı. Müziğe bile doğru dürüst kulak veremiyordum. Kalkıp bir kat aşağı insem, kapıyı çalsam diyordum. Kapıyı İlhan'ın açacağını kesinlikle bilsem bir sorun yoktu ortada. Ama ya o değilse? Ya gece yarısından şu kadar saat sonra tanımadığım birinin kapısına düşeceksem? Olamaz öyle şey.. Peki nasıl anlayacaktım, bulacaktım gerçeği? Bir pencereye çıksaydı...

Birinci bölüm ikinci kez sona erdi. Uzandığı yerden ağır ağır kalkan, yeniden plağı başlatmak üzere pikaba doğru yürüyen bir adam geldi gözümün önüne. Ne ki, bu adam yirmi bir yaşında bir delikanlıydı. İçinde yürüdüğü oda ise bizim yapının yüksek tavanlı geniş salonlarını hiç andırmayan, ufak, sıcak, her yanı kitap raflarıyla dolu bir öğrenci odası.. Oysa dördüncü katın duvarlarının bembeyaz ve bomboş olduğunu biliyordum en azından --o kadarını camlardan görmüştüm. Sonra İlhan da artık delikanlı değildi elbet, ellisini geçmişti. Gerçekçi bir görüntü canlandıramıyordum gözümün önünde. Onu en son gördüğümden başka türlü nasıl ansıyabilirdim? Benim kadar yaşlanmış mıydı acaba? Saçları ağarmış ya da dökülmüş müydü? Şişman, göbekli miydi, yoksa eskisi gibi ince mi? Hayır, hayır, saçmalıktı bütün bular. Neden böyle aptalca şeylerle uğraşıyordum? İlhan yaşıyor olamazdı. Ölmemiş olsa bunca yıldır öğrenmez miydim? Hem ne diye konçertonun yalnızca birinci bölümünü çalıp dursun? Adagioyu sevmez değildi ki.. Gene de...

Gene de, aradan günler geçmesine karşın bir türlü kurtulamadım o gece uyanan kuşkudan.. Kurtulmak bir yana, daha da kaptırdım kendimi. Geceleri müzik sürüp gidiyordu

--ama artık müziği dinlemekten öteye geçmiştim. İlhan'ın yakınlığını duymak için çıkıyordum balkona sanki. Günlerimi de geceyi sabırla --ya da sabırsızlıkla-- beklemekten çok daha somut bir uğraş dolduruyordu: Onun ölmediğini kesinlikle ortaya çıkaracak kanıtlar aramağa girişmiştim.

İlhan'ın ölümünü yadsımak... İlk kez yaptığım bir şey değildi bu ama çoktandır yabancı olduğu bir duyguydu. Daha doğrusu, onun ölümünü ilk yadsımağa çalıştığım sıradaki duygulanımlarımla şimdiki arasında hiç bir benzerlik yoktu. Yirmi yaşımıdaydım öldüğünde, ömrünün ilk ve son aşkını çok derinden yaşamış bir çocuktum. O aşkın derinliğini bile sonradan anladığımı sanıyorum. Haber aldığımda içime dolan, tümüyle yok olması birkaç yıl süren inanmazlık duygusu gerçek bir ölümü yadsıma değildi belki. Onu bir daha göremeyeceğime, elini tutamayacağıma, boynuna sarılamayacağıma, kemanını dinleyemeyeceğime inanamıyordum yalnızca... Her inanmazlığın ardından çaresizlik --yani, ölüm gerçeğinden dayanılmaz bir acıyla saplanıyordu bağıma.. Onunla yüksek sesle konuşmak, çevremi resimleriyle donatmak, durmadan müziğini dinlemek... Bir tür yadsımaydı bunlar, ama yokluğunun da bilincindeydim. Zamanla inanmazlık bunalımlarının arası açıldı ama birlikte getirdiği umarsız acı eksilmedi. Kendimi öldürmek neden hiç aklıma gelmedi bilmem. Oysa, hele ilk sıralarda, bir 'delilik' yapmamdan baya korkmuşlardı sanırım. Sonunda, aradan üç yıl geçtikten sonra, onu bir daha hiç göremeyeceğime, elini tutmayacağıma, boynuna sarılamayacağıma, kemanını dinleyemeyeceğime kesinlikle inandığım gün, başka hiç bir erkeğin de elini tutmayacağıma, boynuna sarılmayacağıma, bir daha hiç müzik dinlemeyeceği-

mi biliyordum. Bir tek müzik konusunda yanılmışım...

Küçüktüm daha, yirmi üçümdeydim; anam, babam, çevremdeki herkes bir süre sonra 'unutacağım'dan' kuşkusuzdu. Benden başka hiç kimse umut kesmemiştii yaşamdan. Oysa ben biliyordum. Umutsuz da yaşanabileceğini gösterecek, öğretecektim onlara. Öğrendiler mi acaba? Sanmam. En azından annem, son anına dek umdu zavallı --önceleri belki yeniden seveceğimi, sonra sonra hiç değilse evleneceğimi. Bir 'kız kurusu'na dönüşmeme bir türlü razı olamadı yufka yüreği. 'Gençsin, güzelsin, önünde koca bir hayat var' ile başlayıp ilerleyen yıllarla birlikte, 'henüz genç sayılırsın, güzelliğin yerinde..' ... 'yaşlanmış sayılmazsın ki, her erkek ille de güzellik aramaz' gibisinden sözlerle gelişen üstelemelerinin benim için hiç bir anlam taşımadığını hiç bir zaman kavrayamadı. En gençliğimde bile pek göze batmayan güzelliğimi yitirmekten, evde kalmaktan, yaşlanmaktan korkmadığımı, tam tersi bunları istediğimi bilemeden öldü. Bense her şeye açık değilse bile herşeye kapalı da olmayan, makul saydığım bir yaşam kurmuştum kendime. Yalnız eve çıktıktan sonra daha da kesin bir düzene kavuşan bu yaşamın ana öğeleri sabır ve tekdüzelikti. Tekdüzeliliğin bir koruyucu rahatlığı vardır ki huzura çok benzer..

Dördüncü kata taşınanın İlhan olabileceği kuşkusu içime oturduktan sonra yaşamımda gözle görülür bir değişiklik meydana geldi demek yanlış olur. Alışılmadık bir tedirginliğim vardı, evet. Çalıştığım yerde bile kimilerinin dikkatini çekmişti galiba. Ne ki, somut bir sonuca ulaşacağıma inandığımdan mıdır gerçek düzenimi bozmuyordu. İlhan'ın ölüm haberini aldığım sıralarda ve onu hemen izleyen birkaç

yılda yaşadığım yadsıma çabalarından çok ayrıydı bu seferki, dedim ya. Bu kez duydukla-
rımın bilinçsiz bir inanmazlık, çaresiz bir acı-
la ilgisi yoktu. Çok akla yakın saydığım birta-
kım varsayımları doğrulamak için kesin, karşı
konulmaz kanıtlar elde etmem gerekiyordu
yalnızca. Bunları bulabilmek için çeşitli plân-
lar kurmakla geçiyordu günlerim. Bir kere ağa-
beyini arayıp bulmam gerekiyordu. Ailesiyle
ilişkimi keseli uzun yıllar geçtiğinden pek ko-
lay olmayacaktı bu. Sonra, günde belki on kez
kapıcıyı yeni kiracı hakkında sorguya çekme-
ğe karar veriyor ama anı geldiğinde göze ala-
mıyordum. Akşamları eve geldiğimde 'o daire-
nin kapısını çalacağım' ataklığını asansöre bi-
ninçeğe değin sürdürüyor ama bir türlü dör-
düncü katın düğmesine basamıyordum. İnan-
dığımın tersini öğrenmekten mi korkuyordum
acaba? Oysa bir yandan da orada oturanın İl-
han olduğuna beni dehşetten titreten --arada
bir durup dururken gövdeyi sarıveren gerçek
titremeler-- bir kesinlikle inanıyordum.

Varsayımlarımın akla yakın olmadığını kim-
se savunamazdı. İlhan'ın ölüsünü hiç görme-
mişliğimden hareket ediyordum. Gömüldüğünü
görmüştüm ama yüzünü görmemiştim. Nerden
belliydi lehimlenmiş kurşun tabut içinde yur-
da getirilen, kefeni açılmadan toprağa verilen
kişinin o olduğu? Gerçi olaydan sonra ağabeyi
gitmişti Avusturya'ya, sözüm ona cesedi 'teş-
his etmiş'ti ama yanılmış olamaz mıydı? Ara-
ba kazasında param parça olmuş ya da yanmış
bir kişinin kimliğini anlamak kolay mı? Bir
bulabilseydim ağabeyini.. Kazada yandığını mı,
parçalandığını mı sormayı bile akıl etmemiş-
tim ki otuz yıl önce.. Sinirlerimi daha da çok
bozmamak için ayrıntılarla anlatmaktan kaçın-
mışlardı. Peki, ya ölen o değildiyse? Ölülerin
kimliklerini saptamakta yapılan yanlışlar üs-

tüne kurulmuş yüzlerce roman, film biliyordum. Ben hiç rastlamamıştım ama, gerçekte de olurdu böyle şeyler mutlaka.. İlhan ölmemiş, belki de belleğini yitirmiş --bunca yıl beni aramamışlığının nedeni bu olabilirdi-- sonra da otuz yıllık sabrımın, geleceğini bilmeden bekleyişimin, yaşamadan günlerimi sürdürüşümün ödülü olarak gelmiş, oturduğum yapının dördüncü katına yerleşmiş -- bir mucize gibi.. Neden öyle olmasındı?

Neden öyle olmadı?

Bir akşam dedikoduları duydum.

Tiyatro yönetmeninin eşcinselliğinden orta yaşlı ozanın hizmetçi kılıklı kızlara düşkünlüğüne, elele dolaşan genç çiftin ev sahibinin akrabaları olduğundan kapıcının galiba iki karısı ile birlikte yaşadığına değin ev halkı ile ilgili tüm dedikoduları kimden duyduysam, dördüncü kata taşınanlar konusundaki bilgiyi de ondan aldım. Komşu canlısı bir kadındı Şükran hanım. Benim gibi kimseyle ilişki kurmağa niyetli olmadığı yürüyüşünden anlaşılabilir birinin bile kapısını çalmaktan çekinmemişti --hem de binaya taşınmamın üstünden altı ay geçmeden. O gün bu gündür arada bir --neyse ki çok sık değil-- evde olduğumdan emin olduğu saatlerde gelir, bir sürü dedikodu aktarır, yakınma iletir, 'bir kahvemi içer', tek sözcük-lük kuru yanıtlarıma dayanabildiği sürece oturur, giderdi. O gün de, 'apartımanın namusundan' sözü açıp 'üstüme taşınan yeni kiracılar' hakkında ne biliyorsa --nerden öğrendiği yalnızca allaha malûm-- döktürdü..

O anlattıkça yavaş yavaş donduğumu, gövdemin uzantılarının, iç organlarımın birer birer ve de sanki sırayla taşlaştığını duyumsuyordum. Önce elim kolum, sonra dizlerimin kesilmesiyle birlikte ayaklarım, bacaklarım, sonra yüzüm, gülümsemeye daha açılmamış, ka-

palı, büzülmüş dudaklarım, bakarken bakarken görmez olan gözlerim.. Derken midem, sancıyla kasılan barsaklarım, soluk alıp vermekten vaz geçen ciğerlerim.. Yüreğim. Beynim. Her zaman yaptığım gibi kısa kısa yanıtlarla bile ileriye doğru dürtemiyordum konuşmasını. Sözcüklerini olduğu gibi aktaramaya-
cağım. Genellikle başkalarının dediklerini harfi harfine aklıma kazırım oysa. Söylenenler üstünde düşünmeye gerek kalmadan onları an-
sıyabilmenin yoludur bu --çok eskiden geliştirdiğim bir alışkanlıktır. Üstelik Şükran hanımın oldukça renkli, çevremden tanımadığım bir konuşma tarzı vardır, dolayısıyla onun sözcük sıralaması özellikle aklımdan çıkmaz. Ne ki, bu kez dedikleri kullandığı sözcüklerle kıyaslanmayacak kadar önemliydi. Anlamın yoğunluğu biçimi algılamama engeldi.

Yarım saatlik konuşmanın özeti --yada özü : Dördüncü kattaki büyük daireyi 'yasak aşk' yaşayan bir çift tutmuştu. İlk bakışta 'namuslu bir aile'ye benzemelerine karşın --işin içinde bir de çocuk vardı çünkü-- durum bambaşkaydı. Gerçi kadın --'adamdan en az on onbeş yaş küçük görünüyor'du-- iyi bir ev kadını havasından çok uzaktı ama hiç de 'düşmüş bir kadın' izlenimini bırakmıyordu. Ressammış. Adını kimse duymamış, o başka. Adama gelince, 'kerli ferli, kalıplı kıyafetli, tam bir beyefendi'. Oldukça ünlü bir profesör hekimmiş. Ne kadar profesör olsa gene de 'kadın doktoru' ne de olsa.. Yaşı elli civarındaymış. Kadın kocasını bırakıp, çocuğunu alıp düşmüş adamın peşine. Oysa adam karısından boşanamıyormuş. Sevgilisine bu evi tutmuş, oturuyorlarmış birlikte. Ahmet bey evi verirken bunların evli olmadıklarını bilememiş. Ayrıca ev sahiplerini uzaktan tanıyorlarmış galiba, ya da ünlü hekimin adına güvenilmiş. Bunca yıldan

sonra neden durup dururken daireyi kiraya vermeğe yanaşmışlar, allah bilir tabii.. Sessiz sedasız bir yaşam sürdürüyorlarmış gerçi, öyle gelenleri gidenleri pek yokmuş --bir tek o sabahtan akşama koşan çocuk rahatsız ediyormuş Şükran hanımı. Gene de adamın karısı bir baskın falan yaptıracak olsa, ne utanç verici bütün apartıman için.. Biz eski ve 'namusu mücessem' kiracılar olarak duruma karşı çıkmak zorunda değil miymişiz?

Şükran hanımı yanıtlayamadım. Söyleyecek bir sözüm yoktu. Benden olay karşısında beklediği kızgınlığı bir yerlerden bulup çıkaramadım, istesem bile. Hiç bir tepki vermeden suratına bakıp duracağıma bir şaşkınlık gösterisine girişebilmeliydim en azından. Ama benim gerçek şaşkınlığımla onun işine yarayabilecek herhangi bir şaşkınlık arasında öyle derin bir nitelik farkı vardı ki.. Sonunda, 'neler oluyor' diyebildim. İsteddiği anlamı verebilirdi buna.

O tombulluğunu toplayıp gittikten sonra ağlamak mı gülmek mi istiyorum karar veremedim bir an. Ağlayamayacağıma göre gülmeğe koyuldum. Bakan 'sinirli' hattâ 'isterik' olarak niteleyebilirdi gülüşümü kuşkusuz. Elimde olmayan, 'istemsiz' dedikleri bir tepkeydi besbeli --gövdemin taşlaşmışlığını gidermek için gerekli..

Balkona çıktım. Hayır, dördüncü katın pencerelerine bakmak için değil, azıcık soluk alabilmek için. Müziği ilk duyduğum gecenin üstünden iki mi, üç mü hafta geçmişti, sıcak her gün biraz daha artıyordu. İçimde hiç bir sızı yoktu. Gülmek gövdemin donukluğunu alıp götürmüştü ama yüreğim, beynim hâlâ anestezi altındaydı belli. Ya da, komşunun makinalı tüfek atışlarını andıran aralıksız konuşmasının yarattığı sersemlik sürüyordu. Etkisi yavaş yavaş çözülmekte olan bir uyuşturucunun son kı-

rıntılarını üstümden atamıyor gibiydim. Gözü-mü diktiğim manzarayı sanki ben görmüyordum da bir başkası kulağıma fısıldıyordu. Saat dokuza geliyor olmalıydı ama hava hâlâ tümüyle kararmamıştı. Göğün bir bölümü saydam bir koyu mavi, bir bölümü sarımtrak beyazdı. Bulutlar hâlâ gün batımının ucuk pembesiyle yüklüydüler. Kent, köşeli, kara bir dağ gibi yaslanmıştı bir genç kızın kabarık organze etekliğini andıran pastel alacalı gökyüzüne. Bu saatte henüz hiç bir ışıltı noktasının delmediği ama her türlü bina çizgisinin silindiği bir yarı aydınlık egemendi. Bildiğim kente değil de durvara asılmış bir doğa tablosuna bakıyordum sanki. Gene de, tabloda hiç bir devinim sezilmemesine karşın, öylesine çabuk değişiyordu ki renkler ve ışıklar.. Göğün görünümü her an başkalaşıyordu. Bulutun pembesi daha gözüme sinmeden soluklaştı, ayna üstüne dökülmüş su gibi dağılıverdi. Sarıya bakan akla birleşip beklenmedik bir açık mavi oldu. Kara dağın üstünde saydam, gittikçe koyulaşan koyu mavıyla bu açık mavi iki geniş yol oluşturdu. Bir öncekinden daha uzun süre dayandı bu görünüm. Derken, dağın bir yerlerinde yaniveren elektrik ışığı bir anda kentleştirdi resmi ve aynı anda geceyi getirdi. Gök ayrıntısız bir lâciverde doğru döndü.

Balkonun parmaklıklarına yapışmış, görülecek bir şey kalınamasına karşın bakmayı sürdürüyordum. Neden? Son günlerde yaptığım herhangi bir şeyin nedenini biliyor muydum ki bunu bileyim? Azar azar geçiyordu sersemliğim galiba, uyuşturucunun etkisi açılıyordu.. Gerçekten de son günlerde yaşadığım saçmalığın akla sığar hiç bir yanı yoktu. Gülmek gelmiyordu içimden ama durumun gülünçlüğünü çok iyi kavırıyordum. Nasıl da sıradan bir öykü tanrım! Şükran hanıma bile yakışmaz bu kadarı.. Ya

ben? Kır saçlarıma, koyu renkli giysilerime, kalın, orta boy topuklu ayakkabılarıma, lekesiz ve düzenli gündüz-gece dizilerime yakışır mı? Bir jinekolog hekimin gece yarısından sonra amatör ressam sevgilisine dinlettiği müziğe güvenerek İlhan'ı mezardan çıkarıp diriltmeğe yeltenmek.. Bunca yıldır kımıldatmadığım yüreğimi, sarsıntılardan uzak tuttuğum yaşamımı olmadık çırpınmalara açmak.. Müstehaktır sana, Sevim hanım, müstehaktır! Genç kızlığında yapmadığın alıklıkları ahir ömründe yaparsan böyle olur işte. Az bile.

Dördüncü kattan yana bir göz bile atmadan girdim içeri. Kimsenin müziğini bekleyecek değildim o gece. Radyom ne güne duruyordu?

Açtım. Pop müziği saatiydi ne yazık ki. Üşendim başka yer aramaya, kapattım. Bir sigara yaktım. Odanın içinde beş aşağı beş yukarı dolaştığımın ayırıtına vardığımda sigarayı yarılmışımdım. Durdum. Canı çok sıkılan ya da ne yapacağını bilmeyen bir insan görünümündeydim biri bakıyor olsa. Oturmam gerektiğini düşündüm. Oturdum da. Ama yakınımda bir küllük yoktu. Kalktım. Yemek masasının üstünde duran küllükte söndürdüm sigarayı. Hemen bir tane daha yaktım. Oracıktaki iskemleye oturdum. Gerçekten de ne yapacaktım şimdi? Yıllardır ilk kez soruyordum bu soruyu. Evin içinde her zaman yapılacak işlerim olmuştu. Onlar bittiğinde ya müzik dinler, ya bir şeyler okur, ya da yatardım. Oysa o an ev işi görmek düşüncesi içimi bulandırdı hafiften. Pop müziğini de sevmediğime göre.. Bir şeyler okumak.. Kalkıp kitaplığa yürüdüm. Pek çok kitabım yoktur, çoğu eskiden kalmadır. Yenilerse, geleneksel armağan verme günlerinde, beni suskunluğumdan dolayı ya da tek başıma oturduğum için çok okuyan biri sanan tanıdıklar, iş arkadaşları tarafından verilmiştir. Hiç

bir şey bulamadığımda okul yıllarımdan kalma ruhbilim kitaplarını yeniden karıştırırdım genellikle. Bu kez onlardan birini de canım istemedi. Yeniden dolanmağa başladım odanın içinde. Bir süre sonra yeniden kendime 'dur' komutası verip durdum. Ne oluyordum yani? Neydi bu kaybolmuşluk duygusu? Değişen ne vardı? Yalnızlığımı yıllar yılı bir sürü ufak tefekle doldurmayı başarmamış mıydım? Nerdeyse otuz yıldır ilk kez kendi evimde yolumu bulamıyordum. Şaşkınlığın, aptallığın âlâsı değil miydi bu? Şükran hanımın komşu dedikodusu İlhan'ı bir kez daha elimden aldı diye ilk seferinde geçirdiğim bunalımları yeni baştan mı geçirecektim yoksa? Hem gerçekçi olalım, onun hâlâ yaşadığı yolundaki varsayımlarım hiç de gerçekçi değildi. Bir nedensiz düşe bırakmıştım kendimi günlerdir, uyandığım iyi olmuştu.. Uyumak.. Evet, hapımı erkenden alıp yatabilirdim. Ama ya gene olmadık bir saatte uyanırsam? Ne olacak yani, ne vardı bunda? Korkuyor muydum? Müzikten korkmağa mı başlamıştım yeniden?

Radyoyu açtım. Pop patırtısı bitmemişti. Kırcasına çevirdim düğmeyi. O hızla fırladım balkona. Evet, deminden beri asıl yapmak istediğim buydu. İlhan'ın orada olmadığını gözlemlerimle görmek.. Gördüm de.. Bir aya yakın süredir gözlediğim halde ışığından başka bir şeyini görmediğim evin içinde yaşayanları tam da o gece görmem bir garip rastlantı mıydı? Daha önceleri görmek istemediğim için mi görmemiştim belki? Hayır, sonradan düşündüm, hiç bir zaman bunca erken bakmamıştım oraya. Hep gece yarısı dolaylarında çıkmıştım balkona --müzik saatine yakın.. Keman dinlerken kalkmıyorlardı yerlerinden ama, başka saatlerde geziniyorlardı evlerinde elbette. Işık da daha keskindi, duvarların aklıgı göz kamaştırıyordu.

Orta pencerede bir devinim ayrımsadım. Beyaz duvar geri planı üstüne bir başka beyazın devinimi.. Bir kadının yere değin uzanan eteği idi bu. Yumuşak, dökümlü bir kumaş --ipekti herhalde. Eteklik biraz daha yaklaştı cama, ince uzun bir kadına dönüştü. Daha iyi görebilmek için yarı belime dek eğilmiştim parmaklıktan. Ama arkasını döndü ben yüzünü seçemedim. Çocuksu bir mutluluk vardı sıçrar gibi dönüşünde. Çıplak kollarını iki yana açtı, hiç kıpırdamadan öylece durdu bir an. Omuzlarından aşağı dökülen koyu renk saçlarıyla büyültülerek duvara asılmış bir siyah-beyaz fotoğraf gibiydi. Derken bir erkek girdi sürme pencereyle çerçevelenmiş resme. Benden yanaydı yüzü ama çizgilrini ayırd edemiyordum. Yalnızca kırçilli sakalını ayrımsayabildim. Onun da kolları iki yana açıktı yaklaşırken. Karşılıklı yaylanıyorlar, sanki müziksiz bir garip dans oynuyorlardı. Adam birden fırlar gibi yaptı. Tek bir devinimle kadını belinin altından yakalayarak havaya kaldırdı, çevresinde döndürmeğe koyuldu. Başını arkaya attı kadın, elleriyle sıkı sıkı yapışınıştı adamın omuzlarına. Herhalde gülüyordu. Kara saçlarının çevrelediği yüzü, öteki beyazların yanı sıra bir üçüncü beyazdı lekesiz. Döne döne uzaklaştılar odanın görmediğim bir bölümüne.

Yüzümde bir ıslaklık duyumsadım. Yağmur... mu? Hayır, göz yaşı.

Yıllardır ilk kez. Ağlıyordum.

Hiç durmadan akıyor, hiç durmadan çoğalıyordu yaşlar --kişinin istemine bağlı olmayan, engellenmesi olanaksız, önüne geçilmez bir doğa olayı gibi..

Ne benim ak ipekten uzun bir giysim vardı ne İlhan'ın sakalı. Yüksek tavanlı, beyazı göz alan bitmez tükenmez duvarlı sarayımsı bir

yerde değil, ufacık bir odanın içinde dönüyor-duk.. Bir iki dönüşten sonra masaya çarpmış- tık, beni indirmek zorunda kalmıştı. «Viyana'- ya.. Viyana'ya gidiyoruz, sevgilim,» diyordu. «Ne demek bu biliyor musun? Senin İlhan dn- ya çapında bir mzıki olacak demek!» Gl- mekten doğru drşt pşemiyorduk.

«Peki ama, niçin inat ediyorsun,» diyordu. «İki yıl nasıl ayrı kalırım senden? İkimiz bir- birimizden?».....«İki yıl uzun bir süre değil ki,» diyordum. «yazın sen gelirsın belki. sonra ben fakülteyi bitirir bitirmez ilk uçağa atla- yıp --» «orada da bitirebilirsin fakülteyi,» diyordu. «psikolojinin anayurdu değil mi Viya- na?» «iyi ama, bir kelime almanca bilmi- yorum» diye direniyordum. «ingiltereye falan gidecek olsan neyse..» «alışmak istediğim hoca Viyana'da, ne ilgisi var şimdi İngiltere'- nin?» diye karşı çıkıyordu. «ne olacak, dayanı- rız iki yıl,» diyordum. «su gibi geçer iki yıl» «ondan sonra hep birlikte olacağız nasıl olsa,» diyordu. Bu kez glmyorduk.

Ne o haksızdı ne de ben. On dokuz yaşınday- dım, yirmisindeydi. Tüm bir yaşam vardı n- müzde. Olanaklarımız sınırsız, vaktimiz sonsuz- du. Yapamayacağımız hiç bir şey yoktu. o- cuk oynucağıydı yaşam --iyilik perilerinin ar- mağan ettiği, hiç kırılmayacak bir oyuncak. Bin- lerce dşmz vardı --hepsi de gerçekleşecek. Elele koşacağımız upuzun bir yol vardı. Kendi şarkılarımızı kendimiz besteleyecektik koşar- ken.. Birlikteliğimizi en iyi koşullarda srdre- bilmek için hazırlanmamıza yarayacak iki yıl- lık bir ertelemeden ne çıkardı? Hiç bir şey yi- tirmeyecektik --zaman bile. Kim bilebilirdi da- ha bir yıl tamamlanmadan her şeyin sona ere- ceğini? Fakültenin de, keman sesinin de, yaşa- mın da yarım kalacağını? Oyuncak param par- a olmuş. Düşler gerekleşemeden gömülmüş. şarkılar söylenmeden susmuş.

Uzun ağlama sırasında bir ara balkonun taşına çökmüşüm anlaşılan. Ellerim demirden dirim koparmak istercesine sıkı sıkıya parmaklığa yapışmış, sonunda başımı sırlı sıkılam kolumdan kaldırdığımda dördüncü katın ışıkları sönmüştü. Burnumu çekerek --unutmuşum göz yaşından sonra burun silmek zorunluluğunu-- kalkıp içeri girmem gerektiğini düşündüm. Yerimden kıpırdayamıyordum ama, dizlerimin sızlamasına karşın. Hava sıcak da olsa taş üstünde uzun süre kalmanın romatizmalarımı azdıracağını bile bile, bir buzlu camın arkasından karanlık pencerelere, karanlık gökyüzüne, karanlık dünyaya bakıyordum. Karanlık ağacın yapraklarından birine dokunmak istedim oturuşumu değiştirmeden. Uzandım. Yetişemedim.

Romatizmalı, yaşlı bir kadın gecenin ortasında.

Neden sonra kalkıp girmişim içeri. O gece, gittikleri yerden döndüklerinde keman çaldılar mı bilmiyorum. Ağlamanın etkisiyle, hap almadan, kapının zincirini takmadan, havagazını denetlemeden, çiçekleri sulamadan uyumuşum.

Ertesi sabah baş ağrısıyla uyandım. Gece görmüştüysen eğer, ansımıyordum. O değişmişti hiç değilse. Olanların hepsi aklımdaydı ama hiç biri üstünde düşünmemek üzere davranıyordum. Geç kalkmıştım zaten. Günlük yıkanma, giyinme, taranma, kahvaltı atıştırma işlemlerine var gücümle atıldım. Sonra büro.. Yarıda çalışan biriyle gerçekten flört etmeyi aklından geçirmediği halde herkese ayrı ayrı --benim gibi yaşını başını almışa bile-- özel bir zaafı varmış gibi davranan --kadın kısmının böylece daha iyi iş çıkaracağını sanıyordu herhalde-- genç patronum ve durmadan fıkırdayan süslü kızlarla çalışmak gün boyu.. Bir ge-

ce öncesinin olayları hep aklımdaydı ama düşünmek için uzun, kesintisiz bir zaman süresine gereksinmem vardı. 'Akşama,' diyordum kendi kendime. 'Akşama çözerim her şeyi..'

Akşam oldu. En rahat koltuğuma oturdum. Hemen hemen hiç içmediğim halde bir kadeh ne viski doldurdum kendime. Gene patronumun yurt dışı gezilerinden birinin armağanı.. Getireli nerdeyse iki yıl olmasına karşın yarılanmamıştı bile şişe.

Balkondan izlediğim aşk sahnesi.. Ağlamam.. İlhan'ı yıllardır yapmadığım biçimde yeniden yaşamam.. Olayların akış düzeni buydu. Arma yöntemli yaşayan yöntemli düşünen biri olarak anlam ve önem sırasına göre dizmem geliyordu olanları. En şaşırtıcısı --dolayısıyla önemlisi-- ağlamaktı herhalde. Yoksa, yirmi beş yıldır göz pınarları kurumuş birinin günün birinde boşanıvermesi yalnızca fiziksel bir olay mıydı? Gövde sürekli göz yaşı üretiyor da depo dolunca bunların taşması zorunlu mu oluyordu? İyi ama, daha önce neden taşmamıştı söz konusu depo? Dolması ille de yirmi beş yıl şu kadar ay mı sürüyordu? Hayır, akla yakın değildi bu. İkinci olarak İlhan'ın anısının etki kemikten sıyıran bir gerçeklikle geri gelmesini ele alabilirdim. Böylesi bir duygunun üstünden de nerdeyse yirmi beş yıl geçmişti. Kemanı ilk işittiğim gece gördüğüm hayal? Aynı şey değildi. Yüzünü seçememiş, sesini işitmemiş, kollarını belimin çevresinde duyumsamamıştım o gece. Bir anı canlanması bile değildi. Yüreğim yarılr gibi olma nıştı. Her iki alışılmadık olayın da kaynağı tanık olduğum aşk sahnesiyse eğer..... ozaman üçünden en önemlisi oydu.

Bir aşk sahnesi... Ya da aşkın kendisi.. Yaşamımda yer vermediğim --bile bile yer vermediğim, bilinçli olarak yadsıdığım şeylerdi bunlar. İlhan'ın ölümünden bu yana aşkı yal-

nızca kitaplarda okumuş, filimlerde görmüştüm --inanmayarak. En yüzeysel ya da aşırı duygusallığı herhangi bir duygu teline dokunmayanından en incelikle işlenmişine değin hiç biri kıpırdatmamıştı yüreğimi, herhangi bir gerçeklik duygusu yaratmamıştı içimde. Hiç birini kendi yitmiş aşkımla --özdeşleştirmek şöyle dursun-- kıyaslamağa bile kalktığını anımsıyorum. İlhan'la aramızda geçenleri değil yeniden canlandırmak, düşündürenine olsun rastlamamıştım. Bambaşkaydı benim aşkım, ayrıcalıklıydı. Üstelik zaman içinde donmuş, her türlü değişme tehlikesinden uzak kalmıştı.. Günlük yaşamın sözde gerçek aşklarına gelince: onları hiç bilmiyordum. Tanıdıkların, akrabaların --zamanla onların çocuklarının-- nişanlanmaları ya da evlenmeleri düzeyindeydi kulağıma gelenler.

Peki, dün gördüğüm sahnede, ya da işte dördüncü kattakilerin aşkında, ne başkalık vardı beni bunca etkileyecek? Kemanla 'giriş' yaptıkları için mi yeni bir gözle bakmıştım onlara? Ya da İlhan'ı ikinci kez yitirmenin eski bir diş ağrısını andıran küt sızısı yüreğimi aşka yatkın, hiç değilse sevenlere yakın mı kılmıştı? Uzun ak giysili kadınla sakallı profesör hekim birbirlerine sarılıp deli gençler gibi odanın ortasında dönerlerken hangi gerçeği sokmuşlardı gözüme de oradan yaş akıtabilmişlerdi?

Deli gençler gibi... Elli yaşlarındaydı adam --benim şimdiki romatizmalı yaşımla. Kadın ondan onbeş yaş ufak --yani, benim kimsenin bilemeyeceğince, anlayamayacağınca eşsiz sandığım aşkımla yaşadığım yaşları çoktan geride bırakmıştı. Deli gençler gibi gene de... Bizim gibi.. Oysa onlarınkinin yanında bizimki bir çocukluk tutkusu olarak bile nitelenebilirdi belki. Hiç bir şey bilmeden, her şeye güvenerek sevmiştik. Tüm yaşam önümüzdeydi --yarısını

geride bırakmamıştım bunlar gibi. Sevgimin ne denli derin olduğunu bile sonradan, sevdiğimi yitirdikten sonra anlamamış mıydım? On sekizimdeydim aşık olduğumda. Sevdiğim elimden alındığındaysa yirmi. Sonra da.. Sonra da, otuz yıl boyunca kendimi anısına hapsettiğim o aşkın ne olduğunu unutmuştum belki... Onları görünceğe dek.. Unutmamış olsam başka sevgilere kapanır mıydı yüreğim? İlhan'a, aşka bağlılık mıydı benimkisi, yoksa düpedüz korku mu? Ağlamak korkusu... İlhan'a ağladığımdan bu yana hiç bir nedenle ağlamadığıma göre her türlü acıya karşı iyi korumuştum kendimi demek. Oysa yalnızca bir zırh mı olmalıydı İlhan'ın sevgisi? Elli yaşında bile yeni bir aşkı kucaklamayı göze alacak kadar acıya açık olmak... Her yeni gün yaşama yeni bir fırsat tanımak... Engeller karşısında sıkı sıkı birbirine sarılıp dönmek... Dönmek, dönmek, dönmek, gülerek...

Bu yüzden ağlatmışlardı beni işte.

Bir kez daha ağlamaya başladıysam, mutluluklarını kıskandığımdan, hattâ onlara özendiğimden bile değildi. İlhan'ın aşkını gerçekten yaşamamışlığıma ağlıyordum. Gülmeyi de ağlamayı da öğrenememişliğime..

O geceden sonra bir şeyler değişti ama. Hem mutluluğa hem de acıya açıldı yüreğim. Aslında ikisi aynı şeydi. Mutluluğa açılan her yürek acıyı göze almış demektir. Ben biliyordum bunu. Onlar biliyorlar mıydı? Mutluluktan başka bir şey yok gibiydi yaşamlarında. Ya da, vardı belki de, ben uzaktan seçemiyordum. Müzikten duyabildiğim, uzaktan görebildiğim kadarıyla ortak oldum yaşamlarına --güzelliklerine yani.

Yaz ilerledikçe onların elbette habersiz oldukları bu durum temellendi, köklendi, hiç durma-

dan dal budak saldı. Gündüz olsun, gece olsun --ama en çok geceleri müzik çalarken-- dörtlü bir yaşam sürdürüyorduk: İlhan, ben ve o ikisi. Beşliydik daha doğrusu. İlhan'la sevişen küçük psikoloji öğrencisinden başka bir *ben* de vardı çünkü arada: Yıllar sonra aşkı anlamaya başlamış, elli yaşında, romatizmalı, müzik-sever bir kadın.. Sonsuz bir hoşgörü, yürek yakınlığı ve anacan bir sevgiyle izliyordum dörtlünün yaşamını. İki de bir öğüt vermekten geri kalmıyordum. Önünüzde tüm bir yaşam yok, yanılmayın, diyordum. Düşlerin çoğu geride kaldı, ilerisi için olanlar da gerçekleşmeyebilir. Gerçekleşmeseler de olur ayrıca, önemli olan *şimdi*. Yeni şarkılar söylenecekse acele etmek, hemen başlamak gerek. Bir tek an bile boşa harcanmamalı. Her şey olası değil sandığınız gibi; var olanı anında yakalamak, elden kaçırmamak zorundasınız.

Belki de onlar biliyorlardı bütün bunları. Vaktiyle bilinçsizce yaşadığım aşkın benzerini onlara yakıştırmakla yanlışlık yapıyordum ola ki. Ama elimde değildi. İlhan'la ikimizin aşkını onlarınkiyle özdeşleştirmeden edemiyordum. Koskoca insanlardı oysa, bizim gibi nerdeyse çocuk değillerdi. Gene de nedense onların da ilk aşkı --ya da ilk kez gerçek aşkı-- yaşadıklarına inanmıştım. Bir iki gördüğümde çocuklar gibi sevinçli, taşkın davranışlarına tanık olduğumdan belki. Ayrıca bunca geç yakalanan bir sevginin daha değerli olması, daha çok üstüne titrenmesi gerektiğini düşünüyordum. Her yaptıklarıyla ya da yaptıklarını sandığımla İlhan'la benim aramda olanlar arasında bir koşutluk arıyor, çoğu kez buluyordum. İlk başta müzik vardı bir kere.. Sonra, sevgilerinin paha biçilmez, eşsiz güzellikte bir billur vazoyu andıran her an kırılabilirliği.. Sonra belleğimden bulup çıkardığım ya da doğrudan imgelemimde uy-

durduğum, birbirlerine söylettiğim sözler..

Bir kere gündüz vakti gördüm ikisini. Bir pazar sabahıydı. Artık her balkona çıkışta onlardan yana bakıyordum --daha doğrusu onlara bakmak için çıkıyordum balkona-- ama sabah sabah görebileceğimden hiç de umutlu değildim. Bu kez bana en yakın olan pencerenin önünde durmuş bahçeye bakıyorlardı. Adam kadının omuzuna atmıştı kolunu, o da ötekinin beline sarılmıştı. Gözlerim bozuluyordu herhalde, açık seçik değil de bir buğunun arkasından görebiliyordum yüzlerini. Gene de güzel insanlar oldukları belliydi. (Ne İlhan'a ne de bana hiç bir zaman güzel denemezdi oysa.) Birinden biri başını kaldıracak olsa en ufak bir utanma duymadan onlara baktığını görürdü. İkisi de kaldırmadı ama. Bir bahçeye, bir birbirlerine dönüyorlar, gülerek konuşuyorlardı. Bir ara adam kadını öpmek için ona doğru eğilecek oldu. (Boyları birbirine yakın olduğundan pek eğilmesi de gerekmiyordu ya, İlhan'ın benden çok uzun oluşunun yarattığı alışkanlık herhalde, öpüşmek deyince erkeğin kadına eğilmesi canlanır imgelemimde.) Ama kadın çekti başını, içerden gelen, işitmediğim bir çağrıya karşılık verir gibi döndü, kolunu adamdan çözerek camdan uzaklaştı. Onun ardından bakmadı adam, biraz önce öteki elinde tuttuğu anlaşılan pipoyu ağzına koydu, bahçeyi seyretmeyi sürdürdü.

İlhan'la gittiğimiz yüzlerce konserin birindeydik. Elini tutmak için uzandım bir ara. Oysa o, müziği notadan izliyordu. Uzattığım eli bir kes, kısaca sıktıktan sonra bıraktı. Olağan karşılamıştım bunu. Gözüme yaş falan dolmamıştı. Bir başka gün, öğle yemeğinde benimle birlikte olabilmek için bizim fakültenin yemekhanesine gelmişti. İlk baharın o en taze kokan ilk günlerinden biriydi. Yemekten sonra deniz kı-

yısına, oradan da eve gitmemiz için ısrar etmişti. Oysa ben kıramayacağım, ayrıca kırmak da istemediğim, bir derse yetişmek zorundaydım. O gece ikimizin de ayrı ayrı çalışması gerektiğinden --sınavlara az kalmıştı-- ertesi gün buluşmak üzere ayrıldık --azıcık üzgün ama hiç de derinden kederli değil.

Gerçekleşmeyen öpücüğün ardından pipo içerek bahçeyi seyreden adama bakarken derin bir keder duydum oysa, gözlerim doldu dolacak oldu. Yarım kalmış, yinelenmesi olanaksız bir an daha işte. Neden vaktinde bilmez insan? Neden her güzelliğe sonuna dek yapışmakta direnmez? Neden çok sonra anlar en küçük yaşam kırıntısının bile değerlendirilmesi gerektiğini?

Müziksiz geceleri 'değerlendirilmemiş anlar' olarak nitelemiyordum ama. Evet, müziksiz geceler oluyordu. Balkon beklemelerim boşa çıkıyordu kimi kez. Ya bir yerlere gidiyorlar ya da yapacak başka şeyler buluyorlardı kendilerine besbelli. Bunları çok görmüyordum onlara. Tersine, kimbilir ne kadar çok eğlendiklerini ya da seviştiklerini düşünerek seviniyordum. Müziği --dolayısıyla beni-- unutacak kadar birbirlerine dalmaları hiç de ağırıma gitmiyordu. İlhan'la ikimiz de müziksiz ama en az onun kadar, hattâ belki de daha güzel, süreler geçirmez miydik başbaşa? Gene de çoğu geceler --haftada en az üç dört kez-- sokak gürültüleri iyice dindikten sonra çeşitli keman parçaları dinliyorduk. En çok Mozart çaldıklarında mutlu oluyordum. Akılla dengelenmiş bir duygu zenginliğinin sağladığı huzurlu uyumun yanı sıra öylesine bir gençlik, bir yaşam sevinci de var ki Mozart'da.. İlhan'ın da en çok onu çalmasını isterdim. İlk büyük konserinde La Majör konçertoyu yorumlayacağına söz vermişti. Ama bilmem tutacak mıydı sözünü. Bayağı çekinir-

di ondan çünkü. Sonra, sanatını çok ciddiye alarak, çok özenle ama sessiz sedasız --Viyana bursunu kazanıncağa dek de hemen hemen hiç desteksiz-- çalışırdı. 'Harika çocuk'lardan biri olamayacak kadar erken doğmuştu ne yazık ki.. «Öğrenci gibi çalmak kolay,» demişti bir kere-sinde. «Ama Mozart'ı gerçekten yorumlamak için çok büyük olmak gerek. İyi çalışıyor delikanlı, ne ki Mozart'a varmasına vakit var, de-dirtmemek gerek..» Bak, o parçaya bir öykü uydurmak hiç aklıma gelmemişti.. Başından sonuna dek, en ağır bölümlerde bile, dans ediyormuşum, yüzüme serin rüzgârlar vuruyormuş gibi yüreğim çarpardı yalnızca. Kimi kez soluk soluğa kalırdım oturduğum yerde. Gene öyle oluyordum.

Seviyordum dördüncü kattakileri, seviyordum. Tanımadığım bu aşıklara eni konu tutulmuşum.

Günlük yaşamım bile değişmişti. Yok, ayrıntılarda değişmemişti de, hava olarak belki, tavır olarak.. Gecelerim gündüzlerime yansımağa başlamıştı. Büroda çalışan, her zaman kendi kendime sabır öğütleri sıralayarak katlanabildiğim fıkırdak kızların sık sık yenilenen yüzeysel ve şımarık sevda serüvenlerine bile tam bir hoş görüyle değilse de --onlarınkiyle bizimkini kıyaslamak aklıma gelemezdi-- iyi niyetli bir ilgiyle bakıyordum. Benimle ilgisi olmayan işlere, konuşmalara karışıyordum ömrümde hiç yapmadığım biçimde. Kızın biri, iki gün aramadığı için bir daha telefon ettiğinde sevgilisine 'yok' dedirteceğini açıkladığında, 'sevmediğini, istemediğini kesinlikle biliyorsan, o başka' deyiverdim, dediklerime en az onun kadar şaşarak. 'Ama en ufak bir sevgi varsa içinde, sırf naz etmeğe kalkıyorsan yani, yapma. Çok güzel bir şeyi yok edebileceğini düşün.' Böyle şeyleri hiç bilmemesi gereken bir kız kurusun-

dan aldığı bu beklenmedik öğüt karşısında gözlerini kocaman kocaman açarak, 'Elbette seviyorum, Sevim abla, biraz burnu sürtsün diye yapacağım. Değerimi anlasın!' dedi. 'Söz konusu olan onun senin değerini ya da senin onun değerini anlaman değil, aranızdaki şeyin, varsa eğer bir şey, değerini bilmeniz..' Bu sözler daha da şaşırttı onu. Birkaç gün sonra barıştıklarını bildirdi. Barışma armağanı olan gösterişli, --ama besbelli pek pahalı değil-- yüzüğü gösterdi.

Yalnızca başkalarının işine burnumu sokmakla kalsam iyi. Kendi işlerime de burnumu sokuyordum. Hiç gereksinmem olmayan iki yeni yazlık entariyle fiyatı gülünç derecede yüksek bir ipek eşarp almıştım. Dikkatli ve ince patronumun gözünden kaçmadı bunlar. 'Ne kadar şıksınız, Sevim hanım' ... 'yeni elbiseniz çok yakışmış' gibisinden sözler etmeğe başladı. Alay ediyorduydu eğer doğrusu hiç çaktırmıyordu. Bir keresinde, 'sizde bir şeyler var, Sevim hanım,' dedi. 'Saçınızın rengini mi değiştirdiniz, ne yaptınız?' ... 'Aşkolsun, olacak iş mi,' dedim. 'Bu yaştan sonra saçının rengiyle uğraşır mıyım?' ... 'Öyleyse... biçimi... mi?' Ne rengini, ne biçimini, olan bitenin saçımla hiç ilgisi yok, kendim değiştim, diye bağırmak geldi içimden bir an. Ama her zamanki sıkıntılı gülümsememle karşılık verdim.

Dördüncü kattakilerin Paris Apartımanının yaşamına da beklenmedik bir karmaşa eklediğini geç de olsa --ağustosun yarılamaştık-- ayırımsadım. Hemen hemen hiç kimseyle, merdiven başında, asansörde ya da asansör beklerken, karşılığı dinlenmeden sürdürülen hava durumuyla ilgili konuşmalardan, ya da yalnızca 'günaydın'dan öte bir ahbablığım olmadığındandı bu sanırım. Benimkilere ilişkin yakınlıkları da gene merdiven başlarında, asansör-

de ya da asansör beklerken --ilerde Şükran hanımdan özet almak üzere-- işittim ya, o da başka. Kendi halindeliğin iyice yaşlanmış örneği sayılabilecek ak saçlı karı kocaların, belleri sessizlikten bükülmüş izlenimini uyandıran buruşuk yüzlü madamların o güne değin hiç bir zaman --kaloriferlerin hiç yanmadığı bir buçuk kış ayı süresince bile-- yapmadıkları biçimde homurdanmaya başlamaları anlaşılır gibi değildi. Gördüğüm, işittiğim kadarıyla kimse 'yasa dışı' ilişkiden söz açmıyordu. Ya bu 'ilerlemiş çağ' da böyle bir yakınmanın gülünç kaçacağından korkuyorlardı --herkes Şükran hanım kadar geri kafalı değildi elbette-- ya da durumu farketmenin bile kendilerine yakışmayacak bir 'ayıp' olduğunu düşünecek kadar Şükran hanımdan da beter geriydiler. Gelen gidenin, yapıya girip çıkanın belli olmadığından, dış kapının gecenin olmadık saatinde açık bırakıldığından da dem vuramazlardı --yoktu çünkü böyle şeyler. Gece yarısından sonra çalınan müziği ise ya duymuyorlar, ya dördüncü kattan geldiğini bilmiyorlar, ya da onca güzel seslere karşı çıkılamayacağını kavıyorlardı. Geriye kala kala 'çocuk' kalıyordu. İşin garibi, sözü edilen 'haşarı oğlan'ı bunca aydır ne görmüş ne de işitmiştim. Kimi kez kapıcının kilere uyup bahçeye de dalan, yazın oyunlarını akşamın geç saatlerine dek sürdüren yüzlerce sokak çocuğunun gürültüsünün yanında herhalde yalnız başına oynamak zorunda kalan tek bir oğlan dünyanın en büyük haşarısı olsa bile bu ihtiyarları ayaklandıracak kadar korkunç ne yapabilirdi zaten? Çocuğa dil uzatamayanlar, 'görmüyor musunuz başımıza gelenleri?' ... 'bu apartıman da iyice bozuldu artık' ... 'ev sahiplerinin müsaade etmemesi lâzım' ... gibisinden nedeni ve hedefi açıklanmayan mızızlıklar ediyorlardı.

Neydi bu davranışların gerçek nedeni? Bildi-

ğim kadarıyla ne tiyatro yönetmeninin eşcinselliğini, ne ozanın hizmetçi kılıklı sevgililerini, ne genç çiftin kalabalık arkadaş guruplarını, ne de daha bir sürü gelip geçicinin 'düzensiz hayat'ını umursamışlardı o güne dek. Dördüncü kattakiler neden batıyordu durup dururken? Onların binaya getirdikleri ama yalnızca kendi aralarında paylaştıkları yaşam gücünden mi korkuyordu herkes? Kimbilir? Ben onlardan yanaydım elbet. Benim gibi sessizce onlardan yana olan başkaları da var mıydı? Merak etmiyordum. Hattâ böyle birinin olduğunu öğrensem kıskanabilirdim bile. Dördüncü kattakiler, İlhan gibi, yalnızca benimdi. Kimseyle paylaşmaya niyetli olmadıkları yaşama hırsızlama girmiş, gizlice ufak ufak parçacıklar çalıyordum.

Her yıl olduğu gibi iznimi eylül ayında aldım. Ama her yıl yaptığım gibi tatilimi ağabeyimin kalabalık ailesiyle birlikte geçirmek üzere Tuzla'ya gitmedim. Evde kalmak istiyordum. Onlardan ayrılırsam yeni bulduğum mutluluğu yitiyeceğim gibi geliyordu. Tatil boyunca evde oturacağını bilse ağabeyim dünyada razı olmaz, ısrar kıyamet zorla alıp götürürdü yazlık evine. Bir arkadaşım la güne ye gideceğimi söyledim bu yüzden. İnandı ve sevindi. Hattâ arkadaşının kimliğini ille de açıklamadığım için, sonunda birini bulduğuma dair --'inşallah yaşına başına uygun bir dosttur'-- bir umut bile doğdu içinde. Onun hiç bir zaman umamayaacağı kadar mutlu olduğumu bilseydi...

Günlerim boştu. Sabah - akşam düzenli değil olur olmaz saatlerde girip çıkıyordum eve. Denize olsun, başka gezmelere olsun tek başıma gitmeğe, günlerimi yardımcısız doldurmağa alıştım öteden beri. Gecelerimi ise hâlâ onlar dolduruyordu elbette.

Saati belirsiz eve dönüşlerimden birinde kar-

şılaştım onunla. Birlikte asansöre bindik. Uzak-
tan gördüğümde de anlamıştım ya, yakından
bakıldığında daha bir başka, daha bir içe işle-
yen güzelliği vardı. Teni güneşten yanmıştı ama,
aslında dupduru, lekesiz bir beyaz olduğu izle-
nimini uyandırır bende. Pencereden gördüğüm-
de omuzlarına dökülmüş olan saçlarını ortadan
ayırıp iki yandan sıkıca çekerek ensesinde yu-
muşak bir topuz yapmış, kulaklarına minik in-
ci küpeler takmıştı. Koyu mavi gözlerinde de-
nize değdi degecek bir güneşin ısıltıları vardı.
Gene ak bir giysi giymişti. Gene gövdesinin in-
ce uzunluğunu vurgulayan dökümlü bir kumaş-
tan. Nedenini hemen anlayamadığım gurur gibi
bir şeyler duydum. Onunla birlikte asansörde
olmak kusursuzluğunu paylaşmak gibi bir şey-
di. İlk bindiğimizde gülümsemiş, genizden gelen
kalınca bir sesle 'kaçıncı kat?' diye sormuştu.
Galiba aptal aptal sıırıttım. İkimiz arasında kim-
senin bilemeyeceği bir sır daha açıklıyormuşca-
sına 'beş' dedim. Dördüncü katın düğmesine
bastı. İnerken 'iyi akşamlar' diledi. Sonsuz bir
içtenlikle 'size de' diye nerdeyse haykırdım. Ge-
ce buluşacağımızı ben biliyordum ama o bil-
miyordu.

Eylülün ilk yarısı iyi geçti. Hava bunaltıcı de-
ğildi artık; gündüzler sıcak, geceler ılıktı. Her
gece keman dinliyorduk. Yazın ortasında yap-
tıkları gibi arada olsun aksatmıyorlardı müzi-
ği. Kimi kez ben aksıyordum. Bazı geceler mü-
ziğin sonunu beklemeden --başlangıcı hep bek-
liyordum-- parçanın daha ikinci çalınışında ya-
tıyordum. Bütün bir kışın üstüne gelen yoğun
yazın bitkinliği miydi, yeniden yaşama katıl-
manın yorgunluğu mu bilmem, ama yıllardır
hap almadan uyuyamamış olmama karşın bal-
konda otururken bile dalıp gittiğim oluyordu.
Kendiliğinden gelen, sağlıklı, genç uykulara ka-

ruşmuştum.

Ayın yirmisine doğru havalar bozdu. Bir yağmur bir yağmur. Sanki yaz boyu gök yüzünde birikmiş, tümü birden aralıksız yağıyordu. Arnavut kaldırımının taşlarını cilâlayan, yolun karşı yanındaki kırık dökük yapıların yüzlerini karartan yağmurlar.. Gök gürlemeleriyle, ağaçların yapraklarında yarattığı bol alevli bir yangını anımsatan hıştırtılarla yazın artık bittiğini ilân eden yağmurlar.. Pencereden bakmak kasvet dolduruyordu insanın içine.. Koca kent yılların tozunu tutmuş bir eski aynadan yansır gibi oluyordu yağmurun bozlaştırdığı ışıktaki. Kimi gün, güneş şöyle bir göründüğünde, artık açtı diye umutlanıyordum ama, gündüz yağmasa gece mutlaka yağıyordu. Bazan gün boyu süren yağmur gece diniyordu ya, o zaman da hava benim uzun süre balkonda kalamayacağım kadar serin oluyordu. Dizlerimi korumak için kalın çorap giyip balkon kapısını açıyor, kapıya en yakın koltuğa oturuyordum hepsi hepsi, o da öyle saatlerce değil elbet. Ne ki müziği işitemiyordum. Belki onlar cam açmıyorlardı. Belki bir şey çalmıyorlardı, belki de çaldıkları bana ulaşmıyordu. Işıklarını gözlemekle yetinmek zorundaydım.

Yeniden işe başladığım ilk gün yazın geri geldiğini sandıracak kadar sıcaktı. Bürodaki geveze kızlar iznimin hemen hemen yarısını yağmur altında geçirdikten sonra böylesi güzel bir havada çalışmaya dönüşümdeki 'şanssızlığa' acıdılar. Oysa ben, üzgün olmak şöyle dursun, bayağı sevinçliydim. Hava akşama dek bozmasın diye dua ediyordum içimden. Yazdan bir gece daha çalabilecek miydim acaba?

Hava bozmadı, hayır.

Yazdan bir gece daha çalabildim, evet.

O son geceyi de ilk geceyi anlattığım kadar uzun uzun, ayrıntılı anlatabilmek isterdim. Bil-

mem yapabilecek miyim? Kemanı ilk duyduğum gece ne mutlu ne mutsuz, yüreği kıpırtısız, dümdüz bir insandım. Benim dışımda oluyordu olanlar. Nerdeyse nesnel denilebilecek bir gözle, ayrıntılara dikkat ederek bakabiliyordum her şeye. Oysa son gece işin içine karışmış biriydim. Dışardan bakmıyordum artık, olanlar bana da oluyordu. Yaşamın tam ortasından seyrediyordum karanlık bahçeyi..

Çok da karanlık değildi. Ay ışığı yoktu ama, çevredeki ışıkların tümü sönmemişti daha; saat o kadar ilerlememişti. Bir de havanın erken kararınağa başlamasından bu yana bahçede büyük ağacın hemen altındaki eski sokak fenerini yakar olmuşlardı yeniden. Bu lâmbanın ışığı hiç bir zaman benim kata değin ulaşmazdı ama aşağıdan ağacın yapraklarını, dallarını aydınlatırdı. Yağmur yaprakların çoğunu dökmüştü. Kalanların kimi sarı, kimi kıızıl, kimi de hâlâ yeşil, ama cansız bir yeşildi gündüzleri. Fenerin aydınlığında hepsi altın rengindeydi. Günümü sıcaklığın sürmesini dileyerek geçirmiştim ama, gece saat on bire doğru balkona çıktığımda müzikten pek umudum yoktu. Keman dinlemek için gerekli sandalye, sigara ve benzeri şeyleri almamıştım yanıma. Günlerdir süren yağmur dolayısıyla yazın tozundan, pisliğinden arınmış, nerdeyse bahar kokan havayı solumaktı gerçek amacım. Hem erkendi daha müzik için. Gene de hemen hemen tümüyle sessizdi ortalık. Yalnızca hafif bir rüzgâr dökülmemeyi başarabilmiş yapraklara gizemli bir mırıltı salmıştı. Daha bir gün önce dinen yağmurlar yalnızca güzün kapısını açmakla kalmamış, bir kış durgunluğu getirmişti çevreye. Sokak bu yüzden erken susmuştu sanıyorum.

Birden, Brahms'ın keman konçertosunun ilk yumuşak notaları yükseldi altın ısıltılarla kı-

mıldanan yaprakların içinden. Bu kez donup kalmadım, gülümseyerek yumdum gözlerimi kıpırtısız ve karanlık deniz üstündeki ay ışığı ırmağını görebilmek için. Tümüyle hazırlıksız yakalanmış sayılmazdım bu kez. Gene ayaktaydım ama hiç değilse neler olacağını biliyordum. Birinci bölümü kaç kez çalarlarsa çalsınlar dinlemekte kararlıydım. Adagio dan vaz geçmiştim ben de onlar gibi.

Olmayacak bir şey oldu. Aslında olağanın ta kendisi ama, olağan dışına alıştırmışlardı beni yaz boyu. İlk gece birinci bölümden sonra ikinci bölümün başlamamasına ne denli şaşıtıysam, bu kez de o denli, hattâ daha çok şaşırdım. Birinci bölümün bitimindeki kreşendonun ardından gelenin adagio olduğunu bile hemen anlayamadım --öylesine şartlanmışım. Anladığımda ise... hiç bir şey anlayamadım. Neden birden bire, durup dururken? Adagioyu onca ay inatla yok saydıktan sonra? Bir yanıt bulacak mıyım gibi gözümü ayırmadan bakıyordum dördüncü katın pencerelerine.. Her zamanki ölgün, sarı ışık.. Yoksa her zamankinden biraz daha mı soluktu? Ya da müziğin burukluğu mu öldürüyordu ışığı da? Kapkaranlık denizin ortasında, ay ışığının çizdiği yolu da yitirmiş, yapayalnız bocalayan küçük kayığın hüznü gittikçe doluyordu geceye. Bilmecenin içinden çıkılmaz oluşu müziğin etkisini azaltmıyor, tersine artırıyordu. Hayır, ağlanacak bir şey yoktu daha, yoktu. Gene de düğümleniyordu boğazım. Bunca yoğun bir umutsuzluğa dayanamayacağımı sandım bir ara. Yaz boyu birinci bölümün o utkulu coşkusuna alışmış olmasaydım, eskiden dinlediğim gibi dinleyebilirdim herhalde adagioyu..

Dayandım ama. Adagio bir kez daha başladığında şaşmadım bile sanki. Bunun böyle olacağını biliyordum sanki. Önemli olan ilk çalın-

masıydı. Ondan sonra iki kez, üç kez, beş kez, on kez yinelenmesi garip gelmeyecekti. Her seferinde hüzün biraz daha yoğunlaşıyor, yalnızlık bir kat daha sarıyordu bahçeyi. Demir parmaklıklardan destek alarak dimdik gerdiğim gövdem her an biraz daha katılaşıyordu. Sonra birden, kaçınıcı çalınışında bilmem --saymıyordum artık-- bölüm sona ermeden sustu müzik. Bir notanın orta yerinden kırılıvermesi miydi ardından gelen ilk sessiz anı bir bomba gibi patlatan? Ve sürüp giden sessizliği uğultularla dolduran?

O geceden bu yana her türlü müzik tümüyle kesildi.

O gecenin üstünden bir ay mı geçmişti, üç hafta mı, beş hafta mı --günlerin sayısıyla değil, içimdeki kederin büyüyüşüyle ölçüyordum zamanı-- bir akşamüstü işten dönerken köşe başında Şükran hanımla karşılaştım. Birlikte yürüdük eve kadar. Önce havadan sudan konuşmağa bile gerek görmeden, 'Duydunuz mu,' diye başladı söze. Gözlerinde hain bir ışık vardı. 'Üstümdekiler ayrıldılar.. Adam çekip gitti,' dedi çok bilmiş bir gülümsemeyle. 'Karısına dönmüş.' Nasıl hemen karşılık verebildim, neden sesim titremedi, hâlâ anlayamıyorum. Onun hoşnutluğuna aşırı kızdığımdan belki. 'Nerden biliyorsunuz?' ... 'Bilmeyen kalmadı ki.. Kaç hafta oluyor!!'

Kaç hafta olduğunu ben de biliverdim birden. Adagionun bilmecesi çözülmüştü. Günlerdir boğazımla karnının arasında, bağrımın tam ortasında büyüyüp duran sıkıntı beni böylesi bir sonuca hazırlamamış mıydı? İçime doğmamış mıydı bir şeylerin ters gittiği, kapalı camların öte yanından müziksiz sızan ışığa düşen gölgeleri --ya da gölgeyi-- gözlerken gecelerce? Gene de bilmek, kesinlikle bilmek başka birşey... Şu kadından kurtulup, evime saklanıp, kimse-

zın göremeyeceği bir yastığın altına sokup başımı boşanıvermek... Ya da, ağlamak değildi belki istediğim; bir yıkılışı daha tek başıma, taniksız yaşayabilmekti..

Oysa konuşmayı sürdürüyordu Şükran hanım. 'İşe girmek zorunda kaldı kadın,' diyordu. 'Eeee, olacak elbet, kirayı veren aşık çekip girdince... Bir reklâm şirketinde çalışıyormuş.. Çocuğu da yuvaya verdi.. Tepemdeki patırtıdan kurtuldum allaha şükür...' Hiç bir gerçeği göremeyen kişiler günlük olayların tümünü nereden öğrenirler böyle eksiksiz? Ve neden edindikleri bilgiyi bir tür işkence aracı gibi kullanırlar? Derken birden sustu. Yüzümde ne gördü bilmiyorum ama, mutlu kuş cıvıltısı kesildi. Suratını daha biraz insana benzer biçimde toparladı. 'Neyse,' dedi. 'Genç daha. Güzel de. Başka birini bulur nasıl olsa.'

Onun başka birini bulmayacağını, bulamayacağını, çünkü aramayacağını anlatamazdım ki Şükran hanıma.

Yepyeni birini sevdiği için bırakıp gidenin yeri doldurulabilir belki --ama ölenin asla. Şükran hanım nerden bilebilirdi bunu? Adamın yeni bir aşka gitmeyip karısına dönmesi ölüm gibi bir şeydi --ama umuda yer bırakan, kesin 'son' olmayan bir ölüm. Hangi ölüm kesin 'son' dur ki zaten geride kalan varsa?

Artık kış geldi. Herkesin penceresi, perdesi kapalı. Sokak bas bas bağırıyor akşamları. Ya da bağırmasını ben duymuyorum. Her gece perdedemi aralayıp bakıyorum ışığımı söndürdükten sonra. Hiç bir şey görmüyorum.

Geçen gün asansörün önünde gördüm onu. Ben dış kapıdan girdiğimde ana oğul oradaydılar. Anası oğlunun önüne çömelmiş, çocuğun sağ elini kendi iki elinde tutuyor, durmadan baş parmağını öpüyordu. Yanlarına gelip dikildiğimi ikisi de ayımsamadı. Kadın küçük kü-

çük öpücükler arasında, kesik kesik, 'geçer yavrum geçer,' diyordu. 'Azıcık acımış ama geçecek... İnan bana geçecek... hepsi... her şey... geçecek...' Oysa çocuk sızlanmıyordu bile artık. Başlangıçta, canı yandığında bağırıp tepinmişti belki ama, çoktan susmuşa benziyordu. Anasının bu çırpıntılı, bu kendinden çıkmış göz yaşı tutma çabasına şaşkınlıkla bakıyordu. Ya da, belki o anlamamıştı önünde diz çökmüş olan kadının her an ağlamak üzere olduğunu. Yalnızca ben anlamıştım.

Asansör geldi. Gürültüyle durdu. Kapısını açtım. İkisi de aldırmamışlardı. Bir an bekledim. Bozağını temizledim. 'Geliyor musunuz?' diye sordum. Yerinden kalkmadan başını kaldırdı benden yana. Parıl parıldı koyu mavi gözleri ama bu kez güneş ışıltısı değildi gördüğüm. Ölümünden söz etmeyen, ama insanın içine ölüm acısı gibi çöken bir öykü anlatıyordu bakışı.. 'Hayır,' dedi. 'Hayır, hayır. Çıkın siz. Bizi beklemeyin!'

Parmaklıklı kapıyı çektim.

Bizi beklemeyin. Bizi beklemeyin. Bizi beklemeyin. Aradan bunca süre geçti, hâlâ kafamda zonklayıp duruyor bu iki sözcük. Bizi beklemeyin.

Bekliyorum gene de. Kış geldi artık. Pencere-ler perdeler kapalı. Sokak bas bas bağırıyor. Her gece, ışığını söndürdükten sonra, perdemi aralayıp bakıyorum. Şimdilik bir şey görmem önemli değil. Gene yaz gelecek, biliyorum. Pencere-ler açılacak, balkona çıkabileceğim. Ölmeyeceğim yaz gelene dek. Ölmeyeceğim, daha vakit var. Yaz gelecek. Hiç değilse bir kez daha. Keman sesini bir kez daha duyacağım.

Bekliyorum. Umutsuz da yaşanabileceğini unutmuşum.

Temmuz 1979 - Haziran 1980

HERKES BANA DÜŞMAN

Bana bak, bir de sen başlama, tamam mı? Zaten canım burnumda, bir de kapıyı böyle beş karış suratla açarsan.. Daha önce nasıl gelebildirdim, ha? Gebermediğim iyi. İki dakikalığına uğradım zaten fazla kalacak durumda değilim. Sabahtan beri rahat bırakmadılar.. Karı arar, Gebzeli'nin sekreteri arar, gazetecinin biri kapamadan biri arar.. Bakan bile aradı biliyor musun? Düşün artık halimi.. Bir de senin suratını çekemem tamam mı? Yok yok, su falan istemem, buz da koyma.. Öyle sek ver.. Doldur doldur.. On şişe içsem yetmez bu akşam.. Fazla kalamayacağım zaten. Bir nefes alıp gideyim...

Hayır neye kızıyorum, biliyor musun? Tam bu sırada zaten herkes, peşimdeyken başıma böyle bir işin gelmesine değil.. Kötü tabii, kötüden de beter.. Hepsinin üstüne tuz biber ekti bu olay., Ama asıl kızdığım başka.. Yani, sebepsiz yere olması, annıyor musun? Bi sebebi olsa şu işin, eyvallah diyeceğim. Yok, hiç bir sebep yok! Karı durduğu yerde delirmiş. Tövbe tövbe, ağzımdan kaçtı karı lâfı.. Yoksa ömrümde bir gün bile hürmette kusur etmemişimdir. Herkes bilir. İşte kızmamın sebebi de bu ya... Hürmette kusur etme, bir dediğini iki etme, her istediğini yap, ondan sonra kalksın sana böyle bir oyun oynasın... Ooooh yaşa.. İlaç gibi geldi. Hoş yazıhanede de devirdim bir bardak ama... senin elinden başka oluyor, güzelim.

Herkes bana düşman, biliyor musun? Al işte insanın öz anası bunu yaparsa! İnsan anasına güvenemezse kime güvenecek, sorarım sana? Hayır, bir sebebi olsa canım yanmaz.. İnsan bir durup düşünmez mi oğlunu... Oğullarının ne kötü mevkiye düşüreceğini.. O allahın belâsı gazete kaç haftadır taktı bana zaten.. Yok yolsuzlukmuş, rüşvetmiş, kaçakçılıkmış... atmadıkları iftira kalmadı. Şimdi de bu... Haaa, aklımdayken söylüyeyim, senin de peşine düşebilirler şu sıra.. Ağzını açacak olursan... annadın ya. Öyle gazetede resmim çıkacak filan diye hevese kapılıp da bir bok yiyecek olursan... Tamam tamam anladık. Şu işler bir durulsun senin gazino hikâyesini de halledeceğim, bak söz.. Lakin öyle bir dillerine doladılar ki beni, öyle kolay kolay durulacağa benzemez. Anamın azizliği tüy dikti tabii.. Ah! Ah! Nasıl yapar bunu bana, nasıl? Örtbas edilecek gibi de değil ki, alah kahretsin! Şu gazeteci milleti kadar kalles millet yoktur biliyor musun? Yani, dünyanın iyiliğini etmiş ol, kötü duruma düştün mü, bir tek me de onlardan yersin.. Ne demişler, gazeteciden dost olmaz.. Haftalardır o iftiraları yazan komünist herifi susturmasını bilirim ben, bilirim ama, nasıl olsa okuyucusu çok değil diye fazla üstüne gitmedim.. Ama bu olay! Hepsi bayram ediyor! Halûk olacak serseriye telefon açtım da, onca iyiliğim dokunmuştur pezevenge, açtım telefonu da, bari sizin gazete yüklenmese dedim. Ne dese beğenirsin eşşoğlu eşşek Ağbi diyor bana, bütün öteki gazetelerde çıkar da bende çıkınazsa atlamış olurum diyor. Allah belâlarını versin, hepsi bana düşman.. Enver'e açayım dedim, patron olarak o ağırlığını koysun, yola getirsin namussuz herifi.. Avrupa'daymış sözde.. Sahiden öyle mi, beni mi atlatıyor bilmem.. Haaa, sen bilirsin, doğru ya, o dedikodu gazetesi elinden düşmez.. Neydi adı

şarkıcı karının? Aysel Alsan, tamam.. Avrupa'ya falan gittiğini yazmışlar mı? Onsuz gitmez Enver olacak deyyus.. Ha doğru demek ki.. Neyse.. Yazacaklar tabii, gazeteci milleti yazmaz olur mu Onların da ekmekleri bundan.

Onlara kızınıyorum zaten aslında.. İşleri, ekmek paraları... Bir tane daha doldursana.. Sonra kalkayım, gece evde olmak gerek.. Benim kızdığım bunlar değil.. Kanım canım mı bunlar? Hayır! Elbet menfaatini düşünecek.. Benim kızdığım, kanımdan canımdan olup da oğlunun çıkarlarını aklına getirmeyen anam... Böyle değildi bu kadın. Akli başında, fedakâr... Saçını süpürge etmesini bilen.. Babasız büyüttü bizi, yıllar yılı elinden gelen her şeyi yaptı... Eeee, sırası gelince biz de elimizden geleni yapmadık mı? Ağbim de, ben de, şimdi gören allah için söylesin.. Neyi eksikti? O koca dairede tek başına oturur, hizmetçisi desen yerinde.. Paralar bizden çıkıyor tabii.. Ama hiç çok görmemişizdir, şimdi açıkcası... Ne ağbim, ne ben.. Durumum iyi olsun, kötü olsun, her ay vaktinde ödemişimdir kendi payımı.. Ağbim de öyle.. Ayrıca, fazladan birşey istediğinde itiraz mı ettik? Haşa! Televizyon dedi, eyvallah dedim. O yaşta gözlerini yorup da ne olacak halbuki, radyo neyine yetmez, değil mi? Gene de emret anne, dedim. Sen bilmezsin, sen yoktun o sıralar, durumum bayağı sıkıştıktı açıkcası.. Birtakım işler ters gitmişti.. Gene de anamın bir dediğini iki eder miyim? Bana onca emeği geçmiş kadının? Kariya dedim ki bu yılbaşı Avrupa'yı falan unut! Hey gibi günler hey... Ne ucuzdu herşey be! Beş bin televizyon, elli bin Avrupa.. Yok dedim kariya, Uludağ neyine yetmiyor? Üstelik yeni yapılan otelde hissem de var.. Aslında iyidir bizim karı, fazla ses etmedi. Etmez... Bilir... bana karşı gelinmeyeceğini... Ağabeyimin aldığı o sosyete züppesine benzemez hiç,

şimdi neme lazım doğruya doğru.. Hürmette kusur etmez.. Anama da.. Ne zaman bize gel-diye el üstünde tutmuştur. Kahvesini şekerli iç-tiğini hiç unutmaz meselâ.. Der ki kıza, Hatice kahveyi çok şekerli değil çok çok şekerli yap, kayınvaldem kahve içmez, kahve reçeli içer, der.. Böyle ince karıdır işte, esprisi vardır bi-zimkinin.. Ya çocuklar? Etrafında dört dönmez-ler miydi? Sanırsın gelen babaanne değil de pe-ri padişahının kızı.. Anlattığı o saçma sapan masalları bile dinlerlerdi allah seni inandırсын! Vaktiyle bize anlattığı masallar zamane çocuk-larını ilgilendirir mi, sorarım sana? Herifçio-ğulları gece yarısına kadar televizyon seyredi-yorlar! Gene de vallahi de tallahi de dinlerler-di bunun anlattıklarını eskiden.. Büyüdükçe sabırları da azalıyor tabii.. Gene de terbiyeli-dir benimkiler.. Bak ne dersin de, terbiyelerine söz edemezsin.. Karı iyi yetiştirdi, şimdi sezarın hakkı sezara.. Küçüğü dâhi de ayrıca.. İnan ki bir küçük dâhi. Cin gibi kerata.. Bir keresinde hiç unutmam.. Hey allahım, şu halimle bile gü-lesim geliyor aklıma geldikçe.. Bizim kocakarı, tövbe tövbe, başlamış o bitmez tükenmez ma-sallardan birine, anlatıyor da anlatıyor.. Bu arada televizyon saati de gelip çatmış mı sa-na? Akşam oğlandan dinliyorum hikâyeyi, ta-mam mı? N'apsın çocuk? Babaanne sen şimdi sus, ben program seyredicem diyemez ya? Ya-ni, benim oğlan diyemez annadın mı, öyle na-zik, terbiyeli hinoğlu hindir.. N'apsın? Akşam anlatıyor bunları, annem gittikten sonra. Gül-mekten lokmam boğazımda kaldı inan ki.. N'ap-mış? Avaz avaza ayağa fırladığı gibi, koltuğun arkasından fare kaçtı diye evi birbirine kat-mamış mı? Öyle iyi yaptı ki, numarayı ben bile yuttum diyor bizim karı.. Sırf o başından so-nundan ezbere bildiği masalı kesmek için akıl ediyor bunu, tamam mı? Başka çocuk olsa, tak-

maz bile, kalkıp teveyi açar, olur biter.. Ama benimki öyle değil, düşünüyor, ihtiyarı incitmeyeyim diyor, bir numara uydurayım diyor, tamam mı? Düşüncelidir benim oğlum, babasına çekmiş... Ah, ne güldüktü o akşam... Gözümden yaşlar gelmişti.. Bir de komik anlatıyor ki piç kurusu! Güldürü yeteneği müthıştır zaten.. Valla Mücdat Gezen yanında hiç kalır... Neyse, ne diyordum? Haaa, yani karım olsun, çocuklar olsun bir gün bile kötü davranmamışlardır.. Bense... biliyorsun ne yufka yürekli adamım... Fırsat buldukça, onca işimin arasında evine kadar gider görürdüm.. Ayak üstü de olsa bir uğrayıp gönlünü alayım diye.. Sık sık gidemiyormuşum, nasıl gideyim? Bir sürü sorumluluğum var, işlerim nasıl başımdan aşkın sen de biliyorsun.. Gün oluyor seni bile görecekt vakit bulamıyorum, değil mi ya? Ağbim pek uğramazdı, doğru.. O züppe karısı annem evlerine gitsin istemezdi, onu da biliyorum.. Ama n'apsın adamcağız, evlenmiş bi kere.. Sonra o karının muhiti olmasa muayenehane boş kalır.. Gene de, ayda yılda bir olsun uğrar insan, haklısın.. Ağbimi hepimizden çok severdi, ilk göz ağrısı ne de olsa.. Onu okuttu beni o kadar iyi okutamadı faraza, değil mi? Ben memnunum o başka, zaten gönlüm yoktu kitapta kağıtta.. Liseyi bile çift dikiş zorla Hem ağbim okudu da, profösör oldu da ne oldu allahaşkına? Karısının parası olmasa, muhiti olmasa sürünür.. Sonra vakti de yok hak katen annıyor musun? Bir yandan fakülte, bir yandan muayenehane.. Sonra saati belli değil.. Doğum olur, ameliyat olur hepsine yetişecek.. Ayrıca onların hayatı da pek tantanalı a canım.. Her gece bir davet. Şahsen, üstüne milyon verseler çekemem öyle bir hayat, o da başka.. Ben eğlenmek istedim mi alırım yavrusunu yanıma, değil mi, ver elini çalgılı gazino-

lar... Öyle hangi çatalı kullanacağımı bilemediğim sofralara oturmam... Hoş valde bildiği kadarıyla öğretmişti vaktiyle ama kimin aklında kalır? Bunlar gibisini de bilmezdi tabii, nereden bilsin? Yok ben gelemem öyle alengirli numaralara.. Ağbim nasıl dayanıyor allah bilir.. O da ister ya, benim gibi rahat yaşasın, kenarda bir de yavrusu olsun, cesaret edemez cadı karının korkusundan... Yok, yok, dur, yanaşma şimdi... Olmaz... Vaktim yok... Hem ayıp böyle bir günde, allah bilir günahdır da... Sen, n'aap biliyor musun, bu tane daha doldur bana... Onu da içip gideyim.. Karı bekler bu gece... Gazeteci takımı defolup gitmiş midir acaba? İşin boktan tarafı olayın bizim tarafta meydana gelmiş olması... Ağabeyimin oraya gitseydi,... Hoş gene benim başıma belâ olurlardı... Son günlerdeki neşriyat yüzünden herkes adımlı biliyor.. Yarın çekeceğimiz var asıl...

Peki benim suçum ne? Sorarım sana ne yaptım, hem belânın gelip beni bulması için? Neden herkes bana düşman, ha? Tamam tamam biliyorum, sen değilsin.. Ama senden başka herkes... Hep ben suçlanıyorum, neden? Ben ağbimden daha çok ilgileniyordum bi kere, bir derdi oldu mu sarılırdı telefona.. Böyledir zaten, ne kadar çok verirsen o kadar isterler.. Hele ihtiyarlar.. Anlayışsız oluyorlar yaşlandıkça.. Onlarla ilgilenmekten başka hiç işin gücün yok sanıyorlar.. Unutuyorlar gençlerin başka sorumlulukları da olduğunu... Halbuki bilmesi gerekir, değil mi? Kendisi de gencecik kadındı babam öldüğünde. Bizleri büyütürken bir de yaşlı akrabaların işine koşacak hali var mıydı? Ne gezer? Sabahları enstitüde ders verir, öğleden sonraları biçki dikiş kursunda çalışır, akşamları evde dikiş diker... Değil yaşlı başlı akrabalarla uğraşmak, başını kaşıyacak vakti olmazdı.. Yoktu zaten akrabamız falan, o başka..

Babamın o burnu büyük ailesi var mıyız yok muyuz, öldük mü kaldık mı birgün bile arayıp sormadılar.. Her bir iş annemin üstündeydi... Sen bütün bunları unut, kendisiyle yeterince ilgilenmiyoruz diye bize bozum ol! Ne yani, sahiden ilgilenmesem canım yanmaz.. Bayramdı, seyrandı, yılbaşıydı, doğum günüydü, bir tanesini atlamamışımdır, allah inandırırın.. Hepsi sekreterin defterinde işaretli, ben unutacak olsam o hatırlatır.. Geçen hafta doğum günü vardı meselâ.. Bu yaştan sonra doğum günü mü kutlanır, allah için söyle.. Gene de üstüme düşeni yaptım, fazlasını bile... Sekreter kız yeni, anlayamamış.. Geldi, sordu, defterde Hayriye hanımın doğum günü yazıyor, nedir bu, dedi. Hemen uyandım tabii.. Aman Divandan bir pasta yaptır dedim, bir koca buket de çiçek... Yolladım... Akşama geçerken bir de uğrardım uğramasına ya, çok önemli bir toplantım vardı, aklımdan çıkmış... Şimdi buna alınır, gücenir mi insan? Yabancı olsa neyse, öz annem ne kadar meşgul bir adam olduğumu bilmiyor mu? İki gün önce telefon etti.. O gün, anladın ya... Ne bileyim? Tam Necmi ile görüşüyorum, tamam mı, orta yerinde kesip onunla konuşacak değilim ya.. Ben sonra ararım dedim. Yeni kız hatırlatmayı unutmuş.. Kovacağım zaten onu da, salağın teki.. Her şeyi ben aklımda tutacak olsam sekreteri ne yapayım, değil mi ya? Peki suç bende mi şimdi? Karı bile beni suçluyor, ister inan ister inanma.. Geçen bayram bile aramadın diyor bana.. Bre allahsız kadın, bayramda annemi aramaya meraklıydın da, neden o zaman söylemedin ha? İlle de bayramda Kıbrıs'a gidelim diye iki ay öncesinden tutturan kim? Ama gene kabahatli biz oluyoruz! Bir allahın kulu çıkıp da ağbime soruyor mu sen kaç bayramdır ananın kapısını çalınadın diye.. Yooook, ona sormazlar... O kaç

yıldır elini çekti çünkü... Gene de günahını almayayım, parasını her ay başı gönderir.. Arada bir geciktirdiği olur ama, her ay gönderir... Eee, onun da işi kolay değil.. Alnının teriyle kazanıyor parayı.. Gün geliyor, gece yarısı ziyafet sofrasından kalkıp doğuma gidiyor, boru mu? Sonra o Gülçin olacak kaltağın gündüz oynadığı kumar bile yeter adamı batırmağa.. Gene de itiraz etmeden öder kendi payını.. Artırmak lazım geldiğinde bile kaç defa, gık demedi... Eh, üç beş yılda bir artırmak gerekiyor elbette, hayat nasıl pahalılanıyor baksana... Kendi akıl etmez, o başka.. Hep ben derim, beş yüz daha ver, bu parayla geçinmek zor diye, mırın kırın etmez verir.. Görüşmüyormuş, konuşmuyormuş ben ona karışamam artık.. Ne de olsa beş yaş büyüğüm.. Küçük olsa bile karışmak bana düşmez... Kendi aralarında bir şey... O konuda söz söylemeğe kimsenin hakkı yok.. Annem de kabahatsiz sayılmaz, şimdi, doğruya doğru eğriye eğri.. Gülçin hakkında öyle ileri geri konuşmayacaktı.. Bak de ben sevmem züppe karıyı, üstüne para verseler gitmem o sosyete davetlerine.. Amma ağbimin yüzüne karşı da atıp tutmam, tamam mı? Ne de olsa karısı, değil mi? Şimdi benim karıya dil uzatan olsa... anam bile... bozulurum, yalan mı? Gerçi benim karının dil uzatılacak neyi var? O başka.. Ana dediğin yerini bilmeli.. Herkes yerini bilmeli.. O zaman kavga gürültü olmaaaz, tamam mı? Ağbim gene iyi davrandı.. Parayı hiç aksatmadı.. Başkası olsa onu da vermeyebilirdi. Mecbur değil ki.. Geçen yıl, oturduğu evin kirasını artırdıklarında...

Avrupa'da yaşlılar için özel evler varmış biliyor musun, ağbim anlattı. Böyle otelle hastane arası bir şey.. Yatırıyorsun oraya, veriyorsun belli bir para, artık evin kirası artmış, hizmetçi zam istemiş, doktor ilâç masrafıymış hiç

karışmıyorsun... İhtiyarlar da orada kendi yaşantılarıyla geçinip gidiyorlar rahatça... Bizde de olmalı böyle yerler.. Bir iki tane açılmış gerçi.. Ağbim söyledi, araştırdım.. Var olmasına var da, bir iki tane... Yani, yaygın değil... Yaygın olsa kolay... Gönder birine kurtul... Ama bu durumda, ananı böyle bir yere yatırmağa kalksan demediklerini komazlar... Tımarhane-ye kapatmak gibi birşey, anlıyorsun ya.. Onca paraları var da bir analarına bakmak ağır geliyor derler sonra.. Onun için dedim ki ağbime, yok dedim, ben araştırdım, bu durumda annemi öyle huzur evine falan yollamak olmaz dedim... Ses çıkarmadı.. Evin kirası da çok fazla değil ne de olsa... Artırdılar martırdılar ama gene bu zamanda.. Başkası olsa böyle inceden inceye düşünmez, tartmaz.. Yollar gitsin... Bu yaştan sonra o koca evi ne yapacak zaten?

Hoş biz düşündük de ne oldu diyeceksin.. Gene de yapacağını yaptı kalt--- tövbe tövbe.. İnsan ne diyeceğini şaşıyor.. Hayır ama, sen söyle! Allahını seversen doğru söyle, haksız mıyım? Yani akli başında birinin yapacağı iş mi bu? Dönüp dolaşıp aynı soruya geliyorsun neticede. Neyi eksikti? Aç mıydı, açık mıydı? Hasta mıydı, düşkün müydü? Hayır... Para desen para, hizmetçi desen hizmetçi, ev desen... Yahü millet gecekondularda oturuyor, bir odada on kişi yatıp kalkıyor, o koca yedi odalı evde tek başına, gel keyfim gel... Eskiydi meskiydi ama, bugün o evde oturabilmek için sağ kolunu verecek adam vardır.. Kışın doğru dürüst ısınmıyormuş... Isınmaz elbet, onca yüksek tavanlar nerde var şimdi Sonra, mecbur da değildi orada oturmağa.. Kaç defa dedim, fiyatlar bu kadar artmadan önce... Dedim anne, gel sana şöyle kendine göre küçük bir kat alayım... Şöyle ikiyüz elli üç yüze eli yüzü düzgün, ufak bir kat alınabileceği yıllarda az mı

dedim, alayım sana bir tane diye.. Yok, kırk yıldır oturduğu yerden çıkamazmış, babamı orada gömmüş, bizleri orada büyütmüş falan da filan... Eeee, peki öyleyse çıkma, otur o harabe yerde istiyorsun madem, ama bu sefer de şikâyet etme, değil mi ya? Yani, ben n'apıyım allahaşkına? Yeni kat alalım dersin, istemez, oturduğun yerde otur dersin, beğenmez, huzur evi dersin, öleyim daha iyi diye sızlanır... Peki ben n'apıyım? Bir tuhaf olmuştı son yıllarda canım, baya bir tuhaf olmuştı... Evin içindeki kedilerin sayısını allah bilir... Kokudan durulmuyordu, inan.. Son gittiğimde... beş altı ay oluyor galiba... Zor attım kendimi dışarı.. Bir de soysuz köpek edinmiş... Köpek dedim de, bizim karı da iyice aklını oynatmış bu arada, biliyor musun? Ne diyor bana, biliyor musun? O köpek yüzündenmiş bu yaptığı... Yani, kim inanır? Ben şahsen, kırk yıllık ananın böyle bir sebepten böyle bir şey yapacağına inanaçağıma gider kendimi Boğaz'a... tövbe tövbe... Neler çıkıyor ağzımdan bak işte... Ööööf bu gidişle hiç kalkamayacağım ben... İçim de öyle bir istemiyor ki eve gitmeyi.. Hadi sen bana bir tane daha doldur... Ama bu son, kesinlikle son.. içip gideyim..

Köpek mi? Bırak allahaşkına.. Dedim ya olacak iş değil... Şimdi dinle bak, haksız mıyım? Derdimi anlayan bi tek sen varsın zaten... Başka herkes bana düşman... Sokağında bir köpek yavrulamış, tamam mı? Normal. Sokak köpekleri sokakta yavrular... Sen yavrulardan birini al eve götür, kedilerle birlikte büyüt... Bi kere kedilerle birlikte yetişen köpekten hayır mı gelir, sorarım sana? Neyse, büyüdü, kısa sürede at gibi oldu, ben de gördüm. Kendi Kurt takınıştı adını ama, bildiğimiz sokak köpeği.. Onca çabuk büyümesinden belli soysuz olduğu... Geçenlerde, birkaç hafta oluyor, se-

ninki alı al moru mor telefonda.. Beni bula-
mamış, evi aramış.. Aslında öyle zırt pırt te-
lefon açan cinsten değildi açıkcası.. Hele evi
hemen hemen hiç aramazdı... Ancak çok önem-
li birşey olacak da, yazıhanede beni çıkarama-
yacak da... Neyse uzatmayalım, akşam eve gel-
diğimde karı anlatıyor... Bizimki de yani, ne
zaman ne yapacağı belli olmaz.. Adam idare
etmesini bilir sözde, lisanı hal ile atlatacağı-
na, olur akşama Orhan'a söylerim o halleder,
diyor.. Halledeceğim iş de ne biliyor musun?
Köpeği zehirlemişler.. Her bahar, ya da son-
bahar, mevsimi neyse o zaman işte, bu şehrin
başıboş köpekleri zehirlenir... Kim bilmez bu-
nu? O kadar dedim, madem inat ettin aldın
hayvanı eve, bari bir tasma tak, zincire vur,
kapını beklesin de yedirdiğin onca yiyeceğin
bir faydası olsun dedim.. Dinletemedim.. Hür
mü olmalıymış it, neymiş... Öyle saçma sapan
bir şey işte.. Arada saçmalıyordu zaten, anlat-
tımdı ya o göçmen kızını evlât edinmeğe kalk-
ma hikâyesini, geçen yıl.. Yok yahu, nerdey-
se iki yıl olacak... Amma da çabuk geçiyor
zaman.. Aslan gibi oğulların varken, nene ge-
rek senin ne idüğü belirsiz bir kızı evlat edin-
mek? Deli misin, anne, babası bile belli de-
ğil, dedimdi de ne karşılık verse beğenirsin?
Ben de sizi babasız büyüttüm, diyor. Şimdi, ay-
nı şey mi, allahını seversen? Bizim babamızın
kim olduğunu bilmeyen mi vardı? Şerefli bir
ailenin çocuklarıyız, tanrıya şükür.. Kimi za-
man çocuk gibiydi, inan ki.. O yaştan sonra bir
de gencecik kızın sorumluluğunu yüklenip de
ne yapacaktı, haksız mıyım yani? Evin işini gör-
sün diye desen, değil.. Haftada üç gün geliyor-
du gündelikçi kadın, tıklar tıklar ödüyordum pa-
rasını...

Yok, yok, nerden bakarsan bak, evlâtlarının
mürüvvetini görmüş bir kadındı. Hem de eksik-

siz... Kırkıma gelmeden milyoner oldum, az iş mi bu? Ağbimse fakültenin en genç profesörü.. Hocasının kızını almasaydı olamazdı diyeceksin belki ama, yanlış.. Taa asistan girdiği yıl evlenmişti Nur'la.. Profesör olduğunda çoktan boşanmışlardı.. Olsa olsa doçentliğini hızlandırmıştır biraz... Eee, o kadar da olur artık.. İlerlemek kolay mı dünyada? Hele bizim gibi arkasız, torpilsiz yola çıkanlar için... Her muvafakiyeti kendi gayretimizle elde ettik.. Arada evliliklerdi, dostluklardı az buçuk yardım ettiyse, o da kendi gayretimiz sayılmaz mı yani? Nur'la annem pek sevişirlerdi.. Söylediydi annem, boşandıktan sonra bile sık sık gelir yoklarmış... Kendi kızının yerini aldı derdi.. Aslında kimse Yıldız'ın yerini alamadı tabii, alamaz da.. Gerçi zamanla alıştı ama başta çok sarsıldı çok... Yani, gerçekten de hayatının büyük felâketidir.. Hepimize çok koydu elbet.. Kolay mı, canım, yirmi dört yaşında pırıl pırıl bir kız, pat diye gidiveriyor? Sabah evden kanlı canlı çıkıyor, akşam ölüsünü getiriyorlar... Kim olsa deliye döner... Hele annem gibi çocuklarına öylesine düşkün biri.. Ne de güzel kızdı.. Küçükken akıllıydı da.. Sonradan birtakım garip fikirler edinmişti, o başka.. Gececekti belki yaşasaydı.. O yılların özentisiydi.. Tabii, zararlı yayınlara böyle başı boş izin verilirse... Gençler ne yapsın, değil mi? Kolay kanıyorlar! Onun da zamanla akli başına gelecekti elbet.. Hepimiz çok fena olmuştuk, çok.. Ama annem... Bildiğin gibi değildi. Aklını kaçırarak sandık bir ara... Sonra sonra toparlandı... Hem aradan neredeyse on yıl geçti canım.. Bu yaptığıyla bir ilişkisi olamaz...

Bak, ben makul adamım.. Yani, benim için isteyen istediğini söyler, ama hiç kimse makul değildir diyemez... Hayatta hiç bir şeyim olmasa, akli selimim vardır... Onun için bu me-

seleyi de akla yakın bir biçimde izah etmeğe çalışıyorum, tamam mı? Ama olmuyor. İler tutar bir yanı yok bu işin.. Evet, çok çekmişti hayatta, kabul.. Hele biz küçükken... Tamam, bir diyeceğim yok Ben, bilirsin, her zaman sezarın hakkını sezara vermişimdir.. Babam öldüğünde Yıldız daha altı aylık mı neymiş, ben beş yaşında bir velet, hayal meyal hatırlıyorum babamı... Bir tek ağbim okul çağında.. Gencecik kadın, üç çocuğu desteksiz dayanaksız büyü-yüp adam etmek kolay mı? Neyse ki ev sahipleri iyi çıkmış.. Asil insanlar neme lâzım.. Yıllar yılı kira artırmadılar.. Zaten o zamanlar böyle her yıl her yıl kira yükseltmek de yoktu.. İlk kez taa bin dokuz yüz altmışta zam istedikler, hiç unutmam.. O yıla kadar, o koca evde yüz elli beş liraya oturduk, ister inan ister inanma.. Herkes şaşardı. Sonra birdenbire sekizyüze çıkarmağa kalkmazlar mı? Yaşlı bir adamdı ev sahibimiz, ölmüş.. Oğlu açığgöz tabii.. Küçük dilimizi yutacaktık nerdeyse.. O zaman için baya paraydı, biliyor musun? Hep beraber oturuyoruz daha, ağbim fakülteyi yeni bitirmiş.. Yok, yok, bitirmemişti daha, son yılıydı galiba.. Ama ben ufak tefek işler çevirmeğe başlamıştım bile... Eeee, iş hayatı bu. Başarıya ulaşmak istiyorsan erken başlayacaksın... Kimse kimsenin gözünün yaşına bakmıyor...

Neyse, diyeceğim, güllük gülistanlık geçmedi yaşantısı, orası öyle.. Çekti çekmesine ya, vakti gelince bütün hepsini fazlasıyla ödemediğimizi kimse söyleyemez.. Sonunda refaha kavuşmuştu işte, daha ne istiyordu? Haaa, ilk yıllarda umutsuzluğa kapılıp yapsaydı böyle bir şey, o zaman aklım ererdi.. Ama şimdi? İsteddiği önünde istemediği ardında... Makul, akla yakın ne istedi de olmaz dedik? Yapmadık? Sonra yakışır mı canım? O yaşta bir kadın? Bunca yıllık şerefli adına leke sürer mi insan? Hiç değilse

oğullarını düşünür. Elâlem ne der, nasıl suçlamalarda bulunur? Bunları düşünmez mi insan? Bir tek kendisi değil ki söz konusu olan. Hepimizin adı kirleniyor... Sen bu yaşa kadar namusunla, şerefine yaşa... dur bakayım, kaçına geldi? Yetmiş mi, altmış dokuz mu? Daha geçendeydi doğum günü. Neyse, bir yıl eksik bir yıl fazla ne farkeder o yaştan sonra? Yok, yok, yapılacak iş değildi bu.. Hadi, ağbim neyse, ama benim gibi bir oğula bu yapılmaz! Hayır, bir sebebi olsa, en ufak bir sebep, canım yanmayacak inan, böyle sinirlenmeyeceğim..

Köpek mi? Ne köpeği? Haa şu.. Sen de başlama bizim karı gibi saçma sapan konuşmağa şimdi! Zehirlemişler iti, pek de iyi etmişler! Sokaklar başı boş kedi köpekten geçilmiyor, yüzlerce kuduz vak'ası varmış.. Adamlar hangi köpeğin sahibi var, hangisinin yok araştırarak değiller ya.. Atıyorlar zehirli yiyeceği gidiyorlar, ertesi gün gelip ölümleri topluyorlar. Başka ne yapacaklar, yani? Sen hayvanına sahip çıkmak istiyorsan, tak tasmayı, vur zinciri, bilemedin bahçeye bağla! Ne demiş bizim karıya biliyor musun? Orhan belediyeye dâvâ açsın, demiş. Gülersin tabii, ben de gülerim... Tövbe yarabbi... Bir de karı diyor ki, köpeğin ölümü çok dokunmuş da, bardağı taşıran damla olmuş da... Ruh doktoru kesildi başıma! Bırak allah aşkına, aklıma geldikçe hırslanıyorum.. Eğer ki şu kadar inansam, en ufak bir kuşku olsa bir soysuz it yüzünden bu işi yaptığına, iyi oldu geberdiği derim!

Tövbe, tövbe... Ne dediğimi biliyor muyum ben? Tepemi attırıyorsunuz hepiniz! Ne alıp veremediğiniz varsa, benimle! Herkes bana düşman zaten...

İyi, iyi kızmıyorum... Kızınayıp da ne yapayım, be? Yetmedi mi yıllardır dırdırını çektiğim..? Şükran borcuysa... Daha kaç yıl ödeye-

cektik yani? Etmediğini komadı, şimdi de bu! Hayır, ört-bas edilecek bir yanı olsa... Kaza süsü verebilseydik... Herkesin gözü önünde olmuş... Bir sürü çoluk çocuk varmış kıyıda, hepsi görmüşler... Ayağı kaydı falan da diyemezsin.. Mantosunu çıkarıp koymuş... Ayakkabılarını da çıkarmış.. Yani, besbelli bilinçli... Kıyıdaakiler anlamamışlar önce ne olup bittiğini.. Sonra on yedi onsekiz yaşlarında bir çocuk atlamış ardından ama, çok geç... Aşırı su yutmuş dediler, nasıl yuttuysa o kadar kısa sürede... Sonra da tanınmış iş adamının annesi diye koca koca manşetler, boy boy fotoğraflar... Evine kadar gidip gençlik resimlerini bulmuşlar eşşoğ-lu eşşekler... Kutsal bir şey yok ki namussuz-lar için... O salak hizmetçi de almış içeri... Komşuların anlattıkları yalanlar da cabası... O pis komünist paçavranın açtığı yolsuzluktu, rüşvetti iftira kampanyası yetmediydi, şimdi de bu...

Dur, yahu...birşeyler geliyor aklıma... sus, sus bi dakika, kafamı karıştırma, düşünüyorum..... tabii ya... olamaz mı? Bal gibi olur, neden olmasın..... Dur, dur, dur, dur... bu çok iyi fikir... neden daha önce gelmedi aklıma...? Ben de amma salaklaşıyorum bazan... Şimdi dinle bak... şöyle bir şey okusan gazetede... inanır mısın inanmaz mısın, onu söyle... Tanınmış iş adamının annesi, çok sevdiği oğlu hakkında yapılan bölücü ve yıkıcı neşriyata dayanamayarak..... Ne dersin, ha? Makul gelmiyor mu? Akla yakın değil mi, ha? Zaten sağlığı da bozuktu filan da dersek... oğluna atılan asılsız iftiralar karşısında... Tamam, oldu bu iş... Galiba da oldu! Haluk'a söylesem yapar. Hem bu sefer o, öteki gazeteleri atlatmış olur... Hemen arayayım şunu...

Bana bak, sen bir viski daha doldur bana, ben Haluk pezevenğine telefon açayım. Heeeyt

bee, aklımla bin yaşayayım... Bir de bakıyorsun, bu işten de kârlı çıkıyoruz, ha? Hem... belki sahiden de böyle olmuştur.. Sebep sebep diye kafa patlatıyorum iki gündür, bundan alâ sebep mi olur?

Neden olmasınmış.....? Annem beni çok se-verdi.

1980

TAKSİM - MAÇKA

Onu ikinci ya da üçüncü görüşümüzde anımsadık ilk görüşümüzü-- hatta ayrımsadık bile diyebilirim. Kişi bizim gibi çevreye dikkat etmeyi oyunlaştırmış olsa bile, sokakta gördüğü insanları her zaman ilk bakışta ayrımsamaz-- çekici, çarpıcı, ya da garip görünüşlü olmaları gerekir. Oysa o bunların hiç biri değildi. Hemen dikkatimizi çekemezdi-çekmedidolayısıyla. Ama kişilerin birbirlerini ayrımsamalarının bir başka nedeni ortak yanlarıdır. Onunla bizim ortak yanımız her sabah aynı yoldan-- karşıt yönlerden-- aynı saatte geçmemizdi. Spor Sergi Sarayı'nın hemen altındaki küçücük parkta karşılaşıyorduk onunla. (Taksim-Maçka arasında bir kestirmedir bu yol). Biz Taksim yanından Maçka'ya giderdik, o da Maçka ya da belki Teşvikiye tarafından Taksim'e.. Adını hemen Vilden takmadık ama, ikide bir 'o' demektense Vildan demek daha iyi.

Önceleri birkaç başka ad denedik. Benim Sevtap önerime Jale şiddetle karşı çıktı. Bir süre Türkan mı Müjgân mı karar veremedik. Sonunda Vildan'ı buldu Jale. Evet, en uygunu oydu. Jale ile ikimizin öteden beri oynadığı bir oyundu bu, ama evlendikten sonra daha çok oynar olmuştuk. Artık sokaklarda daha çok birlikte olduğumuz için mi, kendi dertlerimiz bittiği için mi bilmem. Çok yeni evliydik o sıralar; evimize yeni yerleşmiş, birlikte çalıştığımız işe yeni girmiştik. Ve hiç kimse-

nin erişebileceğini olası saymadığımız bir mutluluk içindeydik. Öylesine mutluyduk ki, başkalarının mutluluğunu küçümseyebiliyorduk. Başkalarının mutsuzluğu ise bizimkine hiç dokunmadan, ama çok derinden çok geçici olarak üzebiliyordu bizi. Vurdumduymazlığı kesinlikle olası kılan, tersine duyarlılığı çoğaltan ama gene de birbimiz dışındaki ilişki ve davranışlarımızı bir garip yüzeyselliğe indirgeyen bir mutluluk bulutu sarmıştı ikimizi. Örneğin, gazetelerde okuduğumuz vuruşmalara, cinayetlere, bombalamalara herkes kadar, belki herkesten çok kıızıyorduk (milletin günlük ölüm listelerini iyiden iyiye kanıksadığı, daha çok 'pahalılık canavarı'ndan söz ettiği bir dönemdi). Yaşam zorluğunu da atıp tutuyorduk, doğru. Türkiye'nin geleceğinden umutsuzluğumuzdan da yakınıyorduk ama, derindeki mutluluğumuzu hiç bir şey bozmuyordu. Bozamazdı. Kişiyi akıl erdirilemez bir biçimde soyutlayan, dünyanın güzelliklerine yaklaştırıp, çirkinliklere(onları algılamayı yoğunlaştırdığı halde) yabancılaştıran, bulunmaz bir aşk huzuru içindeydik. Biz 'başkaydık' kısacası, başkalağımızı sonuna dek yaşamamızı sağlayan her türlü 'olağan'ın da ayrımındaydık.

Sevgimizin başlangıcında bir sürü zorlukla karşılaşmış olduğumuzdan, daha da değerliydi bu her şeye kavuşmuş mutluluğumuz. Okul arkadaşaydık Jale'yle. Son sınıfta tanışmış, hemen tutulmuştuk birbirimize. Ancak, benim orta halli, Anadolu kökenli, tutucu ailemin 'parasız kalmış soylu', hattâ oldukça deli bir ailenin 'züppe' kızını almayı benimsemesi (hele hele 'çocuk daha askerliğini bile yapmadan') ne denli güçtüyse; Jale'nin tanımıyla' şurda burda üç beş parça bir şeyden ve de görkemi her anlatılıştan artan eski hikâyelerden başka

hiç bir şeyi kalmamış paşa sülalesi'nin dünya güzeli kızlarının nice paralı kısmeti tepip benim gibi bir 'köylü' de karar kılmasına göz yumması o denli akla uzaktı. Ama Jale, benden hem daha zeki hem daha kişilikli olduğu için sonunda ailesine başkaldırmış, bizimkileri ise kendininkilere göstermediği bir yumuşak başlıkla 'mazbut ev kadını' (başlangıçta ilişkimize en çok karşı çıkan babamın sonraki tanımını) olabileceğine inandırmıştı.

'Bu pahalılıkta nasıl geçineceksiniz? Nerede oturacaksınız?' sorununu da gene Jale çözümlemişti. Bizimkilerin her türlü 'yoksul kalmış paşa sülâlesi' tanımına karşın servet sahibi olarak niteledikleri bir ailenin kızına yapınağa yanaşacakları hiç bir yardım yoktu ama, Jale'nin annesinin 'kıyıda köşede kalmış emlak' arasında kimilerinde Taksim, kimilerince Elmadağ olarak adlandırılan bölgedeki yarı sokaklardan birinde koskocaman eski tip bir apartman vardı. Çocukluk ziyaretlerinden anınsadığı kadarıyla 'bir heyhülâ' diye tanımladığı bu yüzyılın başından kalma yapı aklına gelivermişti 'ev' konusu kimbilir kaçınıcı kez açıldığında. 'Yahu, şu senin Taksim'in oradaki yerde boş bir daire yok mu acaba?' diye sormuştu annesine.

«Elmadağındakini mi diyorsun? Nerden benim oluyormuş orası?»

«Değil mi yani?»

«Kırk hisseye mi ne böldüler orayı. Bana yarım kat bile düşmemiştir allah bilir. Kira mira yüzü gördüğüm yok. Sunullah dayım ölünce belki...»

«Büyük dayım evlenme armağanı bir kat bağışlamaz mı bana?»

«Ay aman, ne bileyim. Çok yaşlandı artık, senin varlığını bile unutmuştur. Ahmet bey diye birine bıraktılar oranın işlerini zannedersem...»

Sonunda Ahmet bey'in izini bulup gitmiştik eve bakmağa. Daha yapının dışını görür görmez tutulmuştuk ikimiz de. Gerçekten de kara yüzlü bir 'heyhülâ'ydı ama hiç bir çağdaş binanın erişemeyeceği bir heybeti vardı dar sokağın bir ucundan öte ucuna uzanan bağdaş kurmuş oturuşunda. Bağdaş kurmuş izlenimini uyandıran yalnızca orta büyüklükte bir bahçenin üç yanını çevrelemiş olması değildi; gerçekten insansı bir görünüşü vardı bana sorarsanız. Ya da kollarını kavuşturacağına iki yana açmış bir Buddha.. Jale ise insan ya da 'tanrı temsili'nden çok bir amfiteatra yakın bulmuştu onu.' Anıtlasmış bir amfiteatr' demişti. 'Dünyanın değişip durmasını mümkünse uzaktan ve yukardan, ama ille de gerekiyorsa yakından seyretmek üzere yapılmış..'

İlk bakışta içersi dışarısında da görkemliydi. Bahçeden yana olan kapıdan değil de yan sokaktaki ağır, demir ana kapıdan girildiğinde bir saraya --eskimiş, bakımsızca, ama parlaklığını hâlâ yitirmemiş bir saray-- adım attığını sanabilirdi kişi. Geniş, mermer merdivenler, çinili duvarlar, nakışlı tavanlar, kafesli asansör... Evet, evet, artık var olmayan bir İstanbul'a dikilmiş bir anıttı bu yapı. Yok olmuş güzellikleri inatla saklayan. Ben de sanata ucundan kıyısından bulaşmış her taşralı gibi, eski İstanbul kokan her şeye hayran olduğumdan, buraya yerleşme düşüncesi resmen yüreğimi çarptırarak denli coşkulandırıyordu beni.

Çarpık gülümsemeli, şaşı bakışlı, eğri duruşlu ve son kertesinde nazik bir ihtiyar olan Ahmet bey için 'Süheylâ hanımefendinin her isteği bir emir'di ama ne yazık ki en üst kattaki ufak daireden başka boş yer yoktu. O da yeni boşalmış 'lâkin' eski 'bekâr' kiracı tarafından oldukça 'harab edilmiş'...

«Bir de büyük daire var, diyordu annem..»

«Sunullah bey orayı vermiyor, biliyorsunuz. Yaşlandığında kendi gelip oturacağını söylüyor.»

«Daha ne kadar yaşlanacak?» demişti Jale kendini tutamayıp.

Ahmet bey saygılı, kaygılı ve çarpık gülümsemekle yetinmişti en üst kattaki 13 numaranın kapısını açarken.

Oldukçadan biraz fazla haraptı dairenin içi. Duvarları yapının dış duvarlarıyla yarışırca-sına kararmış, biri küçük ikisi orta boy üç oda, karanlık bir mutfakla suyunun akıp akmadığını bile araştırmadığımız bir banyo.. Jale'nin çocukluğundan belli belirsiz anımsadığı kadarıyla anlattığı alt daireler gibi ne yüksek ne de nakışlıydı tavanlar. Pencereleler 'arka tarafa' bakıyordu ama öylesine yüksekteydik ki 'arka taraf' dedikleri uçsuz bucaksız bir gökyüzü ve kuş bakışı görünen koskoca bir oyuncak kentti. 'Azıcık gayret etse denizi bile görecekmiş 'dediğimde,' ön taraflar görür 'karşılığını vermişti Ahmet bey gururla, dairenin denize sırt çevirmişliği en önemli engelmış gibi de eklemişti:

«Burası size göre değil..»

Tam da bize göreymiş oysa. İkimiz de biliyorduk. Jale'yle değil konuşmak, bakışmamıza bile gerek yoktu bu konuda anlaşılmamız için.

«Biz adam ederiz burayı, hiç kuşkunuz olmasın,» diye kestirip atmıştı.

Çiçeği burnunda iki mimar değil miydik? Yılların kararttığı duvarları tebeşir beyazına boyamak, bunca uzun bakımsızlığa karşın çürümemiş pencere ve kapıları ('ne de olsa eski mal elbet, şimdi ahşabı nerden bulursun?') ceviz rengine cilâlamak, karanlık banyo ile mutfak yeni fayanslarla aydınlatmak elimizden gelmeyecek miydi yani? Uğraştık, didindik, terledik

çok da eğlendik. Sonunda, Jale'nin İstanbul'un her yanına dağılmış aile artıklarından topladığı antikalar, benim bizimkilerden getirdiğim eski kilimler ve de birkaç 'paralı akraba'nın verdiği evlenme armağanları (özellikle üstün nitelikli bir müzik seti) ile akla gelebilecek en güzel yuvayı yarattık. Amacımız ilerde yüksek tavanlı, geniş alt katlardan birine geçmekti ama acelemiz yoktu. Şimdilik üç odacığımızla yetiniyorduk. Sunullah dayının eceliyle ölmesini rahat rahat bekliyebilirdik. Zaten ben askerliğimi yaptıktan sonra birkaç yıl yurt dışına çıkmak düşüncemiz vardı. Ama nereye gidersek gidelim, ne denli zengin (!) olursak olalım tek gerçek evimiz bu denize bakmayan, buna karşın nerdeyse tüm dünyayı gören yer olacaktı (oldu da). Ailemiz ne denli büyürse büyüsün, gün geldiğinde hangi alt daireye geçsek geçelim bu en üst katı hiç bir zaman bırakmıyacak, değiştirmeyecektik (bırakmadık, değiştirmedik de).

Okuldaki adı sanı büyük öğretmenlerimizden birinin Maçka'da kurduğu mimarî büroda çifte iş bulduğumuzda ise keyfimize diyecek yoktu.

Her sabah el ele tutuşur, ya da kol kola girer, ya da benim kolum Jale'nin omuzuna, onun kolu benim belime dolanmış olarak işe giderdik; Radyoevinin yanından sapıp, Spor Sergi Sarayının altındaki parktan geçerek Maçka'ya yürürdük. Kimi zaman sabah sevişmemizin çılgınlığı içinde olurduk, durup durup birbirimize bakarak 'ne güzeldi, değil mi?' derdik. Kimi kez de Jale yeterince erken uyanamadığı için özür diler, ben de 'akşama acısını çıkarırız' diye onu avuturdum. Büroda hep yan yana otururduk, çalışırken hep bacaklarımız birbirine değdi.

İşte böylesine mutluyduk Vildan'ı evlât edinmeden önce.

Her sabah işe giderken, her akşam üstü işten dönerken, her öğlen, 'yemeğe çıkıp' da aslında köşedeki adamdan birer tost yaptırıp sokaklarda dolaştığımızda, ya da bir banka oturup gelen gidene baktığımızda oyunumuzu oynardık. Vildan'ı yalnızca sabahları görürdük, tek oyuncağımız o değildi. Ama oyunumuzdan kurtulup da kendi gramını bize yaşatabilen tek kişi o oldu. Bu yüzden unutamıyorum onu.

Neden oynardık sanki? Birbirimizle onca dolu olmamıza karşın neden başkalarının kendi uydurduğumuz yaşamını kendimize eğlence ederdik? Sanırım bu bir alışkanlıktı. İnsanlarla oynamaya alışmış iki kişinin birbirini oynamak edemeyecek denli sevmesinin sonucuydu. Jale de ben de şımarıktık. Ben, taşradan gelmişliğime karşın çok yakışıklı olduğumdan (herkes öyle derdi) herhalde, ilişkide olduğum kişilerle oynamakta güçlük çekmemiştik. Belki de bir zorunluluktan bu benim için başlangıçta, bir tür savunmaydı büyük kentlilere karşı. Jale ise çok güzel, çok zeki, çok el üstünde tutulmuş bir kız olarak bebekliğinden beri her istediğiyle her istediği gibi oynayabilmişti. Oysa karşılaştığımızda öylesine kesin ve derin bir aşka düştük ki herhangi bir oyun söz konusu olamazdı. Biz de başkalarıyla oynamaya başladık. Ne zaman, nerede başladı, nasıl kendiliğinden oluştu bu oyun bilemiyeceğim; ama oldu işte. Kimseye zarar vermek istemeyecek kadar mutlu olduğumuz için de başkalarıyla kendi aramızda oynardık.

«Rıdvan ağbime bak, nasıl da salına salına geliyor...»

«Keyfi yerinde bugün Rıdvan ağbimin..»

«Bu sabah bozuk çalıyordu gerçi ama...

Çay geç kaldı diye Hayriye yengeme iyice bir sövdü saydı...»

«Hattâ iki tokat patlattı...»

«Hayriye de hakketmişti ama yani. Neydi o dün geceki nazlanması?»

«Sanırsın bir Ajda Pekkan!»

«Rıdvan ağbim hiç dayanamaz öyle numaralara... Ajda'nın kendisi gelse...»

«Yutar mı Rıdvan ağbim?»

«O patron olacak herifin karşısında her bir şeyi yutar görünüyor ya, o başka. Ekme parası, ne yapsın?»

«Patron içeri girdiğinde ayağa kalkıp düğmelerini iliklemek zorunluluğu yok mu? Deliye döndürüyor onu.»

«Zaten her akşam Hayriye'yi dövmesinin sebebi ne?»

«Patron dışarı çıkar çıkmaz onun ne beşinci sınıf bir ibne olduğunu herkese açıklıyor ama...!»

«Bi dakka.. Önce o ispiyon Naci'nin oda da olup olmadığına bakar, öyle konuşur benim Rıdvan ağbim. Enayi değildir.»

«Bir de patron her içeri girdiğinde göz süzen, her çıkışında iç çeken Zehra var. Ona da dikkat eder ağzını açmadan önce...»

«Ah o Zehra yok mu? Bir kez de Rıdvan ağbimden yana baksa...»

«Bakmaz. Bakar mı hiç? Gözü yüksekte onun. Üstelik ağbimin evli olduğunu, ondan hayır gelmeyeceğini biliyor...»

«Oysa patrondan da hayır gelmeyeceğine bir inandırabilse Rıdvan onu...»

Bu arada Rıdvan adını yakıştırdığımız geçip gitmiştir, bir başkası çıka gelir.

«Şukûfe teyzem de bugün pek yorgun görünüyor...»

«Eeee, o gelinden çektikleri az mı? Her

bir iş Şukûfe teyzemin üstünde..»

Kimi kez birimizden birinin bulduğu ad cük oturur. Kimi kez aramızda tartışma çıkar, Vildan konusunda olduğu gibi. Ama bir ad üstünde uzun uzadıya düşünmemiz için o kişiyi sık sık görmemiz gerekir.

Onu ikinci mi üçüncü mü görüşümüzdü, anımsıyorum, 'seninki geliyor' diye sıkınıştı kolumu Jale parkın ortasına doğru. 'Seninki' demesi onu daha önce görüp gerçekten ayırmasamadığımızın, şimdiye dek bir öyküye yaraşık bulmadığımızın belirtisiydi.

«Sevtap ablam,» dedim alçak sesle, tam yanımızdan geçerken.

«Amma da yaptın,» diye karşı çıktı Jale. «Çok daha eski gelenekli bir ailenin kızı o. Benim bildiğim Hulusi bey amca evlâdına Sevtap adını vermez.»

Onun hakkındaki ilk konuşmamız burada kesildi. Başka biri geliyordu hemen arkasından. Ertesi sabah,

«Sarılara bürünmüş bugün,» dedi Jale uzaktan görüldüğünde.

«Türkân!»

«Olabilir...» o yanımızdan geçerken... «ama belki de Müjgân... Şöyle oturaklı bir ad. Eski günleri yâdeden..»

«Bankada çalışıyor.»

«Kesinlikle...»

Onun Taksim tarafındaki yüzlerce banka şubesinden birinde çalıştığına hemen karar verdik. Bir turizm şirketinde ya da hava yollarında çalışabileceği hiç aklımıza gelmedi. Gene de aradan kaç gün geçtiği halde kesin bir ad takamamıştık ona. Derken cuma günü (çünkü beyaz etek üstüne alacalı bir bluz giymişti ve bunun onun cuma günü kıyafeti olduğunu zamanla anladık) Vildan'ı yapıştırdı Jale.

«Tamam, tamam buldum, Vildan bu!» dedi. «Aslında Hulusi beyin ilk ve hiç unutamadığı aşkının adı Vildan. Bir albayın kızıymış, vermemişler...»

«Zabitle evlensin istiyorlarmış...»

«Hulusi amcamın beylik yaşamının en büyük dramı bu aşk... Ama ilk çocuğuna ille de Vildan adını koymakta diretmiş..»

«Gerçi Nerimananın teyze Sevtap olsun istiyormuş ama...»

«Hadi be! Senden başka kimin aklına gelir böylesine garip bir ad? Beyi neyi beğenirse onu münasip gören ender bulunur kadınlardandır Nerimananın teyzem... Gerçi efendisinin o eski macerasından haberi olsaydı dünyada yavrusuna bu adı koydurmazdı ama, nerden bilsin kadıncağız?»

«Aslına bakarsan bir gece Hulusi bey içip içip de «eGl bana Vildan» diye kendisini yatağa çağırdığında kuşkulandı değil ama...»

«Hayıır, onu yeni bir hikâye sandı, anlamamazlıktan gelmeyi yeğledi...»

«Gene de daireye yeni bir memure alınıp alınmadığını araştırdı çaktırmadan..»

Pazartesi günü pembe takımı içinde göründü Vildan parkın öteki ucunda, Çok geçmeden anladık: haftanın her günü bir başka kılık, ama her haftanın aynı günlerinde aynı şeyleri giyyordu. Aksesuarlar bile değişmiyordu. Fularsa kırmızı gömlekle hep lâcivert fular, bej tişörtle hep alacalı eşarp... Ayakkabı-çanta uyumuna da diyecek yoktu. Bez ayakkabılarını giydiğinde büyük hasır çantasını, kara ayakkabılarını giydiğinde kara, kahverengilerini giydiğinde kahverengi çantasını alırdı.

Temmuz, ağustos ayları boyunca giysilerini

iyice ezberledik; günlerimizi bile onun sayesinde bilir olduk.

«Vay anasını, çarşamba gününe gelmez bile. Baksana Vildan ablam yeşil entarisini giymiş.»

«Bu entari de çok yakışıyor ona.»

«Vildan ablama her giydiği yakışır..»

‘Vildan abla’ çok kısa sürede ‘Vildan kızımız’ oldu. Sevmiştik onu bayağı. Bir de tüm mahallelinin ona koca bulma işine seferber olduğunu ama kimseyi cadı annesine beğendiremediklerini anlamıştık. Her sabah geldiği yönde kafamıza uygun bir ‘mahalle’ bulmakta güçlük çekmiştik doğrusu. Sonunda Teşvikiye’nin arka sokaklarında tek tük kalmış, koca yapıların arasına sıkışmış iki katlı ahşap evlerden birine yerleştirmiştik onu; annesi dört daire yerine ille de beş daire diye tutturduğu için bir türlü müteahhide verilemeyen, dededen kalma, yıkıldı yıkılacak bir ev. Anasının ‘cadı’lığı nasıl kendiliğinden oluştu pek anımsıyorum. Vaktiyle Hulusi bey amcamın sözünden çıkmayan Nerimananın teyze yaşlandıkça huy değiştirmişti anlaşılan. Vildan’ın hâlâ analı babalı bir evde oturmadığı besbelliydi. Hastalıklı, mızımız, mızımızlığıyla buyurgan bir babaya bakmak zorunda olmadığını da hemen anladık. Hulusi beyi kısa yoldan öldürüverdik. Çünkü yaşlı babayla yalnız oturan kızların boyun eğikliği yoktu Vildan’da. Tersine, küçüklüğünde baba tarafından şımartılmış, sonra da anasıyla aynı eve kapanmış geçkin kızların gizli hırçınlığı, zoraki özverisi okunuyordu gözlerinden. Üstelik anasının az buçuk bir geliri olduğu da açık seçikti. (Hulusi amcamdan kalan emekli aylığı kuşkusuz). Kendi gençliğindeki güzelliğinden, kısmetlerinin çokluğundan sık sık söz eden --hattâ dır dır eden bir

kadıncağızdı kesinlikle. Üzülüyorduk 'Vildan kızımız' için! Koca bulamamışlığından çok konu komşunun işgüzarlığının yaratacağı sıkıntı, hattâ belki de utanç yüzünden. Koca arama yarışına nerdeyse biz de katılacaktık, o başka. Bir keresinde yanımızdan geçtiğinde ona uygun bir tanıdığımız olup olmadığını tartıştık.

Böylece yazı bitirip güze vardık. Bu arada Vildan'ın yaşamımızda büyük bir yer tuttuğu sanılmasın. Yalnızca karşılaştığımızda konuştuk ondan. Başka kişilerle de sürdürüyorduk oyunumuzu. Ama Vildan kadar sık, düzenli gördüğümüz kimse yoktu. Parkın ortasında ya da ilk başında karşılaştığımız çoğunlukla. Arada bir geç kaldığımızda biz daha parka bile girmeden görünürdü uzaktan.

«Of amma da geç kalmışız be, baksana Vildan'a nereye gelmiş...»

İyice tanır olmuştuk birbirimizi. O da bize yan gözle bakıyordu artık geçerken. Nerdeyse selâmlaşacaktık.

Yazın güze, güzün kışa dönüşmesi yürüme alışkanlıklarımızı değiştirmede. Ancak, Vildan kızımızın kılık kıyafetleri değişti elbet. Mevsimlerin tarihsel ayırımına çok dikkat ettiğini öğrendik. Eylül'ün son haftasında çorap giymeğe başladı. Oysa havalar sıcaktı daha; Jale de bir çok kadın da çıplak bacakla dolaşıyordu. Kasımın ilk günlerinde, daha yağmurlar bile başlanamamışken, çizmelerini çekti. Aralık başında ise, Jale'nin 'taksitle alınmış tavşan' olarak nitelediği kürk ceketini giydi. Yazlık giysilerini ekimde sandığa kaldırmıştı besbelli. Bunların yerini pantolon ceketler, konfeksiyon bir tayyör ve elde örülmüş kalın hırkalar aldı. Gene haftanın her günü ayrı, her hafta aynı giysiler... Kış için tavşan ceketinden başka bir de kahverengi paltosu vardı. Palto giydiğinde

kesinlikle pantolon giymez ama arada eteklik üstüne tavşanını giydiği olurdu. Giysilerinin rengine göre değiştirdiği iki çizmesiyle (kahverengi ve kara) yazın kullandığı çantaları (hasırı değil elbet) kullanıyordu. Şaşırtıcı bir bakımlılığı vardı. Şaşırtıcı diyorum çünkü Jale kendi kendisiyle uğraşmaz pek. Çok güzel olmasına karşın saçları çok çabuk dağılır; keyfi özellikle süslenmek istemediği zamanlar ve de sabahları erken kalkamadığı için çoğu kez boyasız dolaşır, ütü yapınağa üşendiğinden günlerce aynı blucinle tişörtü ya da kazağı giyer; tırnaklarını kendi kendine yapmayı beceremez, bir de 'sevişmekten kendime bakınağa vaktim mi kalıyor? diye beni suçlar.

Bu yüzden dikkatimi çekerdi Vildan'ın hiç aksamayan bakımlılığı. En rüzgârlı havada bile düzgündü saçı. Dondurucu havalarda giydiği --paltosuna uyan-- yün başlık dışında hep başı açık gezerdi. Eldivensiz çıkılabilen mevsimlerde gördüğüm kadarıyla tırnakları hep uzun, pırıl pırıl ve dudak boyasına uygun renkte cilalı olurdu. Ütüsüz entari, boyasız çizmeyle bir gün bile görmedik onu. On beş on altı yaşından beri yüzünü boyamadan sokağa çıkmadığı besbelliydi. Pek akıllıca değilse bile çok özenle boyanırdı.

Ne yaptığımızı bilmeden, bu konuda birbirimize danışmadan evlât edindik onu. Oysa inanılmaz bir biçimde her gün çoğalan sevgimizin, mutluluğumuzun üçüncü bir kişiye hiç de gereksinimi yoktu. Kimbilir belki de vardı. Dünyada mutluluk olabileceğini yadsıyan, sevgi ile cinsellik arasında bağ olmadığını savunan, sonra da içip içip ağlayarak minderlerimiz, kilimlerimiz üstüne sızan arkadaşlarımızla paylaşamadığımız mutluluğumuzu sanki onu--uzaktan da olsa-- sevmekle Vildan'la paylaşı-

biliyorduk. Tüm sevecenliğimizi onun üstünde yoğunlaştırmıştık. Cana yakındı da. Görünüşteki ev kızı ciciliğine, banka memuresi yalın katlılığına karşın sevimliydi. Kusursuz bakımlılığı, fıldır fıldır parlayan aşırı boyanmış gözleri, canlı, çabuk yürüyüşü ile dünyadan hâlâ güzel bir şeyler beklediği, hem de her yeni gün beklediği güzel şeylerle karşılaşacağına inanarak yola çıktığı izlenimini uyandırıyordu. Her an gerçekleşmeğe hazır bir gülümseme taslağı vardı dudaklarının köşesinde. Oysa besbelli tümünden dertsiz değildi. Bu yaşa değin evlenememişliğin, cadı anasının, yıkılmak üzere olan ahşap evin, her gece televizyon karşısında saçını sarma zorunluluğunun kırıklığını da taşıyordu. Ama 'talihine küsmemiş'ti daha. Kolay kolay küseceğe de benzemiyordu. Aramaktan çekinen ama beklemekten bir türlü vazgeçmeyen bir yaşam inancı... Jale ile ben gibi hiç kimsenin bilmediği bir gizi yaşayan, hiç kimsenin varlığına inanmadığı bir uzak gezegeni üç odalı evinde saklayan iki kişi elbette Vildan'ı evlât edinecek, bağrına basacaktı.

Derken günlerden bir gün beklediğine kavuştu Vildan. Bu kavuşmaya tanık olmadık elbet, yalnızca sonuçlarını görebildik.

Kış hele şükür bitti, mayısla birlikte güneş açtı. Eşsiz evimizin tek kötü yanı iyi ısınmamasıydı. Bu yüzden kışın sonunu iple çekmiştik. Eski kaloriferler hiç bir zaman doğru dürüst yanmadığı için bir çini soba edinmiştik. Sabah evden çıkarken sobamızı ağzına dek doldurmamıza karşın akşam döndüğümüzde bir avuç kül ve buz gibi duvarlarla karşılaştık. Yeniden yakardık, ama genellikle odalarımız az buçuk ılınana dek biz titremekten bıkip yatağa girerek birbirimizi ısıtmak çabasına dalmış oluyorduk. Tam bir çile oldu o kış. Üstelik o yıl nisan da soğuk, aşırı yağmurlu geçti. Bu-

na karşın martın son gününden itibaren çizme giymemekte belirtti bizim takvimin mevsimlerine son kertede saygılı Vildan kızımız.

Sonra mayıs, güneş, sıcak, ve yazlıklarını sandıktan çıkarmış bir Vildan.

Sonra haziran, güneş, daha çok sıcak, ama yok Vildan...

Onu görmediğimiz ilk gün Jale kaygılandı:

«Hasta mı yoksa?»

«Hastalandıysa da iyileşir,» dedim. «Bir günden bir güne ölünmez ya...»

Birkaç gün üst üste görünmediğinde hastalığının ciddiliğinden tasalandık. Ama yokluğu bir haftayı aşınca daha iyi bir fikir geldi Jale'nin aklına.

«İzne çıkmıştır belki,» dedi. «Yaz geldi ya artık.»

Biz ikimiz yazın 'inşaat mevsimi' olması dolayısıyla eylül ortasına değin izne çıkınamayı kabul etmiştik ya, başkalarının daha erken tatile gidecekleri aklımıza gelmemiştii ilk anda. Vildan'ın hasta falan olmadığını böylece saptadıktan sonra rahatladık herhalde ki onun sabah yürüyüşlerimizdeki eksikliği üstünde durmaz olduk. Karşılaşmadığımız süre içinde unuttuk bile onu. Böylesine hayırsız bir ana-babaydık işte.

Aradan iki hafta mı geçti, üç mü? Vildan'ın günleri belirleyen giysilerini görmeye görmeye zamanın geçtiğini bile ayırımsamaz olmuştuk. Buna gerek de yoktu ayrıca. Bir sabah, parkın sonlarına gelmiştik ki Jale kolumu sıktı.

«Bana bak, ben mi düş görüyorum, yoksa...»

«Yoksa o karşıdan gelen Vildan kızımız mı?»

«İnanamıyorum, olmaz böyle şey!»

«Neden olmasın? Elbette o... Ama yürüyüşü daha bir canlı...»

«Her zaman canlı yürürdü. Bu gelen kı-
rıtıyor...»

«Sırtında bu yılın salı günlerine özgü
kırmızı eteğiyle lâcivert tişörtü var. Ondan
başkası olamaz.»

«Bugün çarşamba!»

Gerçekten de inanılacak gibi değildi ama Vil-
dan salı gününün giysilerini çarşamba günü
giymişti ve yanında bir erkek vardı.

İyice yaklaştıklarında artık her türlü inceli-
ği, görgü kurallarını hiçe sayarak gözlerimizi
dikmiştik onlara. Ben aslında tek Vildan'a ba-
kıyordum; onun, yalnızca Jale ile ikimize özgü
sandığım mutluluğun çok benzeri bir mutluluk
içinde adamın koluna asıldığını görüyordum.
Yanımızdan geçerken doğrudan başını çevirdi
ve ilk kez yan göz olmayan bir bakışla baktı.
Aylardır, herhalde yıllardır dudağının kıyısın-
da bekleyen gülümseme taslağı gerçekleşti. Vil-
dan ilk kez gözümün içine baka baka gülüm-
sedi bize. Bizim zaten ağzımız kulaklarımız-
daydı.

Böylece selâmlaşmış olduk.

'Oldu işte, bakın. Ben eskiden beri bilmiyor
muydum sanki,' diyen utkulu ama azıcık utan-
gaç bir gülüştü onunki. Bizimki ise göğsümü-
zün kabardığını saklamağa bile çalışmayan
bir kutlama.. Sanki geçen son haftalarda onu
hepten unutmamıştık da, kendi elimizle ever-
miştik.

Uzaklaştığımızda 'Vildan koca bulmuuuuş...' diye başlayan türkümsü bir ezgi tutturdı Jale.

«Evlenmişler mi sence...?»

«Kimbilir? Ama koca bulmuş ya.. Nasıl
bir adamdı, dikkat ettin mi?»

«Hayır, doğru dürüst bakamadım. Gözü-
mü Vildan'dan ayıramadım ki.. Ama boyu
bosu yerinde.»

Bir dahaki sefere kızımızın seçtiği adamı iyi-

ce bir gözden geçirmeğe karar verdik.

Ertesi gün gene haftanın gününe uymayan bir giysiyle, gene aynı adamın koluna içi içine sığmayan bir sevinçle girmiş olarak göründü Vildan. Gene selâmlaştık. Adam ondan belki biraz küçük, belki biraz büyük, geniş omuzlu, uzun boylu, bıyıklı, oldukça kaba saba görünüşlü, ve sevgilisini arabalarda gezdirmeyip kestirmelerden yürüttüğüne göre besbelli araba sahibi olmadığı halde kendine aşırı güvenli görünen bir erkekti. Evli olup olmadıklarını bir türlü kesinlikle saptayamadık, çünkü tüm dikkatimize karşın yüzük takıp takmadıklarını göremedik. Elleri kolları birbirine dolanmış olarak geçiyorlardı hep yanımızdan. Vildan her sabah o yarı utkulu yarı utangaç selâmını veriyor; erkeği ise-- nedense ona ad takmağa bile kalkmadık-- başı yukarda, sinema oyuncusu sırtışı dudağında, bizi görmeden geçip gidiyordu. Ancak, günler geçtikçe Vildan'ın gülüşüne, selâmına, hattâ yürüyüşüne yansıyan-- gene de nedense mutluluğunu eksiltmeyen-- ürkeklik, öte yandan erkeğin aşırı omuzu dik, bağı açık rahatlığı onların 'nikâhlı' olmadıkları izlenimini uyandırmıştı bizde.

«Bunlar birlikte yatıyorlar yatmasına ya.. Galiba ortada resmî bir durum yok daha,» dedi Jale bir gün.

«Nerimananım teyzeyi unutma.. Biricik kızının böylesi bir delilik yapmasına göz yumar mı o?»

«İlk kez tatilde sevişmişler besbelli. O gün bu gündür de, şu ya da bu biçimde anayı uyutuyorlar bir yolunu bulup. Sen bakma, bu ev kızları kurnaz olur. Hele yaş otuzu geçmiş de son fırsatı değerlendirmek durumundaysalar..»

«Vildan'ı harcama...»

«Kim harcıyor? Aferin ona. Ömrümün

en akıllıca işini yapıyor.»

«Hattâ belki Nerimananım teyze...»

«Tam diyecektim., Teyzem belki de bile bile göz yumuyor olaya..»

«Sırf kız evlenebilsin diye...»

«Olabilir ama bilmem ki.. Bu herif de..»

«Pek bir şeye benzemiyor.»

O ana değin birbirimize açmamıştık, ikimiz de içimizde saklamıştık ama açıkcası hiç beğenmemiştik Vildan'ın seçtiği erkeği. Kızımıza yakıştıramamıştık.

«Yattıkları kesin, ama işin sonunun ne olacağı belli değil,» dedi Jale daha sonraki günlerden birinde başını düşünceli düşünceli iki yana sallayarak. «Uzadı bayağı...»

Bu konularda uzman olduğunu savunurdu öteden beri. Kolejde öğrenciyken, önceleri öğretmenlerinin daha sonraları ise arkadaşlarının gece biriyle yatıp yatmadıklarını ertesi gün yürüyüşlerinden anlarmış. İlişkimizin başlarında onun cinsel konulardaki rahatlığından, bana aşırı gelen bilgiçliğinden epeyce tedirgin olmuştum. Bir süre sonra, sevgimiz hiç bir kuşku götürmeyecek denli kesinleştiği, kök saldıği halde, hâlâ kendimi onunla sevişmekten alakoyamamla düpedüz alay etmişti. Bu bir zaman daha da tedirgin, daha da çekingen kılmıştı beni. Sonunda, her görünüşe karşın onun ilk sevgilisi olduğumu anladığımda ağlayacak kadar sevinmişim. Bunu her önüme gelene anlatmak isteyecek denli de 'anadolulu'ydum üstelik — elbette hiç kimseye anlatamayacak kadar âşık..

Vildan'ın da sırıl sıkılam âşık olduğu ve ömründe ilk kez bu adamla seviştiği apaçıktı kafamıza göre. Yalnız, böyle her gece birlikte olmaları, her sabah birlikte çıkıp yürümeleri daha önceden yarattığımız işgüzar mahalle, iki katlı ahşap ev, Nerimananım teyze imgele-

rine ters düşüyordu. Vildan gibi geçkinliğine karşın ciciliğini yitirmemiş bir kız mahalle içinde sevgilisiyle böylesine kör kör gözüm parmağında birlikte olabilir, Nerimananın gibi bir cadı ana duruma ses çıkarmadan edebilir miydi?

«Belki de köşe başında falan buluşup geliyorlardır --mahallenin gözünden uzak..»

«Herhalde. Ayrıca ille de geceleri sevişmeleri şart değil ya.. Akşamları işten sonra falan.. Vildan dokuzda onda eve varmayı başarıyordur, birşeyler uyduruyordur Nerimananın teyzeme...»

«Biz bile evleninceye değin kaç kez tüm geceyi birlikte geçirebilmiştik?»

«Doğru.. Biz bile bu işi kıvıramadıktan sonra...»

«Gene de beğenmiyorum ben bu herifi...»

Belki de bir ana-baba kıskançlığıydı, ama Vildan'ın sevgilisini hiç tutmadığımız kesindi. Zaman geçtikçe, onu sevmediğimizi her karşılaştığımızda yineler olduk.

«Şuna bak, o ne kılık öyle? Gömleğini göbeğine dek açmış gene...»

«Neyse, o kıllı göğsüne pabuç kadar bir altın asmamış zamane gençleri gibi..»

«Genç değil de ondan!..»

«Ne iş yapıyor dersin?»

«Bana kalırsa işsiz.

Vildan'ın bankadaki kız arkadaşıyla birlikte tatil yaptığı köyde geçici bir işi vardı belki...»

«Hangi köy bu senin dediğin?»

«Erdek.. ya da Akçay..»

«Kaç yıldır, Çınarcık'a gitmediği yazlar hep Erdek'e gitmişti Vildan.. Bıkkınlık geldi kıza artık.. Bu yıl yeni bir yer denemiş olmak için Akçay'a gittiler Leman'la..»

«Bu herif de orada, bir tanıdığının dondurmacı dükkânında yardım (!) ediyordu vakit geçirmek için...»

«Ya da belki uslu bir disco'da barmenlik..»

«İşi yarı yolda bıraktığı gibi Vildan'ın ardından buraya geldi!»

«Her türlü işte çalışabileceğini savunan ama genellikle çalışmayan bir tip..»

«Hep sonu gelmeyen parlak projeler peşinde...»

«Başkalarının namussuzluğu ya da korkaklığı yüzünden yatan işlerinin ise had-di hesabı yok...»

«Vildan'ın alın teriyle kazandığı parasını mı yiyor dersin?»

«Yok, erkek adamdır o, karı parası yemez.. Şimdi biraz sıkışık olduğundan arada bir ondan borç alıyor yalnızca..»

«İlerde kesinlikle vermek üzere..»

«İş bulur bulmaz..»

«Hergün Vildan bankada çalışırken o iş aradığını söylüyor..»

«Pis yalancı serseri!..»

Gene başka bir gün, dünyada kendisinden başka bir erkeğin varlığına inanmadığını ke-sinkes belli ederek salınan adamın yanımız-dan geçerken şöyle bir işittiğimiz zeytinyağı yoğunluğundaki kaygan, kaypak, yumuşak se-sine tepki olarak,

Vildan'ı bal gibi oy alıyor bu herif,» de-di Jale.» Çok uzadı bu iş.»

«Canım şunun şurasında daha ne kadar oldu, diyerek avutmağa çalıştım onu. «Hem belki de nişanlanmışlardır.»

«Nişanlandılarsa bilmem. Ama iki buçuk ay bizim kız gibi kendisini nikâhsız mikâh-sız, senetsiz sepetsiz teslim etmiş biri için az değil...»

Kaç yıllık sevgilimdi, nerdeyse iki yıllık kârımdı, ömrümde en sevdiğim, en yakın olduğum kişiydi ama, bu gibi sözler ettiğinde dalga mı geçiyor ciddi mi konuşuyor kesinlikle anlayamazdım. Daha doğrusu, bir başkası hakkında konuşuyor olsa alay ettiğinden kuşum olmazdı ama Vildan'a bir başka türlü sevgiyle bağlanmıştık ikimiz de. Dedim ya, manévi evlâdımızdı.

«Evlendikten sonra annesiyle birlikte mi oturacaklar acaba?»

«Benim bildiğim Neriman'ın teyze yalnız oturmağa dayanamaz. Hulusi bey amcam göçtüğünden beri biricik kızıyla birlikte olmağa alışmış bir kere...»

«Gene de damat eve taşınısın istemez..»

«Elbette. Şu yeni apartımanlardan birinde pırıl pırıl moderin bir kata geçmeliler ki mahalleye şan olsun.»

«Belki de Neriman'ın teyze hastadır da bir emri hak-vaki olur diye...»

Yoo, ben Neriman'ın teyzemi bilmez miyim? Kızını başgöz edinceğe, ya da başgöz edilemeyecek çağa getirinceye değin ölmez o.»

«Belki de herif anayı istemediği için uzatıyordur işi...»

Kızımızın sevdiğinin adı kendiliğinden 'herif' olmuştu anladığımız kadarıyla resmiyete dökülmeyen ilişki ilerledikçe ve de Vildan'ın gözlerinde arada beliren ürkeklik --ya da korkusıklaştıkça.

Gene de her sabah gizli gizli (yani, herif'ten habersiz ya da onun ayrımsamağa bile gerek görmediği biçimde) selâmlaşıyorduk; evlâdımızın aşkı besbelli hiç azalmıyor, her geçen gün çoğalıyordu.

«Böylesine sevmek de başlı başına bir mutluluk zaten,» dedim bir keresinde, hop-

layıp zıplarcasına yanımızdan geçtiğinde.
«Herif ne bok olursa olsun!»

Vildan'ın mutluluğunun yalnızca sevmekte kalıp geleneksel toplumsal uzantılara varamayacağını duyumsamış mıydım? Böylesi bir mutlulukla yetinmesini mi istemiştim?

«Bilmiyor muyuz?» diyerek en cana yakın, en can alıcı gülüşüyle gözlerimin içine baktı Jale. Bana Vildan'ı da tüm dünyayı da unutturdu.

Sonra, eylülün ilk sabahında... (izne çıkmamıza yalnızca iki hafta kaldı diye daha o sabah sevinmiştik)... Eylülün ilk sabahında parkın öte ucundan yalnız göründü Vildan. Aylardır hiç beğenmediğimiz, bir türlü içimize sindiremediğimiz adam yoktu yanında. Bu konuda gülünç ya da acıklı hiç bir fikir yürütemeyecek, hattâ onun tekbaşinalığını ayırımsadığımızı birbirimize belirtmeyecek kadar sarsıldık, bozulduk sanıyorum. Bir tek, Jale'nin sessizce kolumdan çıktığını anımsıyorum.

Vildan yaklaştı. Biz de ilerledik elbet. Acımasızca.. Yürüyüşü onu ilk gördüğümüz zamanlardaki canlılığını daha yitirmemişti belki ama, son aylardakiyle kıyaslarsanız, bu canlılık daha çok bir 'yuvarlanıp gitme'yi andırıyordu. Gene görgüsüzce dikmiştik gözlerimizi ona. Bu görgüsüzlüğümüzü geçen seferki gibi mutlu bir utangaçlık, gizli bir utkuyla, dostlukla karşılamadı. Yanımızdan geçerken başını öte yana çevirdi. Böylece gözlerinin ağlamaktan şiş olup olmadığını göremedim.

Epeyce uzaklaştığımızda,

«Kavga etmişler,» dedi Jale.

«Barışırılar,» dedim.

«Barışmaları gerek,» dedi.

Bu kez alay etmediğini kesinlikle biliyordum. Kızımıza yaraşık görmediğimiz o adamın geri

gelmesi için yapabileceğimiz herhangi bir şey olsaydı hiç düşünmezdik gibime geliyor.

Ertesi gün, daha ertesi gün, daha daha ertesi gün hep yalnız gelip geçti yanımızdan Vildan. Eskisi kadar düzgün giyimli, bakımlıydı; ama son aylarda o da biz de günlerimizi iyice şaşırmış olduğumuzdan, giysilerinin günlere uyup uymadığını anlayamadık. Ağlamaktan gözlerinin şiş olup olmadığını da.. Yaz güneşinde kara gözlük taktığı yetmiyormuş gibi, bir de başını öte yana çevirmekte diretiyordu çünkü.

Sonra eylülün ortası geldi ve biz uzun süredir beklediğimiz izne çıktık. Birlikte çıktığımız ilk tatildi; üstelik ikimizin de birkaç yıldır ilk tatili.. Gene de güneyin yakıcı güneşi altında ya da Bodrum'un gürültülü, sersemleten meyhanelerinde onu tümüyle unutmadık.

«Vildan o herifle barışmış mıdır acaba?» diye en olmadık yerde soruveriyordu Jale, çok içip de ağlamak istediği zaman.

«Elbette,» diyordum sarhoşluğumun ötesinden bir şeyler yakalamayı becerebildiğimde. «Döndüğümüzde kapının altında bir nikâh çağrısı bulacağım.»

İstanbul'a döndükten sonra bir tek kez gördük onu.

Tatilin sarhoşluğunu tümüyle üstümüzden atamadan, sabah sabah sabah işe gitmek için yola düşmüştük.

Parkın öte yanından görünen kadının o olduğunu bile anlamadık ilk önce.

Ne ilk zamanlarda tanıdığımız canlı, beklentili yürüyüş, ne de sevgiliysiyle birlikte olduğu günlerdeki kırıktan, utkulu adımlar... Modanın hiç bir kuralına uymayan, gelişi güzel topuzlanmış saçları --yüzünün boyasız olduğunu önce uzaktan ayımsayamazdık--, bir elinden isteksizce sallanan çantası, açık renk etek üs-

tüne öylece çekilivermiş gene açık renk gömleği, fularla süslenmemiş boynuyla yaşamdan artık hiç bir şey beklemediğini belirtiyordu. Omuzlarının, başının o eski dikliği de, hiç de iddialı görünmeyerek ama kişisel haklarını az çok bilerek dünyaya 'hadi gel, gel' deyişi de yok olmuştu. Yanımızdan geçerken öte yana bakmasına bile gerek yoktu, çünkü daha elli metre öteden başını öne eğmişti. Öyle darma-dagınık, başı eğik geçip gitti...

Ona bakarken bakarken nedense karımın görünüşü açısından çevreye aldırmazlığı geldi aklıma ve bir şey düşündüm. 'Mutlulukla mutsuzluk ayrıntılarda birbirine benziyor ama bü-tünde çok değişik,' diyecektim ama o sırada Jale de başını öne eğmişti, konuşmak istemedim.

İyice uzaklaştığımızda Jale başını kaldırmadan, yakınımda hiç kimse olmamasına karşın çok alçak sesle «Barışmamışlar,» dedi.

Oysa benim bildiğim Jale'nin bunu söylemesine gerek yoktu.

Ertesi gün kalktığımızda yağmur yağıyordu. Sokağa çıktığımızda azalmıştı ama, gene de Jale, «Çok boktan bir hava. Yürümek istemiyorum. Dolmuşa binelim» dedi.

Bir yılı aşkın bir süre daha beter yağmurlarda, karda kışta, dondurucu soğukta yürümüştük o yolu. Aslında yağmurdan değil de Vildan'dan korktuğunu biliyordum. Onun mutsuzluğunun bizim mutluluğumuza süreceği le-keden, ya da bizim mutluluğumuzun onun mutsuzluğuna yükleyeceği ağırlıktan..

«Elbette sevgilim,» dedim. Ve yolumuzu değiştirdik.

Vildan'ın da bizimle karşılaşmamak için yolunu değiştirmiş olabileceği arabaya bindikten sonra aklıma geldi. Taksim-Teşvikiye arasında işleyen dolmuşların Teşvikiye'den gelenlerle

karşılaştığı tek noktada karşı yönden gelen arabaların içini görebilmek için gözümü dört açtım.

İşe arabayla gidip gelmeğe başladıktan sonra aylar boyu Jale'den gizli yaptığım tek şey bu oldu.

Hiç bir zaman Vildan'ı göremedim.

Temmuz - Eylül 1979

BİR AYRILIK ŞARKISI

Bu eve gelip gitmeyi sevmiyorum artık. Annemle görüşmenin verdiği sıkıntı değil bu. Birlikte oturmadıkça, araya uzun süreler girdiğinde, ilk birkaç saat kolayca çekilebilir annem... Kimilerince 'ömür', biraz dikkatsizlerce ise 'hoş' olarak bile nitelenebilir. Onu şu ya da bu biçimde değerlendirmemenin, ondan aşırı sıkılmamanın yolunu buldum son yıllarda. Yanında iki saatten çok kalmıyorum.

Yok, annemle görüşmenin verebileceği bir sıkıntı değil bu içimdeki. Aslında sıkıntı değil çünkü. Babamın öldüğü evde, onun ölümünü yeniden yaşamak korkusu da değil. Dört yıldır kaç kez geldim gittim. Ayrıca, bu eve gelmeden de babamı ansımayı başarabiliyorum. Ölülerini, ölümleri unutmak isteyecek yaşa varmadım belki. Başka bir şey bu duyduğum. Çoğu kişinin gülünç sayabileceği, ama benim --iki çocuk anası 'okumuş' bir ev kadını olduktan sonra bile-- hâlâ bu sıfatı yakıştıramadığım çocukluk sevdalarımla da ilgili değil. O sevgileri yeniden yaşamak --yaşayabilseydim eğer-- şu sıra yalnızca sevinç verebilirdi bana. İlk gençliğin mutsuzlukları, üstlerine yeni yeni, yıkıcı mutsuzluklar eklenmezse eğer, anılarda bir tür mutluluğa dönüşüyor. Kimilerinin 'gülünç' dediği budur belki. Bir de ilk gençlik sevdaları hiç bir zaman gerçek bir yara açmıyor kişinin içinde galiba, ne denli derin yaşansalar da.. Oysa sonrakiler... Yara sözcüğü onlar için de yanlış..

Daha çok... ağızda bıraktıkları bir kötü tad.. Derinden yaşanmasalar bile --derinden yaşanmadıkları için belki-- bir türlü geçmeyen.. Tam geçti sandığınızda, en umulmadık anda bir acı su olup gırtlığınızdan yukarı sızıveren.. Asıl onlar, olgun çağımızda 'olgunca' yaşayıp tükettiklerimiz gülünç olabilse.. Ahmet her aklına gedğinde yüzümü buruşturmasam..

Neyse, neyse, Ahmet'le ilgisi yok bu eve gelmeyi artık sevmeyişimin. O görmemiştir bile burayı. Peki ne ile ilgisi var? Bilmiyorum. Bilemiyorum. Mermer tabanlı, duvarları mavi çinili, geniş girişte durmuş, yukardan türlü gürültüler çıkararak inen kafesli eski usul asansörü bekliyorum. Nereden kaynaklanıyor bu kapkaranlık keder? Son zamanlarda ikide bir yüreğimi sıkıştıran, hüznü andıran o sabırsızlık duygusundan değişik bu. İkisinin de kaynağı aynı olabilir mi?

Gürültü patırtısını sürdüren asansörün neden hâlâ gelmediğini anlamak için yukarı bakmağa çalışıyorum. Demir parmaklıklardan görebildiğim kadarıyla tepelerde bir yerde nazlanıyor. Gelir ama birazdan. Kırıtır, nazlanır, sonunda her zaman gelir. Bu arada gözüm tavanları süsleyen nakışlara takılıyor. Girişin, tüm merdiven aralıklarının, dairelerin çoğunun tavanlarında aynı mavili grili, solmuş altın yaldızlı nakışlar vardır. Durmayacağım üstlerinde (bir yabancı girse buraya, hele hele eski yapıtlara meraklı bir yabancı, ilk gözüne çarpan bunlar olur belki; ama ben burada büyüdüm, beni şaşırtan başka yerlerde gördüğüm nakışsız tavanlar oldu hep) durmayacağım ya, birden irkiliyorum. Nakışların hemen altında başlayan boya --kanarya sarısı mı desem, bebek pisliği sarısı mı?-- kusursuz bir müzik parçasının yanlış çalınmış notaları gibi tırma-
lıyor beni. Ne zaman renk değiştirdi bu du-

varlar? Annemi görmeye gelmeyeli ne kadar oldu ki? Çok da yeni olmamalı bu boya. Mavi çinilerin bittiği yerden nakışların başladığı yere dek olan mide bulandırıcı renk ilk parlaklığını yitirmiş, yer yer lekelenmiş, kararmış, Çinilere en yakın yerlerde mahalle çocuklarının küçük kara parmak izleri.. Daha yukarlarda daha gereksizce duvara sürülmüş ellerin daha büyük kahverengi lekeleri.. Daha daha yukarlarda daha bilinçli çizikler, birtakım araçlar (anahtar? çakı? jilet?) kullanılarak işlenmiş.. Olduğum yerden seçemiyorum ne yazıldığını.

Asansör nazlı inişinden beklenmeyen bir sertlikle duruyor önümde. Kapıyı gacır gıcır açıp içeri giriyorum, düğmeye basıyorum. Paldır küldür hareket ediyoruz. Kadife kaplı strapon-tin'i çekip oturmak geçiyor kafamdan. Üşeniyorum. Oysa çocukken bayılırdım. Çıkarken her kata bakıyorum kafesin arasından: aynı sarı duvarlar, aynı ya da benzeri lekeler...

Benim burada büyüdüğüm yıllarda duman rengiydi bu duvarlar. Çinilerin uçuk mavisine, tavanlara egemen kurşuniye ters düşmeyen, baygın olmayan --çok koyu da değil-- insan gibi bir gri.. Üstelik kir göstermeyen.. Ama, dedim ya, bu sarı da yeni olamaz. Son geldiğimde, hattâ ondan önceki birkaç gelişimde mutlaka vardı. Belki ben evden ayrılır ayrılmaz yeniden boyanmıştı merdiven duvarları da ben bilincine vararak ayırımsamamıştım. Bu kara kederi veren bu sarısı iğrenç duvarlar belki. Yok, hayır... bilmem ki.. şimdiye dek üstünde durmadığıma göre..

Kalkıştakinden başka türlü gürültüler çıkarak duruyor asansör. Elimden geldiğince sessizce inip, sessizce kapıyorum kapısını. Karşıkı madam kalb hastasıdır da, öğleden sonra bu saatte hep uyur da.. Karşıkı madamın hâlâ yaşayıp yaşamadığını bilmiyorum. Anneme

sormak hiç aklıma gelmedi. Tavandaki nakışlar gibi onu da hep kaçınılmaz olarak var sayıyorum. Hep günlük yaşamın bir parçası.. Bu evde her şeyin hep var olacağını sanmak...

Kapı zilinden bir ses çıkarabilmek için üç beş kez çeviriyorum tıktık'tan öte bir sonuç almaksızın. Son birkaç yıldır böyle oldu bu; eskiden iyi çalışırdı. Gerçi annem yirmi yıl önce ilk taşındığımızda elektrikli bir zil taktırmak istemişti ama.. birden beklenmedik bir zaaaart ile çınılıyor ortalık.

Elektrikli zil daha mı uzun dayanırdı?

Evin içindeki sessizlik sürüyor. Bilmez miyim, birileri koridora çıkıncağa dek hiç bir şey duyulmaz. Annem büyük salonun en uzak köşesinde oturmuştur, kalkmakta da acele etmez. Beni --hiç kimseyi-- kapı aralığında bekiyormuş gibi olsun istemez. Koridorun başına gelmesi iki dakika sürebilir. Derken topuklu terliklerinin tıktakı duyulur. Ponponları da vardır, çocuk bahçelerinin çıkışlarında satılan pembe pamuk şekerlerinden kopup da uçup ayaklarına konmuş gibi. Nedense sinirime dokunur.

İşte geliyor. Gereksiz yere yüksek topuklu, şeker ponponlu, saten kaplaması kirlenmiş terliklerin sesi yaklaştıkça yaklaştıkça ben kapının çok geçmeden açılacağından başka bir şey düşünmüyorum. İçime çöküp kalmış o karanlığı, o ağırlığı çoğaltmıyor yaklaşan tıktaklar --azaltmıyor da.. Bu ayak seslerini yüzlerce, binlerce kez duymuşumdur ve hiç bir zaman ayak seslerinden başka bir şey duymamışımdır. Ne bir coşku, ne bir korku. Hiç bir zaman kapının çok geçmeden açılacağından başka bir haber vermemişlerdir bana. Çocukluğumun olsun, genç kızlığımın olsun hiç bir sevincini tasaya dönüştürmemiş, hiç bir üzüntüsünü umuda yaklaştırmamışlardır. Kapıyı kimin aç-

cağını merak etmek de hiç gelmemiştir aklıma. Bunca az mıdır --bunca yok mudur-- annemin çocukluğum, gençliğim tüm yaşamım üstündeki etkisi?

«Ayol, nerelerde kaldın?»

Kendimi bildim bileli annem başka sözcüklerle açmamıştır kapıyı. Babamdan kapıcıya, öz kızından sokaktan çağırdığı satıcıya, sabah kahvesine beklenen komşudan beklenmedik bir mektup getiren postacıya değin herkesi aynı sözlerle karşılar. Ve babamdan kapıcıya, sebzezilere, postacılara dek herkes gibi ben de bu soruya yanıt vermemeyi öğrenmişimdir.

Öpüşüyoruz. Kapı arkamdan kapanıyor. Koridoru geçerken ben öndeyim.

Hemen anlatmağa başladıklarını yarım kulakla dinliyorum her zamanki gibi. İşitmiyorum bile aslında. Küçük salondan geçip büyük salona giriyoruz. Her şey eskisi gibi — biraz daha soluk yalnızca. Her gelişimde her şey eskisi gibidir, her seferinde biraz daha soluktur yalnızca. Arasan bir tek toz taneciği bulamazsın. Yerde halıların açık bıraktığı parkeler parıl parıl cilalı.. Nasıl yapıyor tek başına? Camların temiz olanlarında (sayılamayacak kadar çok pencere vardır bu evde) perdeler açık; yeni silinmemiş olanlarınkiler kapalı. Alçak sehpaaların üstünde gümüş ve kristal, adi cam ve seramik küllükler hep eşdeğer ve aynı parlak temizlikte. Şurada burada duran çirkin seramik vazo ve biblolarla değeri bilinmemiş (ama ne yalan söylemeli, en az ötekiler kadar çirkin) Galée'ler, Sevres'ler birbirleriyle yarışırcasına ıslıl ıslıl. Ve her yerde, her yerde, koltuk sırtlarında, kolluklarında, masâ üstlerinde, lamba altlarında, her yerde el işi dantel örtüler.. Her zamanki gibi. Gene son gelişimden beri hiç bir şey değişmemiş.

Her şey hep aynı bu evde. Her gelişimde bu-

nu yeniden saptamak bir tür erinç veriyor bana. Biliyorum elbet. Yirmi yıldan beri hiç bir şeyin değişmediği bir evde aslında çok şey değişmiştir --sakinlerin birinden, en inatçısından başka her şey belki. İnatçı olmayanlardan biri --evin para getireni- ölmüştür, yemek odasını ya da salon koltuklarının yüzünü ya da hiç değilse perdeleri değiştirecek parayı kazanamadan. Eski eşyalardan, en çok da ufku kapayan perdelerden bunalan çocuklar büyümüş, kaçıp gitmişlerdir bir yerlere, eve bir kötü pikap olsun eklemekten. Kediler bile, kokularını mobilya ayaklarına, perde eteklerine bırakarak çekip gitmiş ya da ölüp gitmiş olurlar.. Ve o değişmeyen, yalnızca eskiyen, sessizce, çevreye belli etmemek istercesine eskiyen evde kalan tek inatçı kişi, pembe saten terliklerini de değiştirmeyi reddederek, yemek odasının bir köşesinde tüm eski görkemiyle duran Marconi radyo da sesini kesince bir gece, bunca yalnızlığı kendine yediremeyip komşuya televizyona gider...

Ne oluyorum? Çevremdeki eskilerin her zamankiliğinden duygulanır gibiyim. Gözlerim doldu dolacak.. Hani erinç? Deminden beri sürüp gelen kara sıkıntının bir uzantısı bu. Her şeyi abartıyorum durup dururken. Annemin televizyona bakmak için komşuya falan gitmesine gerek yok ki artık. Evde hiç bir değişiklik de yok değil ayrıca. Evet, büyük salonda her şey eskisi gibi ama, küçük salonda söz konusu radyonun yerine bir TV alıcısı yerleşeli epey oluyor. Selçuk aldı onu anneme armağan olarak, meraklı bir program seyretmek bahanesiyle bize ikinci kez habersiz gelişinden hemen sonra. Bir zamanlarki olur olmaz gelişleri için çocukları hiç öne sürmemiştii --ne onları özlemeyi, ne gereksinme olduğunda bakmayı.. Torunlarını sevmeyecek kadar duygusuz, bu-

na öykünmeyecek kadar akılsız.. yoksa dürüst müdür ne? Her neyse, o Marconi radyo şimdi bizim salonda duruyor ve 'ay nerden buldunuz?' çığlıkları arasında gelen gidenin hayranlığını kazanıyor. Annem ise cam kutuda sergilenen yapay acıları doyunca içine sindirebilmek için bize gelmek ya da komşuya gitmek zorunda değil...

Madem herkes istediğine kavuşmuş, daha üstünde düşünecek ne var?

Hiç değişmeyen büyük salonda, hemen hemen hiç değişmeyen yerlerimize oturuyoruz ana kız karşılıklı. Pencereleden ikisinin önünde, pek de rahat olmayan iki koltukla bir sehpadan oluşan bir 'köşe' burası. Oturur oturmaz çantamdan sigara çıkardığını görünce kapıyı açtığından bu yana sürdürdüğü dinlenmeyen gevezeliğini kesiyor.

«Buradan alsaydın.» diyor sedef kakmalı gümüş kutuya uzanarak.

«Yok, boş ver. Yaktım şimdi bunu..»

Annem arada bir 'havalı kadın' olmağa özendiginde, ya da 'dertli kadın' olmayı istediğinde bir sigara 'tüttürür' ya da, yerine göre, 'tellendirir'; gelen giden konuklara da tutar ama, aylarca bitmek bilmez kutudaki sigaralar. Dolayısıyla hep bayattırlar. İçmemeğe özellikle dikkat ederim.

«Çocukları neden getirmedin?»

«Cengiz okulda, küçüğün de uyku saati..»

«Kaç aydır görmedim. Gözümde tütüyorlar billahi.»

«Kalk gelsene özledin madem. Asıl sen aylardır uğramıyorsun.»

Bir an yüzü bulanır gibi oluyorsa da --neden böyle dikkatliyim bugün?-- çabucak bir buruşturmaya dönüştürüyor bunu. Bildik sesiyle yanıtlıyor:

«Ay, ev işinden başımı alabiliyor muyum?»

Kat değil futbol sahası mübarek! Temizle temizle bitmiyor... Eeeee, yaşıma başıma aldım artık, kolay değil... Şöyle küçük bir yere taşınacak durumum olsaydı...»

«Aman anne, sen de! Buldun ki bunuyorsun.. Bunun dörtte biri yerlerin kirası bile buranın iki katı.»

«Biliyorum, biliyorum. Bilmez miyim?» diye içini çekiyor.

Babamın kendisine bir tek apartman katı bile almadan --'elâlem hanlar hamamlar dikerken'!-- ya da hiç değilse kat alınabilecek paranın bir bölümünü banka hesabında biriktirmeden ölüvermesini hiç bir zaman bağışlamamıştır. İki- de bir 'rahmetli'nin namusuyla övünür ama --başka neşiyle övünsün?-- namusun önce yararsızını da içinden kesinlikle onaylamaz.

«Aslında burada da çok artırdılar kiraları, bir bilsen...» diye sürdürüyor.

«Allahtan biz eskiyiz de... Yukarı katı kaç vermişler dersin?»

«Kaça?»

«Tam beş bin!»

«Bedava...»

«Öyle diyorsun ama... Az mı beş bin lira? Rahmetli baban öldüğünde maaşı--»

«Beş bin liraya bodrum katı bile yok bu gün, anne,» diye sabırsızca kesiyorum sözünü. Dünyadan böylesine habersiz görünmeğe kalkması sinirime dokunuyor. Pekâlâ biliyor oysa bu pahalılıkta Selçuk'un ona yardım edecek durumda olmadığı- nı. «Yapı eski diye ucuza vermişler..»

«Ay, ucuz deyip durma. Bu gün benden o parayı isteyecek olsalar..»

«İstemezler, istemezler, merak etme. Sen buranın demirbaşısın artık.. Epeydir boştu yukarsı, değil mi?»

«Taa ilk taşındığımızdan beri.. Vermi-

yordu Sunullah bey.. Ahmet beye sorarsan kendim gelip oturacağım diyormuş.. Sonra, nedense verdiler işte. Belki akrabaları zorladı Sunullah beyi. Paraya ihtiyaçları olsa canım yanmaz.. Öyle de biçimsiz insanlar ki taşınanlar. Bir çocuk var, sabahtan akşama, akşamdan sabaha koşup duruyor tepemde. Bense sessizliğe alışmışım.. Çekemiyorum vallahi..»

Böyledir işte, bir başladı mı konuşmağa, susturmak için bando mızıkaya gerekir.

«Eeeee, çekeceksin n'apalım.. Kendi torunlarından çekmediğini elâlemin çocuklarından...»

«Evli de değillermiş güya..» Yüzü bulanacakken buruşuyor gene. «Adamın karısı varmış da boşanmıyormuş diyorlar...»

Dudaklar büzülüyor, yüz iyice buruşuyor.. Bu bulanma, buruşma, büzme harekâtının komşu dedikodularından değil de biraz önce ettiğim torunlarla ilgili sözden olduğunu sanıyorum. Birden içim burkudur gibi oluyor, domuzluktan utanıyorum. Bize artık hemen hemen hiç gelmemesinin nedenini çok iyi bilmiyorum? Selçuk'un o kapıdan girer girmez asılan suratına karşın hiç elden bırakmadığı dondurucu nezaketi.. Kadıncağızın şöyle bir bacaklarını uzatıp rahatlamasına, çocukları bildiği gibi mıncıklayıp şımartmasına engel olan, onu basbayağı korkutan bir nezakettir bu --aslında benim de bir yere değin onayladığım.. Selçuk hiç bir zaman sevmemiştir annemi, sevsin diye en ufak çaba göstermemiştir. Oysa annem gibi her türlü duyguyu günlük gevezeliklerle geçiştirmeğe alışmış bir kişi için bile olağandır herhalde torunlarını özlemek.. Ve de, uzaklaşmamıza bile isteye isteye en büyük katkıda ben bulunmuş olduğuma göre, tüm suçu onun üzerine atarcasına torunların-

dan kaçtığını anıştırmam haksızlıktan da öte, düpedüz ayıp.. Kendi suçumu örtbas etme çabası belki de..

Her zaman düşündüğüm şeyler değil bunlar. Hemen hemen hiç düşünmediğim şeyler.. Ne oluyor bugün bana? Annem gerçekten de Selçuk'un düşündüğünce çekilmez bir kadındır. Çocuklarla ne denli az ilişkisi olursa o denli iyi. Gene de.. 'torunlar' konusunu unutturmak için yukarı kattaki yeni kiracıların beni hiç mi hiç ilgilendirmeyen 'günahkâr yaşam'ları öyküsünü sürdürmeyi düşünecek kadar acıyorum ona.

«Çocuk kimin, peki?»

«Kadınınmış.. Adam tutmuş evi, ailesi içinmiş gibi...»

Yüzünün bozukluğu bir türlü düzelmiyor nedense.

«Kalıplı kıyafetli bir adam,» diye alışık olmadığım bir güçlkle sürdürüyor. «Nerden gelsin Ahmet beyin aklına? Aslında kiraya vermeden önce nikâh cüzdanı sermak lâzımdı ama.. düşünememiş işte..»

«Aman, anne!» Gülüyorum. Otel mi burası?»

«Otel olsa neyse, diyor birden gereksiz ve oransız bir kızgınlıkla. «Hiç değilse gelip geçici.. Ama yıllardır namusu mücessem bir apartımanda böyle şey olamaz!»

«Sana ne, yahu?» Hâlâ gülüyorum. Namusa meraklıdır annem elbet ama bunca coşkulanmağa ne gerek var? «Kendi kocanmış gibi bozuluyorsun!»

«Çayı koyayım,» diye fırlıyor yerinden.

Oysa dedikoduyu sürdürmesi gerekmez miydi?

«Boş ver, uğraşma şimdi. Gideceğim zaten.»

«Bi çay bile içmeden mi?»

Sesinde öyle bir kırıklık var ki, yumuşuyorum birden. Oysa her acele gelip acele gidişimde, her çay içmeyi başka sefere bırakışımında aynı kırıklıkla sormuştur aynı soruyu. Neden aldırılmazdım o zamanlar? Ya da, neden şimdi aldırıyorum?

«Peki. Koy bari, öyleyse...»

Tiktak tiktak yola koyuluyor mutfağa doğru. Acımak başka, acımanın sonuçlarını çekebilmek başka...

Burada kalacağım sürenin uzaması canımı sıkıyor. Koca odadaki hava ciğerlerime yetmiyormuşcasına derin bir soluk alarak kalkıyorum oturduğum koltuktan. Sabırsızca dolaşmağa başlıyorum bir vakitler hiç, durmadan koştuğum odanın içinde -tıpkı yukarkilerin günahattan habersiz günah çocuğu gibi. O vakitler ben de günahattan habersizdim. Koşmayı bilirdim yalnızca. Artık günahı öğrendim, daha başka şeyleri de... Ama burada unutabilmek isterdim öğrendiklerimi. Gençliğe, çocukluğa özlem değil bu. Başka bir şey. Bir anlamda sığınağım burası benim. Her şeyin derme çatma ve geçici olduğu bir dünyada sonsuzluğa dek barınılabilecek tek yer...

Öteden beri böyle mi düşünmüşümdür --yoksa bu da mı bu güne özgü? Her şeyin geçiciliğini, derme çatmalığını kavramam için acıklı mı saçma mı olduğu belirsiz bir serüven mi geçirmem gerekiyordu? Klâsik, ruhbilim kitaplarının daha birinci bölümünde yer alan bir tepkidir belki benimkisi. Özgürlük denemesine girişip de kısa bir kaçamak yapmaktan öteye gidemeyen herkes babaevinde barınabilme isteğini duyuyor olabilir... Olabilir de, herkesin babaevinde bunca yüksek tavanlar, bunca uçsuz bucaksız odalar yoktur kesinlikle. Annemin, sanki evin içinde kaybolmamak --kendine göre dönemeçleri belirlemek, sapılacak yerleri

şaşırmamak, uzaklıkları kısaltmak belki- çabasıyla yığıldığı onca eşya bile dolduramamıştır burayı. Değil bütün katın, büyük salonun bir ucundan öte ucuna uzun bir yolculuğa çıkılabilir. Her dönemeçte durulacak olsa, yıllarca sürebilecek bir yolculuk..

Köşede, yerlere dek uzanan kadife örtüyle yuvarlak masanın üstünde, gümüş bir çerçeveden bana bakan babamla göz göze geliyorum birden.

Bir dönemeç mi? Yolun sonu mu yoksa? Ya da başı...

Yanında, bir başka gümüş çerçevede annemin gençliği.. Daha küçük çerçevelerde ağabeyimin --sahi, Ercan'dan mektup alıp almadığını sormadım-- ve benim çocukluğumuz.. Amma ufakmışız.. Ne yakışıklı adammış babam.. Annem de baya güzelmış --havasız ama güzel..

Çocukken hiç çirkin ya da güzel olarak düşünmezdim onları. Hep oradaydılar yalnızca. Hep vardılar. Ne ki, babam yok artık. Güzelliğine dikkat etmediğim o yumuşacık adam yok. Şu resimdeki erkek şimdi karşıma çıksa kolayca âşık olabilirim oysa. Eskiden yalnızca babamdı, bir erkek değil. Gene de hep annemden çok sevmişimdir onu. İkisini kıyaslamak bile olanaksız. Yalnızca bir ara... bir yıl mıydı, daha mı az, daha mı çok? Bir ara nefret etmiştim ondan. Geçici bir süre için anneme yaklaştıyordum.

Gümbür gümbür canlanıyor anılar. Yıllardır düşünmemiştim.

İstanbul'a gelişimizden bir yıl kadar sonraydı galiba, belki de altı ay. Babamın akşamları geç gelmeğe başladığını hemen ayırımsamamıştım --daha doğrusu önemsememiş, herhangi bir biçimde değerlendirmemiştim. Ancak, bir gece annem gürültülü bir ağlama tutturunca.. Hayır, ondan önce olmalı. O ağlayış

şaşırtmamıştı beni çünkü, sanki beklediğim bir şeydi. Demek annem ilk işitildiğinde gerçek anlamı kavranılmayan birtakım sözlerle hazırlamış bizi olaya.. 'Babanız bu akşam gene gelmeyecek çocuklar...' 'Babanızın bizimle uğraşacak vakti yok' gibisinden üstü kapalı suçlamalarla.. Dediklerini, hattâ bir şey deyip demediğini anımsıyorum şimdi. Anıdığım, babamın bu gözyaşlarını kesin bir kayıtsızlıkla değilse bile, her zamanki inceliğinden beklenmeyecek bir sabırsızlıkla karşıladığı..

Neden her zaman olduğu gibi annemi haksız bulmamıştım bu durumda? Bebekliğimden beri hep babamı gereksiz yere üzdüğünü düşünmez miydim? Gene de pat diye ondan yana geçmedim ama, ömrümde ilk kez tarafsız kaldım bir aile tartışmasında. Bir kuşku mu düşünmüştü içime babama karşı? Sanmıyorum. Belki annemin eskisi denli 'haksız' olamayacağını gösteren belirtileri ayırımsamağa başlamıştım bir süreden beri. İstanbul'a geleli hepimizin günlük yaşamı değişmişti ama, en çok onunki. O güne değin yaşadığımız kentlerde olduğu gibi bir sürü geleni gideni, gidip geldiği yoktu. Apartıman komşularıyla bile doğru dürüst tanışmıyordu. Yalnızlık çekiyor, eskiden oturduğumuz yerlerdeki yaşamını, kentin ileri gelenlerinden birinin karısı olarak gördüğü saygıyı özlüyordu elbette. Babam eskiden kazandığından daha çok para kazanıyordu İstanbul'daki işinden herhalde, ama artık tek büyük banka şubesinin müdürü değil, aynı bankanın genel merkezinde önemli bir memurdu. Bir de, aldığı para ne kadar çok olursa olsun eski saltanatımıza yetişmiyordu galiba. Küçük taşra kentlerinde büyük bir bankanın müdürü olmak demek varlıklı ailelerle en kısa yoldan dostluk kurmak demek; geniş bahçeli bir evde oturmak, tenis ya da deniz kulübüne üye olmak demek.

Çok parası olanlarla az parayla boy ölçüşebilmek; hattâ, kadınlar arası kumarda yitirilen paranın aile bütçesini sarsınmaması demek...

Bunların hiç biri yoktu İstanbul'da. Evde çalışan hizmetçiler bile annemden daha iyi tanıyorlardı büyük kenti. Ona yol yordam öğretmeğe, akıl vermeğe kalkanlar bile vardı aralarında. Başlangıçta birkaç yere çağrılmışlardı, karşılık olarak annem de bir ya da iki yemek vermişti ama bankanın --İstanbul'un bile değil!-- ileri gelenlerinin hanımları onu pek tutmamışlardı anlaşılan. Ömründe ancak bir kaç kez --o da kocasının kendisini sevmeyen, beğenmeyen ailesinin yanında yaz tatili geçirmek için-- İstanbul'a gelmiş bir kadıncağızdı; onların havalarına kolayca uyamazdı elbet.

Bütün bunları o sıralar düşünmemiştim. Yaşamımızdaki derin değişikliğin --bahçeli bir evden koca bir apartmanın koca bir dairesine taşınmaktan öte-- tam bilincinde değildim. O yıl orta okula başladığımdan olacak, zaten birbirini tanımayan çocuklar arasında kendime arkadaş bulmakta güçlük çekmemiştim. Ayrıca, yaz geldiğinde gene bir yerlerde tenis oynayabileceğimi sanıyordum. Annemin içine düştüğü bunalımı, yalnızlığı bilmiyordum kısacası; yalnızca uzaktan uzağa sezinliyordum herhalde. Aslında tüm çocukların --özellikle de ergenlik çağına adım atmak üzere olan bir kız çocuğunun-- dünyayı hep kendi açısından yorumlayan derin bencilliği içindeydim.

Babama olan sevgimin yavaş yavaş nefrete dönüşmesi de anneme değil bana karşı olan davranışlarından dolayıldı. Çünkü o geceden sonra her geçen gün biraz daha artan, salt anneme değil bize de, özellikle bana, yönelen soğukluğunu ayrımsamamak olasıydı. Ben ki dünyada en çok babamı severdim, onun da dünyada en çok beni sevdiğine kesinkes inanırdım, bu

dondurucu soğuşu ta iliklerimde duydukça kızgınlıktan deliye dönüyor, akıl almaz ölçüde hırçınlaşıyor, kimi kez de içime kapanıp bir köşeye sinerek gözlerimle saçtığım nefretin her baktığım kişiyi öldürüvermemesine şaşıyordum. Bababamsa beni yatıştırmak, bana yaklaşmak için hiç bir gerçek çaba göstermiyordu. Soğukluğu çoğu kez tam bir ilgisizlik, kimi kez --çok üstüne gittiğimizde-- kızgınlığa yakın bir sabırsızlık, kimi kez de gerçek olmadığı besbelli, aşırı, coşkun, beklenmedik bir ilgi gösterisi biçiminde belirliyordu. Her davranışının gerisinde derin bir sevgisizliğin yattığını çok iyi anlıyordum. Pazar günleri bizi gezmeğe götürmeyi reddedip kahvaltının hemen ardından fırlayıp gitmesinden tutun da, evde olduğu akşamlar yemeğe çağrıldığında gazetesini hışımla kapatmasına dek her yaptığı, hattâ sofrada bardağa uzanışı bile, sevgisizlik haykırıyordu.

Annemin ağlamaları sıklaştı. Kendisinden beklenilebileceği biçimde gürültülü çığırtılı ağlamalar değil, genellikle sessiz gözyaşlarıydı bunlar ve bizim açımızdan çok daha etkili oluyordu elbet. Babama kızdıkça onu daha çok seviyor, ona daha çok yaklaşıyordum. Ağladığında yanına gidip onu öpmek, okşamak, beline ya da dizlerine sarılmak için ağabeyimle yarışır olmuştum. Bu acıklı sahneler babamın gözü önünde geçtiğinde en azından dişlerini sıkıp başını öte yana çevirir, kimi kez de yerinden fırlayarak ya da yumruğunu masaya indirerek 'yeter, yeter artık, saçmalıyorsun! Kendini de hasta edeceksin çocukları da' diye bağıırdı. Bir kez bile anlayışlı, yumuşak davranıldığını anımsıyorum. Bir de hırçınlaşmıştı çünkü. O yumuşak sesli, dingin bakışlı, gövde devinimleriyle bile güven veren adam sinirli, ters, sık sık bağıran bir yabancıya dönüşmüş-

tü. Kafese kapatılmış bir yırtıcı hayvanın çaresizlikten doğan --ve aslında etkisiz-- hırçınlığıydı bu. Ama o sıralar anlayamamıştım.

Anlayamazdım da. Babamın tanımadığımız bir kadına sevdalandığı --böyle bir şeyin olasılığı bile-- hiç aklıma gelmemişti. Demek annem beklenmedik bir ağırbaşlılıkla kaçınmış olayı dillendirmekten, üzüntüsünün gerçek nedenlerini açıklamamış, saklamış --hiç değilse bizden. Ercan da hiç bir şey ayırımsamamış mıydı o sıra on beş yaşında olmasına karşın? Belki de, kimbilir? Belki de annemle ikisi beni içine almayan bir giz birliği kurmuşlardı. Onunla hiç bir zaman konuşmadık bu konuyu --zaten hiç bir konuyu enine boyuna konuşacak kadar yakın olmadık birbirimize. Uzun yıllar sonra, annemin bir dostuna söylediği birkaç sözden uyanmıştım babamın geçmişinde var olmuş bir gizli sevdaya. Sonra, ölümünden kısa bir süre önce 'beni affettin, değil mi, Şükran' dediğinde gene bir gizli sevda düşüncesi geçmişti kafamdan, annemin arkadaşına dediklerini ansımıştım. Ne ki, bunların ikisini de o bunalımlı yıla bağlamıştım. Vaktim yoktu belki gerilere gidecek, başka şeylerle meşguldüm. Ya da, babamdan nefret ettiğim o yılı tümüyle silip atmış mıydım belleğimden? Hayır. Başka şeylerle meşguldüm yalnızca.. Tıpkı babam aşkını yaşadığı sıralar ne olup bittiğini ayırımsamayacak kadar başka şeylerle --ya da kendi kendimle-- meşgul olduğum gibi..

Babamın gümüşle çerçevelenmiş görüntüsüne bakıyorum. Bakıyorum, bakıyorum, derin bir şaşkınlıkla doluyorum. Bu genç, yakışıklı, bu gün karşıma çıksa tutulabileceğim adamın âşık olması değil, kendi sonsuz vurdumduymazlığım beni şaşırtan.. Öylesine bir vurdumduymazlıktı ki bu, o günlerde biri çıkıp babamın bir sevgilisi olduğunu söylemiş olsaydı bile, hiç kuş-

kum yok inanmazdım. Neden? Hesap ediyorum babam kırk yaşındaymış o sıralar --şunun şurasında kırkıma ne kaldı?-- annem otuz beşindeymiş --benden topu topu üç yaş büyük!--. Yaşamlarının en verimli, en etkin çağında olan bu kişilere aşkı, hattâ herhangi bir insancıl duyguyu nasıl da uzak görürdüm on iki yaş ukalâlığımla.. Çok mu yaşlı bulurdum onları? Hayır, o bile değil.. Düşünmezdim yaşlı başlı olduklarını. Öyle düşünebilmek için yaşadıklarını benimsemek gerek bir kere --böylesi bir olasılığa inanmak.. Oysa benim yaşamım dışında bağımsız bir yaşamları, bir dünyaları olabileceği aklıma gelmezdi. Tüm sevinçler, coşkular, üzüntüler benimle birlikte yaşadıkları dünya içinde geçerliydi, coşkular, üzüntüler benimle birlikte yaşadıkları dünya içinde geçerliydi yalnızca; beni, günlük yaşamımı etkiledikleri ölçüde önemli ya da önemsizdiler. Zamanla, onlar dışında bir dünyam gelişmeğe başladığında bana yeterince anlayış göstermedikleri, özgürlük tanımadıkları için az mı kızdım, sinirlendim? Ama işte, onlardan beklediğim hoşgörüyü ben hiç bir zaman onlara yaraşık bulmadım. Şimdi bile farklı mı tutumum? Sevginin bencili ile sevgisizlik arasında ayırım yok galiba.. Şu çerçevenin içinden bana bakan adam ömrümde en uzun süreyle, en çok sevdiğim adam.. Gene de onu en sevdiğim yıllarda yaşadığı, belki de onu en çok etkileyen olay, verdiği geçici sıkıntı dışında sessizce, beni hiç etkilemeden, değiştirmeden geçip gitmiş yanı başımdan.

Babam sevmiş ve ben bunu bilememişim..

Nasıl bir kadındı sevdiği? Hiç bir kadını yakıştıramaz gibiyim ona. Gözümün önüne hep kendime benzer kadınlar geliyor. Ölümünden sonra bile bitmedi mi onu kendime âşık etme çabalarım? Hayır, bana benzeyen biri değil.

Anneme? Anneme hiç benzemeyen, hattâ onun tam karşıtı bir kadın. Dır dır etmeyen, çınlayan cırtlak bir sesle konuşmayan, ona türlü zorunluluklar yüklemeyen... Yalnızca derin bir erinç veren, her türlü dertten, sıkıntıdan uzaklaştıran..

Hay allah, bu kez de kendi aradığım sevgiyi yakıştırıyorum babama.. Ahmet'in sevecen, acı çekmiş ama çektirenleri tümüyle bağışlamışçasına iyilik dolu bakışları... Kısacık sürede çocuklarla kurduğu --Selçuk'un bunca yıldır hâlâ varamadığı-- yakınlık.. Sesine hiç bir anlam katmadan, bir sır veriyormuşçasına usul usul anlattığı, hiç bir zaman soğuk kaçmayan, hep güldüren fıkralar.. Selçuk gibi bomba patlamasını andıran kahkahalar savuracağına, ilk anda ağladığı izlenimini bırakacak kadar sessiz, özüne güvensiz gülmesi... Gerçekten yalnız kaldığımız ilk saat daha dolmadan akla uzak bir öz güven kazanıp sesini yükselteceği, sırtarak 'şekerim' diyeceği nerden aklıma gelebilirdi? Ya doğum günümde yolladığı telgraf? Ezberlemiştim. Hâlâ ezberimde galiba.. Sonra... 'şekerim'...!

Of aman, neden karıştırıyorum ikisini? Babamın da aşk yerine dertlerden sorumluluklardan uzak bir erinç aradığı nerden belli? Belki hiç de öyle değil. Belki de onu en olmadık kıskançlıklara sürükleyen çapkın bir kadındı sevdiği. Her an yürek hoplatan.. Erinç değil coşku veren..

Saçları sarı mı? Evet, uçucu bir sarı. Ya da, koyu renk de olabilir. Önemli olan saçlarının hiç değişmeyen parıl parıl canlılığı.. Dağınıkca belki --hele seviştikten sonra iyice dağınık. Ama hiç bir zaman bakımsız değil. Annemkiler gibi yıkandığında ve de ev işleri görülürken tülbentle sıkı sıkıya bağlı, başka zamanlar iki firketeyle ensesinde yumak edilivermiş, ölmüş

kedi kuyruğu görünümlü hiç değil. Sahi annem ne ender yaptırırdı saçlarını. Kırk yılın başında evde verdikleri, arada bir de babam çağrıldığı için gittikleri davetten davete..! Komşu gezmelerinde, hattâ kendisinin olsun başkalarının olsun 'gün'lerinde gerek görmezdi berber masrafı yapacak kadar süslenmeyi. Ayda bir kendi boyardı saçını o gerçek dışı, yapaylığı göze batan renge. Hoş berbere gitmesi de pek bir işe yaramazdı ya.. Kalıptan çıkmışa benzeyen bir kafa.. Peruk giymiş gibi bile değil de, annesinin büyük gelen, modası geçmiş şapkasını giymiş tedirgin ve şaşkın bir çocuk gibi olurdu. Alışılmadık biçimde dik, kıpırtısız tutardı başını. Mutlaka dudaklarını büzerdi. Belki de süslenmenin etkisi yoktu da, gidecekleri yerin korkusuydu ona bu hali veren. Sırf babam için süslendiğini görmedim ki..

Oysa o kadın, o kim olduğunu bilmediğim sevgili, mutlaka sırf babam için süslenirdi. Ya da daha kötüsü, ne zaman kimin için süslendiği anlaşılmayacak --dolayısıyla her an kıskanılacak-- kadar her an güzeldi. Yumuşacık ve çok tatlı bir kadın... Genizden gelen kısıkcı sesini hiç yükseltmeyen, hep usul usul, ağır ağır konuşan.. Konuşurken tembel tembel gülümseyen.. Mutlaka açık renk gözlü. Gözlerini süzmesi gereken durumlarda süzmeyip göz kapaklarını indiren-- gene tembel tembel...

Tanrım, ben tanıyorum böyle bir kadın! Tümülle kafadan uydurup babama yakıştırdığım biri değil bu, gördüm onu. Görmüş olmasam böyle capcanlı gelip dikiliverir mi karşıma şimdi? Nerde, ne zaman, nasıl gördüm? Kimdi? O yıllarda olmalı, babamın beni hiç sevmediği sıralar.. Başımı okşayan uzun kıvılcıklı, çok yüzüklü incecik bir el.. Saçlarının göz alan parlaklığı.. O kadar güzeldi ki ben de onun başını okşamak istemiştım bir an.. Evet, evet.. Anne-

min banka ileri gelenleri için verdiği ilk yemekteydi. Ağabeyimle ben sofraya çağrılı değildik ama önceden konuklar arasında dolaşıp boy göstermiştik. Ercan'ın Galatasaray'daki başarısından söz edilmişti; benim de büyüyünce 'pek güzel' olacağımı söylemişti biri. O muydu söyleyen? Ansımıyorum. Ana babamın dostlarından sık sık işittirdim gelecekteki güzelliğim.. konusunda sözleri aldırınamağa alışmıştım, durmazdım üstünde. Ana babamın bir dostu... İnsan dost olarak girdiği evin erkeğini çalar mı? Ahmet de Selçuk'un yakın arkadaşı olarak gelmedi mi evimize? Ne ilgisi var gene Ahmet'i karıştırmanın? Hem bu kadın annemin arkadaşı falan da değildi besbelli. Bir tek o gece gelmişti işte..

Ama ben daha sonra da gördüm onu. Bir kez daha karşılaştık, evet.. Babamın bankadaki odasında.. Neden gitmiştim oraya? Öyle sık sık gitmezdim babamın iş yerine. Hemen hemen hiç gitmezdim. O gün önemli bir şey vardı demek ki.. Belki acele bir kitap falan alınam gerekiyordu okul için de annemde yeterli para çıkmamıştı.. Her şey öylesine bulanık ki.. Çocukluğumla ilgili nice anlamsız, gereksiz ayrıntı kalmış da aklımda böyle önemli anları unumuşum nedense. Herkes öyle midir? Sonra arabasıyla eve bırakınıştı beni. Evet, evet, orasını çok iyi ansıyorum birden.. Çok özenmiştim ona.. Altmış yılında araba kullanan kadınlar şimdiki gibi bol değildi. Günün birinde tıpkı onun gibi direksiyon başına kurulmayı düşlemiştim. Gene o ıslıl ıslıl yüzüklü ellerin kemiksiz inceliği geliyor gözümün önüne. Bir de evet, alçak yumuşak ses, tembel gülümseme.. Yüz çizgileri hiç belleğimde değil, Güzeldi ama. Herhalde çok güzeldi. Giysileri de öyle. Mutlaka son modaydı hepsi ve ona çok yakışıyordu --genç kızlığa adım atmağa hazırlanan bir çocuğu kıskandı-

racak kadar.. Gene de kesin bir şeyler yok kafamda. Neden bunca az dikkat etmişim ona? Neden enine boyuna incelemişim? Hakkında hemen hemen hiç bir şey bilmiyorum. Adını bile.. Pervin mi, Perihan mı öyle bir şeydi. Bankada mı çalışıyordu? Yok, ortaklardan birinin kızıydı galiba. Adı da söylenmişti yanımda, kimliği de kuşkusuz. Ama öğrenmeğe gerek görmemişim. Babamın sevgilisi olduğunu bilmiyordum ki..

Babamın sevgilisi.. Neler yaparlardı birlikte? Nerelere gider, neler konuşurlardı? Öyle açık açık gezemezlerdi elbet.. Boğaz'da bir otel.. O zamanlarda da var mıydı Boğaz'da oteller? Babamın parası yeter miydi oralara? Ya da, bir ev mi tutmuştu onunla buluşabilmek için? Yoksa bir arkadaşının evinde mi --Ahmet'in beni götürdüğü gibi çirkin bir yer? Olamaz. Hayal mayal ansıyabildiğim o kadını öylesi bir yere götürmüş olsaydı babam, bir daha yüzünü göremezdi. Gerçi Ahmet daha ilk günden beni o berbat odaya götürmeseydi de ne kadar sürebilirdi ilişkimiz? Babamınki başkaydı kuşkusuz.. Benimki gibi can sıkıntısı ve fazla içkiyle başlayıp pis ve dağınık bir odada bir çorabın ayağa geçirilip bacağa çekilişi süresine sığdırılabilen 'bir yanlışlık oldu' sözcükleriyle biten biçimsiz bir serüven değil.. Babamınki aşktı belki.

Babamınki aşktı belki. Otel ya da arkadaş odalarını gerektirmeyen --düşündürmeyen hat-tâ.. Uzun süre bakışlarla, mektuplarla --şiir-lerle de, kimbilir-- beslenen.. Her gün biraz daha büyüyen, büyüdükçe güzelleşen.. Sonunda dört duvar arasına kapandıklarında oda karanlık mı, dağınık mı, pis mi, ikisi de dikkat etmemişlerdi, görmemişlerdi belki.. Onlarınki aşktı belki.

Peki, sonra ne oldu? Nasıl noktalandı olay?

Ne zaman, nasıl, en önemlisi neden yuvasına döndü Enver Bey? Yaşamımızın yeniden eski düzene girişi.. Annemin ağlamalarının kesilişi.. Yeniden babama yaklaşmam, karşılıklı sevgimizin eski güven esasına oturuşu.. Annemin yeniden sevgilerimin arka sıralarına itilişi.. Hiç biri hakkında kesin bir ayrıntı yok kafamda. Hep bulanık, çünkü hiç üstünde düşünülmemiş. Gün gelmiş gecikmeler, gele gelmemeler sona ermiş, baba yeniden kucaklanmış.. Her şey olup bitmiş, iz bırakmadan silinip gitmiş.. Oysa ansımam gerek.. Şimdiye dek üstünde düşünmedim, dikkat etmedim, hiç değilse şimdi düşünüp bulmam gerek. Babama borçluyum bunu. Önce sevmeme karşın yaşadığını ayırımsamadığım adama hiç değilse ölümünden sonra ödemem gereken bir borç.. Belleğimi iyice silkelemeliyim. O yıl olanların tümünü ayrıntılarıyla bulup toparlamalıyım kafamda. Anneme sorabilirim aslında. Ama istemiyorum. Ben bulmalıyım. Ömrü boyunca kendisini alacaklı sanmış birinin birden bire ayırımına vardığı bir eski borç bu. **Benim** borcum.

Yüzbaşı.. Babamın çekilmezliği sürüp gidiyor. Annem ağabeyimle ikimizi alıp Ayvalık'a dönmekten söz ediyor durmadan. Bir tatil gezmesi mi bu, yoksa temelli dönüş mü belli değil. Pek de aldır mıyorum zaten. Ercan'ın karşı koymalarını anımsar gibiyim. O hiç bir yere gitmek istemiyordu nedense. Sonra, ne oldu, nasıl oldu bilmiyorum, Ayvalık sözü edilmez oldu. Halamın Büyükkada'daki köşküne gittik — babamsız. Annemle halam hiç geçinemezlerdi, ama o yaz daha önceki gelişlerimizden çok daha az didiştirler. Hemen hemen hiç didişmediler hattâ. Babam kırk yılın başında geliyor, gece bile kalmıyordu genellikle. Sonra hiç gelmez oldu. O kargaşa içinde pek ayırımsamadım yokluğunu galiba.

Ercan büyük kulüpteki kaygan kara gövdeli yahudi kızlarının peşine düşmüştü. Bense gelecekteki güzelliğini göremeyecek kadar başkalarıyla meşgul delikanlılara uzaktan iç çekiyor, yaşıtlaımla eğleniyordum. Derken bir gün ıslak mayomu çıkarırken --sarı üstüne minik minik eflatun çiçekli 'lastex' bir mayoydu, hiç unutmam-- ağında ufak bir kan lekesi gördüm. Gövde ısımın bir anda yükseldiğini, kafamın uğuldamaya başladığını bu gün bile, aynı keskinlikle duyabiliyorum. Dünyanın en akla uzak en korkunç felâketi gelmişti başıma sanki. Öylesine bir dehşet içindeydim ki ilk ağızda ağlamadım bile. Rezil olmuştum! Denizde yüzerken çevremde bir kan gölü oluşmuştu besbelli ve benden başka herkes görmüştü bunu.. Daha sonra kıyıda öteki çocuklarla top oynarken de, soyunmak için kabineye gelirken de kanlı izler bırakmıştım her bastığım yerde! Peki, şimdi ne yapacaktım? Bir daha nasıl çıkacaktım insan içine? Aksi gibi annemle halamın oyun günüydü, akşama dek annemle yalnız kalma olanağını bulamayacaktım. O gün neler çektiğimi, ne denli oransız utandığımı ölünceğe dek unutmayacağımı biliyorum. Herkesin bana baktığından, her fısıldaşanın benden konuştuğundan kuşkuım yoktu. Öğleden sonra ne her zamanki gibi bisiklete bindim, ne herhangi başka bir oyuna katıldım. Eve kaçmayı bile akıl edemeyip oyun salonunda annemin masasına yakın bir yerde oturdum kaldım. Neden dışarı çıkıp arkadaşlarıma katılmadığım yolundaki sorular köşeme daha da bir büzülmeme neden oluyordu. Hiç durmadan altını ıslatan, buna karşı hiç bir önlem düşünemediği için çaresizliği her an artan bir zavallı çocuk.. Yalnızca bacaklarımı sıkı sıkıya birbirine yapıştırmayı akıl etmişim kanın oturduğum koltuğa sızmasını engellemek için. Gene de, eve gitmek vakti geldi-

ğinde zorla ve büyük bir utanç içinde kalktım yerimden. Ardımda bıraktığımdan kuşkusuz olduğum lekeyi kesinlikle görmek istemediğimden koltuğa hiç dönüp bakmadan ve gene bacaklarımı birbirinden fazla ayırmayarak küçük küçük adımlarla yürüdüm bizimkilerin peşinden. Bir de anlamını bu gün bile çözemediğim bir korku vardı içimde. Annemin kızacağını, beni paylayacağını sanıyordum. Bir suç işlemişim sanki, yapmamam gereken bir şey yapmışım. Kanamak benim gibi cici kızlara hiç yakışmazmış...

Oysa evde, gözyaşları içinde her şeyi gizlice açıkladığımda gerekli önlemler hemen alındı ve olay büyütülmeden örtbas edildi! Ercan'a bir şey çaktırılmaması konusundaki ısrarlarımı da çok büyük bir anlayışla karşıladı annem. 'Elbette yavrum, hiç söylenir mi böyle şeyler,' dedi. Bir hafta denizden ve arkadaşlarımdan uzak kaldıktan sonra --köşkün bahçesine hapsedmiştim kendimi-- Ada'nın en haşarı erkek fatması olarak çıktım ortaya. Yazdan arta kalan bir buçuk ayı --herhangi bir yeni vukuat! olmaksızın-- istop, yakantop, ağaca tırmanma, bisiklet, koşu ve yüzme yarışları gibi sporlarda hep erkek çocuklarla yarışarak ve çoğunlukla kazanarak geçirdim..

Peki ama, ne oldu şimdi? Babamın gizli sevdasının ayrıntılarını bulup çıkarmak için dalmamış mıydım ben geçmişe? Dönüp dolaşıp neden kendi anılarıma bulaştım gene? Olacak gibi değil.. Tüm çabalarımın karşın, babamın aşkıyla benim ergenliğimin aynı döneme rastladığını saptayabiliyorum yalnızca.. Tüm çocuklarda var mıdır bu iğrenç bencillik, yoksa bir bana mı özgü? Kışlık evimize döndüğümüzde ne oldu? Babamı eski kişiliğine kavuşmuş mu bulduk, yoksa daha sürdü mü bunalım? Onu ne zaman yeniden sevmeğe, ona güvenmeğe başladım? Annemle yakınlığımı ne

zaman yeniden yitirip onu güncel gerekliliği dışında çekilmez ve küçümsenecek bir yaratık olarak bir kez daha benimsedim? Babamın gözlerindeki kapana kısıtırılmışların çaresizliği yok olmuş muydu? Ne zaman yok oldu? Hiç yok oldu mu?

Bilmiyorum. Bilemiyorum. Hepsi bulanık. Bildiğim tek şey eve dnşmzden çok kısa bir süre sonra Ercan'ın arkadaşı Selim'e yürek parçalayıcı bir bağlılıkla tutulduğum.. İlk aşkım! Babamın aşkını bilmiyorum.

Bilmem, öğrenmem gerek oysa. Bu aşkın gerçek olduğu bile kesin değil. Belki de şimdiki hoşnutsuzluklarla dolu, doyumsuz, tedirgin yaşamım nedeniyle tümden kafamdan uyduruyorum yıllar öncesinin gizli sevdasını. Olmayan bir şeyler yakıştırıyorum babama. Belki hiç girmedi o kadın yaşamına. Belki hiç bir kadın girmedi. Ama belki de, ben denizde kan izleri ararken o hâlâ anlayamadığım bir gerçeği yaşadı.. ya da sıradan bir serüven geçti başından. Bilmek istiyorum. Ve madem anımsıyamıyorum, anneme sormaktan başka are yok.

Hemen, hiç vakit yitirmeden sormak istiyorum ona. Gözlerimi babamın fotoğraf durağanlığındaki gözlerinden kurtarıp sabırsızca dolaşıyorum odanın içinde. Perdeleri açık olan pencerelerden halının çiçekleri üstüne, kimi koltukların, alçak masacıkların üstüne dikdörtgen güneş parçaları düşmüş.. Güneş iyice batıya dönmüş demek. Saat dört falan olmalı.. Mart ayının güçsüz ışığı doğru dürüst aydınlatmıyor odayı — tersine, düşmediği bölümleri daha da bir karartıyor gibi. Düştüğü yerlerin de solukluğunu vurguluyor.. Bir küçük ışık dikdrtgeninden ötekine uzatmak istiyorum adımlarımı. Olmuyor.. Ne yapıyor beş saattir mutfakta? Bir ay koymak bu kadar sürer mi? Allah bilir şanına kekler kurabiyeler falan ha-

zırlıyordur. Bunca yıldır öğrenemedi şu kadın çay saatinde bir şey yemediğimi! Hep kendi bildiğini okur! Nerdeyse yanına gidip soracağım. Ama birden duruyorum. Olmaz ki.. Yukarda oturan tanımadığı kişilerin 'Günahkâr yaşam'-ına bile aşırı sinirlenen bir kadına 'senin kocan filanca tarihte seni aldatmış mıydı, aldattıysa kiminle?' diye sorulmaz ki.. Dolaylı bir yoldan sormam, tuzağa düşürmem gerek.

Yeni bir sigara yakıyorum. Babamın gözle-
rinden de güneş parçacıklarından da kaçına-
rak şurda burda duran çirkin vazolara, biblo-
lara bakıyorum birer birer. İçlerinden bazıla-
rının çok değerli olduğunu söyler durur Sel-
çuk. 'Annen anlamıyor bunlardan, yanlışlıkla
kırıverecek bir gün. Nasıl olsa sonunda sa-
na kalacak değil mi? Şimdiden alalım, ge-
rektiği gibi koruyalım', demiştir kaç kez. İs-
tesem annemin vermeyeceğinden değil, verir-
ken bir anısından ayrıldığı için üzüleceğini
düşündüğümünden değil, hiç birini beğenmedi-
ğimden değil (beğenmiyorum, o başka), Sel-
çuk'a inat olsun diye de değil. Sırf bu evin par-
çalarını öteki evde görmeyi sevmediğimden alıp
götürmüyorum. Hayır, hiç değişmemeli bura-
sı. Hep çocukluğumdaki gibi kalmalı. Selçuk'-
un televizyon karşılığında aldığı radyo omuz-
larıma gereğinden fazla ağırlık yüklüyor zaten.

Koltukların birinden kalkıp birine oturuyo-
rum. Gereken soruları sorabilmek için bir plân
oluşturmağa çalışıyorum kafamda. Tam sabrım
taşacakken, tam ona seslenmek için son otur-
duğum yerden fırlayacakken, elinde koca gü-
müş tepsi giriyor içeri. Bayağı özenmiş, en iti-
barlı konuklara sakladığı takımları çıkarmış.
O gümüş zarflı bardakları hiç sevmem, o baş-
ka.. Kek de var elbet, hem de iki çeşit.

«Niçin bunca uzun uzadıya uğraştın,
anne? Biliyorsun ben--»

«Çocukları da getirirsin diye bir şeyler

yapmıştım. Birazını koydum, gerisini de sardım, götürürsün..»

«Aman, altımızdaki pastaneden çıkmıyorlar zaten..»

«Olsun, evde yapılane benzemez. Kimbilir ne biçim yağlar kullanıyorlardır...»

«Sen bulabiliyor musun yağ?»

«İşte.. Geldikçe ayırıyor Agop efendi. Ne de olsa kaç yıllık komşuyuz.»

«Ay, o hâlâ yaşıyor mu? Ben çocukken yüz yaşındaydı..»

«Yaşıyor, yaşıyor ya zavallı. Ama eskisi gibi değil tabii. Mahalle bozuldu. Bir sürü yeni bakkal açıldı. Sivaslılar, Tokatlılar. Lâzlar... İstanbul'un İstanbulluğu mu kaldı?»

Gülmek geliyor içimden. Bu kente geleli daha yirmi yıl olduğunu unutmuş sanki. Halam gibi eski İstanbulluluk taslaması hoş doğrusu.. Onun yanında gene de cesaret edemez ya..

«Şeker koyma, pehrizdeyim.»

«Ayol kopacaksın nerdeyse, ne pehrizi bu?»

Annemin kimi sorularına --çoğu, sorularına--yanıt verilmez. Alışmıştır o da buna. İstedğim konuyu bir türlü açamamanın sıkıntısı içindeyim.

«Ercan'dan haber var mı?»

«Geçende bir kart geldi.. Birkaç hafta oluyor. İyilermiş.»

Öyle bir iç çekişiyle çıkıyor ki bu 'iyilermiş', sanırdın iyi olmasalar daha bir rahat edecek. Biricik oğlunu bir 'gâvur' kızına kaptırmış olmayı bir türlü sindirememiştir. Hele iki üç yılda bir gördüğü fransızcadan başka dil (bilmeyen torunlar.. Benim canavarlar gene iyi onların yanında...

Sonunda tepetaklak atıyorum ikimizi de konunun içine.

«Yahu anne, geçende kimi gördüm sokak-

«a. biliyor musun? Bir türlü gelmiyor kadının adı aklıma.. Hani bize gelir giderdi.. Güzel bir kız...»

Kimden söz ettiğimi gerçekten anlamayarak --nerden anlasın-- gözlerini kısıyor, daha da açıklamamı bekliyor.

«Neydi adı? Hani bankanın ortaklarından birinin kızı...»

«Öyleleri gelip gitmezdi bize,» diyor kaşlarını çatarak.

Sesi titredi mi, bana mı öyle geldi?

«Canım, biliyorsun mutlaka.. Hani sarı saçları vardı, dümdüz.. Kâküllü...»

Çay bardağını tutan eli açıkca titriyor bu kez. Demek doğru yoldayım.

«Hatırlayamadım,» diyor gereksiz yere yutkunarak.

«Nasıl hatırlamazsın? Çok güzel bir kızdı...»

«Ne bileyim canım, hatırlamıyorum işte!»

«Pervin mi, Perihan mı, öyle bir adı vardı.»

«Neslihan,» diyor.

Dudakları da titriyor adı söylerken..

«Tamam. Bal gibi hatırlıyorsun işte!»

Ağzına dek götürdüğü bardağı bir yudum bile almadan koyuyor tepsinin üstüne.

«Onu görmüş olamazsın..»

«Gördüm, canım. Oydu. Konuşmadık ama tanıdım. Yaşlanmış tabii..»

«Olamaz...»

Yüzü o denli bozuk ki, konuşmayı sürdürüp sürdürmemek konusunda kararsız kalıyoruz bir an. Ama öğrenmem gerek. Kesinlikle ve ayrıntılarıyla.

«Yahu, anne, babamla o kadın arasında...»

Öğrendim sayılır artık. Şu sapsarı kesilmiş, her yanı titremeğe koyulmuş şişko kadına da-

ha fazla işkence etmenin ne gereği var? Ama ok yaydan çıktı bir kere.

«...bir şeyler vardı, bir şeyler oldu, değil mi?»

«Ne münasebet? Nereden çıkarıyorsun böyle zırvaları durup dururken?»

«Yahu, anne, ne çıkar söylesen? Bunca yıldan sonra ne önemi var?»

Ne önemi mi var? Yumruk yemişcesine ters yüz olmuş şu yaşlı kadın nelerin önemi olduğunu anlatmıyor mu bana? Neden böyle acımasızca gidiyorum üstüne? Bir şeylerin önemini --hiç değilse kendim için-- daha başından beri bilmiyor muydum?

Yerinden kalkıyor. Fırlamıyor, hayır. Annemden beklenilecek olan fırlamaktır oysa. Top gibi zıplamaktır hattâ.

Ağır ağır kalkıyor ve gözlerimin içine bakarak alçak sesle konuşuyor.

«Yalan söylüyorsun! Neden durup dururken yalan söylüyorsun bilmem. Ama yalan işte. Onu görmedin!»

Arkasını dönüyor bana. Çirkin bibloların sıralandığı bir rafa yaklaşıyor. Uluslararası üne sahip bir oyuncu ancak bunca güzel oynayabilir bu sahneyi. Şaşkınım.

«Neden yalan söyleyeyim?»

Hep o değerini bilmediği biblolarla konuşmuş gibi, ömrümce ondan işitmediğim alçak bir sesle yanıtıyor.

«Yalan söylüyorsun. Çünkü o öldü.»

Bu kez yumruk yemişe dönmek sırası bende.

«Öldü mü?»

«Öldü. Ölmeseydi birlikte gideceklerdi. Bizi bıraknağa karar vermişti baban.. Bankaya benim adıma para yatıracaktı. Çok para.. Her şeye yetecek kadar para diyordu.. Belki de ondn alacaktı. Ama...»

Konuşmasını sürdürüyor. Ağlamağa da başlamıyor. Susuyor yalnızca.

«Nasıl öldü peki?»

Sorumun anlamsızlığını sözler ağzımdan çıktıktan sonra ayırıyorum.

Annem biblolardan ayrılıp bana dönüyor ağır ağır.

«Ne farkeder?» diyor.

Varoluşculuğu benimsemiş bir felsefe öğrencisinin yetkin yıkılmışlığıyla yineliyor:

«Ne farkeder? Öldü. Babanı da öldürdü.

Baban daha ondört yıl yaşadı sanıyorsun sen, değil mi? Yanlış! Ben biliyorum, hep biliyordum, onunla birlikte öldüğünü.»

Ne diyeceğimi bilemiyorum.

Hiç tanımadığım bir kadın bu karşımdaki.

Ömrümde ilk kez olarak saygıya benzer bir şeyler duyuyorum. Ama doğrudan doğruya ona mı? Alışık olmadığım, bayağı yadırgadığım bir duygu bu. Ara sıra ona acıdığım olmuştur, kimi kez sevdiğim bile --ya da sevecenlikle yaklaştığım diyelim... Ama saygı? Hem neden? Yıllardan sonra bir gün alçak sesle konuştu diye mi? Şirretlik etmedi, türlü suçlamalara girişmedi, en azından anlamsız gevezeliklerle işi geçiştirmede, diye mi? Hayır. Ayrıntı bunlar. Ayrıntı bile değil, benim özentilerim. Daha derin bir şey var. Birden kavıyorum.

İlk kez annem olarak değil de insan olarak görüyorum onu. Anımsamadığım eski bir tarihte ona yakıştırdığım, bir daha hiç gözden geçirmediğim, doğruluğunu yanlışlığını sorguturmağa gerek görmediğim kişiliğin ötesinde bir kişilik kazanıyor. Büyüyor sanki gözümde. Ana sevgisinden söz edilir hep.. Ne biçim bir sevgidir bu? Sevgi bile denilebilir mi hattâ? Hep hak arayan, karşısındakine hak tanımayan, ona --geleneksel, biçimsel kurallar dışında-- saygı duymayan... Sokakta çarpıştığı bir yabancıya daha incelikle davranır kişi, evde ça-

lısan hizmetçiyle daha insancıl ilişkiler kurabilir. Herhangi bir kadını -babasının yüzünü anımsayamadığı sevgilisini bile- daha yakından tanımağa gerek görebilir. Anneler bütün bunlardan yoksun cysa.. Annedirler, hep vardırılar, can sıkırlar... Şimdi karşımdaki kadın sıyrılıvermiş anneliğinden. Herhangi bir kadın oluvermiş. İncelenıneğe, öğrenılmeğe, tanınmağa değer bir kadın.. Ona yepyeni gözlerle bakabildiğim için görebiliyorum: Acı çekmiş, hâlâ da acı çeken bir kadın bu.. Ya da acısını geç de olsa ayrımsayabildiğim için mi yeni gözlerle bakabiliyorum ona?

On dört yıl bir ölüyle yaşamak.. Sevmeyen, hiç sevmeyecek olan bir erkek değil yalnızca. Bir ölü. Ve bunu dış dünyaya açılan kişiliğine, davranışlarına hiç mi hiç yansıtmamak.. Ne çetin bir iş bu.. Ne büyük bir iç güç ister.. Babamın gerçek ölümünden çok önce öldüğünü ayrımsamadığım gibi, annemin onca yıl bir ölüye eşlik ettiğini de bilememişim. Kimse bilemedi. O hemen hemen herkesin gözünde hep duygusuz, anlayışsız, gereksiz gevezeliklerle iç sıkıan, zor çekilen bir kadın olarak kaldı. Babam? Bir tek babam biliyordu belki. Ölürken ondan af dilediğine göre, biliyordu kesinlikle. Oysa benim de bilmem gerekmez miydi?

Az mı dinledim bebekliğimde o çok uzaklarda geçen çocukluk, genç kızlık öykülerini? Yazın gidilen uçsuz bucaksız çiftlik, kışın içinde oturulan küçük kentin en büyük konağı.. Sonra dışarılıklı bir banka memuruna tutulduğu için ailesine baş kaldıracılen on sekiz yaşında bir taşra güzeli.. Az mı yürek ister ta o yıllarda, o çevrede yetişmiş o yaşta bir kızın bunu yapabilmesi için? Az mı aşk ister? Aşk. Annem ben daha ufacıkken anlattığı öykülerde hiç bu sözcüğü kullanmamış besbelli --an-

lamam diye mi? Ömrüm boyunca annemle babam arasındaki ilişkinin aşkla uzaktan yakından bir ilgisi olabileceğini düşünmedim --bu yaşa mı gelmem gerekiyordu anlayabilmek için?

Oysa aşktan başka ne olabilirdi bunca şeyi göze aldılan? Ailenin reddetmesi. Kaçtığı kocayla birlikte küçük kentten sürülmek.. Düğünsüz, gelinliksiz, çeyizsiz evlenilen adama karşı duyulan, belki de hiç bitemeyen eziklik.. --'Ne şahane çeyizlerim vardı, daha ben doğar doğmaz hazırlamağa başlamışlar. Ama hiç birini vermediler..'-- O ezikliği körükleyen, taşradan gelen gelini daha da bir unufak etmek için her bir şeyi yapan 'Kayınvalide' ve görümceler.. Yavaş yavaş düzelir gibi olmuştu durum bir süre sonra elbet. Bir çocuk, hem de oğlan, ardından bir çocuk daha, işinde hızla yükselen, kısa zamanda 'müdür' olan koca --gene de ben dokuz yaşına gelmiştim annem ailesiyle barışabildiğinde-- kentten kente dolaştıkça, analık yaptıkça kendini belki toparlayabilen, çevresine uygun bir kişilik geliştirebilen bir kadın.. Derken birden bire, küt diye, tüm ürkütücülüğüyle İstanbul! Tüm dengenin bozulması. Anadolu kentlerinin alışılmış, odası bacası belli, üsturuplu evlerinden tavanları erişilmeyecek denli yüksek, salonları doldurulamayacak kadar geniş --ama kileri dar-- bir apartıman katına geçiş.. Yedi katlı, çoğu müslüman olmayan ama hepsi de eski İstanbul'lu ailelerin doldurduğu, tavanları işlemeli, pencereleri sayısız dev bir yapı.. Adları kolay ezberlenilmeyen, sapıldığında içinden kolay çıkılamayan yeni yeni sokaklar.. Ve kocanın birden nitelik değiştiren 'mevkii' --öteki kentlerde olduğu gibi kendisine de bir 'mevk'i kazandıracığı yerde onu inadına geri plâna itiş.. Yalnızlık.. Yalnızlık..

Gene de kötü olmayabilirdi, bir süre sonra

İstanbul'a alıŖacaktı elbette annem, alıŖtı da. Ama ya aŖk? Bu uzun serüvene atılmasına yol açan aŖk? Onun son bulmasıydı her Ŗeyi allak bullak eden asıl. Daha önce de eskimiŖti, unutulmaa yüz tutmuŖtu ola ki.. Buradaysa bitti. Kesinlikle bitti. AŖkın sonu. Birlikte yaŖamın sonu. Ölüm. Gene de bitmeyen, birbiri ardından acımasızca gelen günler. Sofrada karŖılıklı oturmak. O sofra için piŖirilen yemekler, yıkanan bulaŖıklar.. Her gün süpürülen odalar, parlatılan parkeler, tozu alınan biblolar, vazolar, küllükler.. Sık sık silinmesi gereken, silinmediğinde perdeleri açılmayan camlar.. Sessizliği yıkmak için, salt o yüzden söylenen sözler — elbette anlamsız... Hepsinin arkasında, hepsini kapsayan, benim duyamadığım bir baŖka ses dalgası üstünde yıllarca süren bir ayrılık Ŗarkısı...

Bitmek bilmeyen bir lm. Ve bu ölümü her an yaŖadıėını belli etmeyen, her gelene kapıyı 'ay nerelerde kaldın' diyerek açan, geveze, gülünç, sevecenlikle yaklaŖıldıėında 'ömür', ama sinirli anlarında hiç baėıŖlanmayan, hor görülen, kimi kez yüzüne karŖı aŖaėılanan bir kadın. Ŗkran hanım. Annem.

Bütün bunlar bir anda mı geçiyor kafamdan, yoksa yüz yılda mı? Hâlâ karŖımda ayakta duruyor. Bir saat önce güçlükle katlanabildiğim kadından grnŖte hiç farkı yok. Aynı biçimsiz ŖiŖmanlık, aynı boyalı ama bakımsız, iki firkeyle tutturulmuŖ salar, aynı topukları arpılmıŖ, sateni kirlenmiŖ, ponponu prsmŖ terliklerden yükselen aynı tombul bacaklar.. Dikkatimi çeken ayrıntılar da hep aynı ama bu kadına bakarken bakarken ağlamak geliyor içimden. Ne demiŖti en son? «Ne farkedez?» Herhangi bir Ŗeyin farketmesi için çok mu geç gerçekten? Elimden, elimizden, hiç bir Ŗey gelmez mi artık?

Birden kıpırdanıyor. Bir şeyler yapınağa davranacak. Ama elleri kararsız. Koltuğa yaklaşıırken devinimleri hâlâ dağınık. Gözümü ayırmadan ona bakmamdan mı, yüzüme yerleşen anlamdan mı, bir şeyden işte --benden yansıyan bir şeyden-- tedirgin olduğu belli.

«Çaylar buz gibi oldu,» diyor sonunda bildik sesini toparlayarak. Zarflı bardağa uzanan elinin titremesi tam geçmemiş.

«Nerden aklına gelir durup dururken bu gibi lüzumsuz--»

«Niye lüzumsuz olsun anne? Bilmem gerekmez mi?»

«Neden?»

«Annemsin. Babamdı. Aramızda olup bitenler beni ilgilendirmez mi?»

Demin her zamanki sesini bulmayı başardığında yüzü biraz düzelir gibi olmuştu. Yeniden bozuluyor, kararıyor.

«İlgilendirmez. Hele şimdiden sonra hiç!»

«Anlatsan sana da iyi gelir..»

Kaşlar iyice çatılıyor, dudaklar büzülüyor.

«Yok anlatacak bir şey..»

«Canım içini dökersen açılırsın biraz belki...»

«Bunca yıldan sonra mı açılacağım?»

Bunca yıldan sonra.. Bir kalın kafalı kız bunca yıldan sonra uyandı diye. Birden anasını babasını kendi yaşamlarını hakketmiş kişiler olarak görmeğe başladı; tanımağa kalktı diye.. O da neden? Kendi evinden, kocasından, günlerini birbiri ardına sıralamaktan bunaldığı için.. Aradığı, ya da aramaktan bile çekinerek yalnızca özlediği sevgiliyi bulamadığından.. Gerçek yaşamı sona ermiş bir eve, yaşanmış bitmiş ya da yaşanmadan geçip gitmiş yıllara sığınmağa geldiğinden.. Ama yok artık. Buraya sığınmak için çok geç. Bir sığınmağa bile hakkım yok belki. Fırsatı kaçırdım.. mı? Ne-

den?

Duygusuz, aptal bir çocuk değildim. Tersine. akıllı derlerdi. Birçok şeyi çok derinden duyduğumu sanırdım. Defterler dolusu şiir yazmıştım. Babamın kısa süren sevdasını vaktinde anlayamamam bir tür özümü savunmaktı belki. Ya o uzun, o yıllar yılı süren ölümünü neden ayırmısamadım? Neden annemi böylesine dikkatsizce, birkaç önemsiz ayrıntıyı esas alarak, kısaca özetleyiverdim kafamda? Annem dırdırcıdır, gevezedir, anlamsız konuşur.. Yalınkattır bir sürü şeyden anlamaz.. Duygusal derinliği yoktur.. Bu kadarcık işte. Öte yandan, kapıyı her zaman o açar, terliklerinin tirtakına her zaman güvenilir.. Korku ya da coşku uyandırmaması çok derinlerde, çok eskiden yarattığı güvenden değil midir? Her gereksinme duyulduğunda oradadır. Karşısındakinden incelik, anlayış beklemez --ya da beklediğini belli etmez. Hak aramaz, kırk yılda bir aramağa kalktığında suçlanır hattâ.. Hep kendisinden beklenileni yapar.. Giyim kuşamına, saçına başına para harcamz.. Ya da bir ölüye süslenmenin yararsızlığını kavramıştır...

Her şeyi olumsuz yönden değerlendirmişim bu güne dek. Neden? Neden anlamamışım ömrünü susuz bir özveri kuyusu içinde tüketmekte olduğunu? Asıl yalınkat düşünen ben değil miymişim? Üstünde uzun uzun kafa yormak gerek herhalde; irdelenmesi gerek hepsinin. Kesinlikle. Ama başka bir gün. Şimdi çok yorgunum. Bunca yılı bunca kısa bir süreye sığdıramam.

«Haklısın anne, anlatma. Ne gerek var şimdi eskileri açmağa?»

İçini çekiyor yalnızca, bir şey demiyor. Kimi sorular yanıtlanmaz, Kimi sorular zaten yanıtlanmamak için sorulmuştur.

Peki, şimdi ne konuşacağız?

«Halamdan ne haber?»

«Selçuk iyi mi?»

«Havalar doğru dürüst ısınacak mı artık acaba?»

«Bu yaz bir yerlere gidecek misiniz gene?»

«Ercan gelmekten söz ediyor mu mektupta?»

«Hiç kek yemeyecek misin?»

«Ben gitsem mi artık?»

«Bir daha sefere çocukları getirecek misin?»

«Sen ne zaman geleceksin bize?»

«Ay, evin işinden başımı alabiliyor muyum?»

Sanki hâlâ hiç bir şey değişmedi.

Koridoru geçerken ben öndeyim. Öpüşüyorum. Kapı arkamdan kapanıyor.

Karşıkı madam öğlen uykusundan kalkmış mıdır?

Asansörle uğraşmayarak —aslında yasaktır aşağıya inmek ama kimse dinlemez-- ağır ağır iniyorum merdivenleri. Duvarların rengine de aldırmıyorum. Kapıdan çıkınca sağa dönmek gerek. Ön sokağa bıraktım arabayı, bahçenin tam karşısına. Hava kapalı gene. Demin güneş açar gibi olmamış mıydı? Dikdörtgen parçalara bölünüp düşmemiş miydi odanın şurasına burasına? Ben mi uydurdum kafamdan yoksa? Sanki aşırı yorgunluğun yarattığı dipsiz bir boşluk içimde. Arabanın yanına geldiğimde duraklıyorum. Başımı kaldırıp koca yapıya bakıyorum, hiç bir pencereyi özellikle aramadan.

Yüzü iyice kararmış. Koyulaşmış daha doğrusu. Beyazdan siyaha giden yolun son aşamalarından birinde, cansız, adı konulmamış bir renk. Benim burada büyüdüğüm yıllarda belirli bir rengi var mıydı? Aklığını daha o zamandan yitirmişti kuşkusuz, ama tanımla-

mak isteyen biri sözcük aramağa zorlanmazdı.. Küllenmiş bir beyaz denilebilirdi örneğin, ya da beyaza bakan bir boz renk... Pencerelerse korkutmazdı dışardan bakanı. Oysa şimdi kimi camlar yıllardır açılmamışcasına yağlı bir kir pas içinde. Dizi dizi.. Amâ bakışla.. Bir iki kat var yalnızca, içinde oturanların hâlâ yaşımdan bir şeyler beklediklerini sandıran. Pervazların parlak yağlı boyları takma dişler gibi sırtıyor ötekilerin arasında.

Hiç de güzel bir görünüm değil. İncileri dökülmüş bir yapı bu. İncileri dökülmüş --tıpkı benim gibi. Gene de dimdik ayakta. Çevresinde ne var ne yok küçültecek, hattâ unufak edecek kadar sağlam. Hiç yıkılmayacağından güvenli.. Taşlarının çoğu sökülmüş, arnavut kaldırımından çok bakımsız bir kasaba yolunu andıran sokağın karşı yanındaki üç katlı, besbelli alçak tavanlı --çünkü damları bizim ikinci kata ancak varabiliyor-- eski evlerin hepsi de yıkıldı yıkılacak durumda oysa. Yokuştan aşağı yuvarlanmamak için birbirlerine yaslanıyorlar sanki. Ya da karşılarında duran devden korktukları için her biri yanındakine kol atmış, sarılmış.. Tir tir titreyerek yenip yutulacakları günü bekliyorlar.. O dev ise yüzlerce gözünü dikmiş, hiçbir şey görmeden bakıyor onlara gece gündüz. At nalı biçimindeki yapının üç yandan çevrelediği bahçenin ortasındaki büyük, dallarını en üst katlara değin uzatabilen yaşlı ağaç tomurcuklanmağa başlamış. Yaprakları yeşillendiğinde olduğunca değilse bile, gene de bir şeyler ekliyor yapının görkemine.

Görkem... Birden anlayıveriyorum, şaşırtıcı bir durulukla kavıyorum neden buraya gelip gitmeyi artık sevmediğimi.. Bütün gücümle yükleninenden açamadığım kalın kapıdan daha girerken içime çöken kara kederin nedenini..

Bu ağır, hantal yapı! Kendi bşına kişilik kazanmış taş yığını! İçinde yaşayanların bile duymadıklarını özümlemiş, hepsinin de üstesinden gelmiş ve gelecek.. Her geçen gün görkeminden bir şeyler yitiren, gene de görkemini yitirmeyen.. İstanbul var oldukça ayakta kalacak olan.. Ölenle ölmeyen, bitenle bitmeyen.. Duvarlarının rengi değişse de özünde değişmeyen.. Hâlâ aşağı mahallenin çıplak ayaklı çocuklarıyla alay eden.. Yukarı mahallenin çağdaş yapılarına sanki burun kıvıran.. Aynı ölçüde ezebilen iki yanı da.. Görkemiyle. Beni de ezen bu görkem işte.. Onun kadar dayanıklı olmadığımdan, olamayacağımdan — ayakta bile kalamayacağımdan...

Hangi tükenmez kaynaklardan beslemiyor ki sürdürebiliyor bir zamanlar benim de olan saltanatı? Her şeyin incilerinin döküldüğü, hiç bir şeyin görkemli olmadığı dünyamda taşınamayacak bir ağırlık yüklüyor omuzlarıma. Üstüme üstüme geliyor. Çevredeki tüm havayı emip kendi soluğunu dışarı salıyor sanki. Boğulacak gibiyim bu yoğun havanın içinde. Burası sığınabileceğim bir yer olmaktan çoktan çıkmış da, çoktan kovulmuşum da ayrımında değilmişim. Çocukluğumun, gençliğimiğin 'sevinçlerini, gözyaşlarını, mutluluklarını, aşılarını, hepsini, her şeyi almış. Hiç birinden bana pay vermemiğe kararlı. Tüm düşleri taşlaştıırıp görmeyen gözlerinin gerisine saklamış. Kalın duvarların ardında kalan yaşam dondurulmuş bir meyva.. Biçimi hiç bir zaman bozulmayacak belki, ama tadı yok olmuş --yenilmez..

Üşüyorum birden. Donmuş bir meyveyı dişlemişcesine ürperiyorum.

Geç oldu, gitmem gerek.

Arabaya biniyorum. Anahtarı çevirip motorun sesini dinliyorum. Gene geleceğim buraya elbet. Gene gene gelmek zorundayım. An-

nem yaşadıkça hiç değilse üç beş ayda bir kesinlikle geleceğim. Ama aramızda her şey bitti artık. Nakışlı tavanları, mermer merdivenleri, kefesli asansörü geri veriyorum. Karşılığında dökülmüş incilerimi bile istemiyorum.

Yetti. Bugünden tezi yok, temelli ayrılıyoruz.

şubat — Nisan 1980

BİR DELİ AĞAÇ

Her gün sabahtan akşama penceremin kıyısında oturuyorum. Deli ağacı seyrediyorum. Bakıyorum, bakıyorum, bakıyorum dallarını camlara uzatışına, dört yanını saran kara duvarlardan kurtulmak için hiç durmadan boy atışına. Hay deli ağaç diyorum, yıllardır öğrenemedin.. Evet, öyle kısa süreli bir şey değil bu. Yıllar var uğraşüyor. Bir türlü akıllanmadı, vazgeçmedi güneşe ulaşma çabasından. Yıllar var birlikteyiz. Kaç kış gördüm dallarının budaklarının kalemle çizilmiş andıran inceliğini rüzgâra teslim ettiğini.. Ya da sessiz ve kıpırtısız akşamlarda karın ağırlaştırdığı gene de çok kalınlaştıramadığı bu çizgilerin kara duvar üstünde ak bir dantel örgüsüne dönüştüğünü. Kaç mart ayında güneşe kanıp, soğuğu ayırmamayıp tomurcuklarını erken açtığını ne kızgın acılarla izledim.. Sonra, baharda çiçeklenmeyişi.. Hiç bir zaman çiçeklenmeyişi.. Başka ağaçlar pembe, beyaz, eflatun kahkahalar atarken onun hiç bir renge benzemeyen bir yeşil öncesiyle oyalanması. Derken gencecik, yürekler acısı bir yeşilin dalları sarıvermesi, ufuktan silmesi onları.. Yaz ilerledikçe yaprakların daha koyu, daha daha koyu bir yeşile yönelmeleri.. Tozlanıp kararmaları.. Gene de en kısacık bir yağmurdan sonra bile ıslıl ıslıl aydınlanmaları.. Ekim ayından itibaren ağır ağır, istemeye istemeye kızarıp sararmaları.. Kendilerine göre bir zamanlamayla, rüzgârı beklemeden, durup dururken birer ikişer kopmaları ağaçtan.. Bahçenin tabanını kaplayan kuru

yaprakları kapıcı süpürüp, bir yana kümele-
yip ateşe verdiğiinde yayılan koku.

Hepsini biliyorum bunların. Yıllar boyu, her yıl, hepsini birlikte yaşadık. Başka şeyler de biliyorum. Bir yaz günü şafakla birlikte çıkan ve hepsi hepsi birkaç dakika süren beklenmedik fırtınanın bir cılız dalı nasıl kopardığını örneğin.. Cılız ama, ötekilerden daha cılız olmayan, hattâ ağaca göre kalın sayılabilecek, yaprak yüklü bir daldı. Kırıldığı yerden akan sarı kanı gördüm. Kırığın ağaçta kalan yarası yeşilen arasında beyaz beyaz sırttı yaz boyu. Sonra karardı, ayırd edilmez oldu. O dalın eskiden olduğu yerde bir gökyüzü parçası var şimdi. Sonra, bir başka yaz, bir garip hastalığa tutuldu yapraklar. Dökülmediler ama yaz ortasında eridi yeşilleri. Dikkatsiz bir gelinin duvağından kopmuş tül parçacıkları gibi kirli beyaz ve cansız ve gereksiz kalakaldılar hastalığın bulaşmadığı kimi yaprakların arasında.

Bu kadar da değil, daha neler neler biliyorum. Kötü günlerini biliyorum. Her şeyini biliyorum bu ağacın. En çok da yüreğinin atışını. Gökyüzüne doğru tutturduğu çılgın koşu öylesine soluk soluğa bırakıyor ki onu, yürek atışları gözle görülebiliyor.

Diyorlar ki, deli olan sensin, ağaç değil. Ağaçlar delirmez diyorlar. Oysa ben oturuyorum oturduğum yerde. Koşuyu tutturan o. Ben gece gündüz kalkınıyorum yerimden, kıpırdamıyorum bile. Yalnızca bakıyorum. Hep bakıyorum. Soluklanan o. Çırpınan o. Rüzgârla oynaşan, güneşe kollarını açan o. Arada uyukladığımda uzanıp camı tıklatan o. Deli olan o. Kötü günleri var.

Ayıışığı olmayan gecelerde, çevredeki tüm

yapay ışıklar da söndüğünde koyu bir mürekkep karanlığı doldurur pencerenin dışını. O zaman ağacı seçemem. Bilirim orada olduğunu ama seçemem. O zaman bir kız görürüm. Yalnızca o zaman değil ama, başka zamanlar da gördüğüm olur. Ağaç incecik dallarına karı da yükleyip gökyüzüne tırmanırken.. Ya da tomurcuklarını her biri birer gülümseme gibi yalancı baharın soğuk güneşine açtığında.. Ama en çok gecenin karanlığında.. görürüm o kızı. Ona deli deseler inanırım işte. Onun da yüreğinde bir koşu vardı çünkü. Yerden kopamaya-çağını anlayıncağa dek çok çırpındı, çok yoruldu.

Sonra o, sokakta gördüğü bir adama âşık olmuştu.

Hep bunu söylediler. Durdular durdular bunu söylediler. Sokakta gördüğü bir adama âşık oldu dediler. Oysa bundan daha olağan ne olabilirdi? Kızı hemen hemen hiç sokağa bırakmazlardı ki.. Her yanı kadife perdelerle süslü o evde teyzesine ya da eniştesine ya da sevimsiz çocuklarına mı tutulacaktı? Sokağa çıkabildiği ender günlerden birinde..

Okusun diye İstanbul'a göndermişlerdi onu Uzun uzun savaşmak zorunda kalmıştı bu hakkı elde edebilmek için. Herkesin bilebileceği, anlayabileceği bir hırslı hınçlı savaş değildi bu. Hemen hemen tümüyle sessiz sürdürülmüştü. Gene de ondan beklemedikleri bir şeydi. Çocukluğunda geçirdiği zafiyeti ileri sürmüşlerdi önce.. Sonra korkaklığını, çekingenliğini, büyük kente dünyada alışamayacağını. Kızların okumasının yararsızlığından da dem vurmuşlardı, büyük kentin kötülüklerinden de.. Sonunda günlerce odasına kapanıp kapı kimseye açmama, ağzına bir lokma yiyecek koymama inadına dayanamayıp, nasıl olsa kazanamaz düşüncesiyle sınavlara girmesine

izin vermişlerdi. Oysa kız sandıkları kadar aptal değildi. Odasına kapandığı uzun süreler hep ders çalışmıştı. Kazanabilmek için.. Kazanmıştı da. İstedığı fakülteyi değil, ama olsun. Zaten belirli bir fakülte istemiyordu bile belki. Doğup büyüdüğü kentten kurtulup İstanbul'a varmak, aile çevresinden kurtulup insan arasına girmek, biraz olsun yaşayabilmekti tüm amacı. Gizli gizli okuduğu romanlardakini andıran bir öğrencilik yaşamı düşlüyordu.

Sonunda varabildi İstanbul'a, ama nasıl. Üniversiteye gitme izninin koparılmasını sağlayan teyzesi onun büyük kentte üniversiteye devam etmekten başka hiç bir şey yapamaması için de seferber olmuştu. Kendi ailesinden de varlıklı bir adamla evliydi bu teyze. Anadolu yakasının en 'mutena' semtlerinden birinde, bahçe içinde iki katlı koca bir köşkte oturuyorlardı. Ama her yanı süsleyen Avrupa kökenli kadifelere, satenlere, dantellere, duvarlara asılı ağır yaldız çerçeveli meyva ve çiçek resimlerine, parıl parıl cilalı parkeleri örten kalın halılara karşın bir taşra eviydi burası. Teyzesi en pahalı mağazalardan alış veriş ettiği, çoğunlukla 'dışardan' giyindiği halde şık olamayan, birkaç hizmetçi, bir uşak ve bir şöföre sahip olduğu halde 'ev kadını' görünüşünü üstünden atamayan, bol yüzüklü, bol bilezikli bir kadıncağızdı. Uzaktan bakıldığında kalıplı kıyafetli bir «beyefendi» sanılabilecek olan eniştesi ise ağzını açtığı anda açıklıyordu gerçek kimliğini: dilini düzeltmeyi becerememiş —ya da buna gerek görmemiş— bir anadolu tüccarı. Büyük kentin nimetlerinden yararlanan, onu sömüren hattâ, ama gerçek yaşantısına ayak uydurmakla bir yerde ona karşı kendilerini savunan kişilerdi ikisi de. Paralarının bolluğuna karşın 'mazbut' kalmak, büyük kentin 'ahlâksızlıkları'ndan korunmak, varlıklarını çoğaltmak kadar

önemli bir çabaydı onlar için.

Bu ev ve bu insanlar süresi dolmamış bir mahkûm gibi devraldılar kızı. İlerde kendi çocuklarına tanımak zorunda kalacakları özgürlüğün binde birini bağışlamadılar ona. İstanbul'a gelmekle yalnızca hapishane değiştirmiş oldu. Önceleri tek başına sokağa çıkması bile olasıydı. Okulda olmadığı zamanlar ya evde oturuyor ya da teyzesiyle dolaşıyordu —alış verişe, kadın kadına konken partilerine, 'gün'lere gidiyorlardı. Fakülteye de eniştesinin arabası bakıyor, ders saatleri sonunda araba gelip onu alıyordu. Özlediği yaşama değil, özlediği yaşamı günün belirli saatlerinde kıyından köşeden seyretme olanağına kavuşmuştu yalnızca.

Sokakta gördüğü bir adama aşık olmasın da ne yapsındı?

O bile kolay olmadı.

Okul çıkışında eniştesinin şöförüne görünmeden kaçabilmeyi akıl edinceğe değin haftalar geçti. İlk kez tek başına vapura binmeyi başardığında dünyanın en güçlü, en özgür kişisi gibi duyumsadı kendini. Gene de vapurdan inince dosdoğru eve gitmekten başka bir şey yapamıyordu. Korkmuştu özgürlüğünü uzatmaya. Aslında ömrünün en büyük akıllıklıklarından birini yaptığını sonradan anladı. Tek başına, hem de az çok vaktinde eve dönebilmesi onu azıcık olsun insan yerine koymalarına mı yaradı, içlerinde güvene benzer bir şey mi uyandı bilinmez.. Şöför azar işitti, kız da 'ya başına bir şey gelseydi, İstanbul ne kötü yerdir sen bilmezsin' le başlayan uzun bir söylev dinledi ama, birkaç hafta sonra, araba iş için kent dışına çıkacak olan enişte beye gerektiğinde, okula bu seferlik yalnız gidip gelebileceğini söylediler.

Birkaç arkadaş edinmişti kız. Hiç biriyle yakın ve derin bir bağ kuramamıştı elbet. Arada konuştuğu, dersleri tartıştığı, zamanla ailesinden dert yanınayı denediği kişilerdi. Özgür bı-

akıldığı gün okuldan çıktığında bunlardan biriyle düşmüştü yola.

Yolda adamı gördü.

Görmeyebilirdi de. Yanında yürüyen arkadaşı 'aaa dayıma bak!' diye fırlayıp sekiz on adım önlerinde yürüyen bir adamın koluna yapışmasaydı kesinlikle göremezdi onu.

Uzun boylu, koyu kumral sakallı, çatık kaşlı bir adamdı bu. Hemen o gün ayırımsamış mıydı kız çatık kaşlı olduğunu? Sonradan mı yoksa? Hayır, o gün. Koluna yapışan kişiye doğru döndüğünde çatıktı kaşları. Bir an sonra, yeğenini tanıdığında yayılmıştı gülümseme yüzüne. O bir an içinde yerleşti kızın yüreğine çatık kaşlar, karanlık, ürkünç bakışlar. Bir an sonra gelen sevecen gülümsemeden korkulmayabilineceğini biliyor artık. Hâlâ, bu gün bile, biliyor. O ilk gün korkmuştu oysa. O günden sonra da uzun süre korkınayı denemesi her şeyden korkmağa koşullanmışlığındandı.

Dayısıyla konuşan arkadaşının yanına geldi kız. Çabuk çabuk, kesik kesik konuşan, sözcükleri zor seçilebilen, hattâ çoğu anlaşılmayan adamdan gözünü ayırmadan, sanki hiç yokmuşcasına dikildi durdu oracıkta. Bir süre sonra, adı açıklanmağa gerek görülmeden 'arkadaşım' diye tanıtıldığında adamın kendisine baktığını ama gerçekten görmediğini ayırımsadı. Sırtında kalın bir gocuk, başında bildiğimiz kasketlere benzemeyen kara bir kasket vardı. Başka bir kız olsa 'havalı' derdi onun için.

Karaköy'de geçiyor bu olay.

Adam yeğeninin yanağını okşayıp yoluna gittikten sonra kızlar vapura doğru yürüdüler.

«Bayılırım dayıma, çok severim,» dedi kızın arkadaşı. «Ailede hiç kimse sevmiyor. Yüz karası diyorlar ama ben çok severim.»

«Neden?»

«Neden olacak? Dünyanın en harika adamıdır da ondan.. Nasıl iyidir nasıl anlayışlıdır, anlatamam..»

«Hayır... Yani.. Neden yüz karası diyorlar?»

«Haaaa, karısını bıraktı da ondan.. Bir de küçük kızı var, onu da bıraktı.. İş güç de tutmuyor.. Sözde babam da, Hüsamet'in amca da.. karısının babası oluyor bu Hüsam amca.. çok uğraşmışlar, bir ara kandırmışlar normal bir işde çalışsın diye.. Ama geçen yıl gene vazgeçti, her bir şeyi bıraktı.. Resim yapmaktan başka bir şey düşünmüyormuş...»

«Aaaaah, ne güzel!» diye öylesine içten bağırdı ki kız, arkadaşı sevindi.

«Değil mi?» dedi. «Ben de isterdim onun yaptığını yapabilmek.. Birazcık resim yeteneğim olsaydı.. ya da şiir.. ya da herhangi bir sanat işte, bu aptal fakültede sürünür müydüm allahın günü?»

«Ben de,» diye içini çekti kız, o aptal fakülteye gelebilmek için harcadığı çabayı hiç aklına getirmeyerek.

«Kötü kadınlarla kötü bir hayat yaşıyormuş,» diye fısıldadı kızın arkadaşı tam vapura adım atarlarken.

İkisi de öyle derinden iç geçirdiler ki, aslolan sanat değil 'kötü hayat'tı sanki.

Bırakıp gitmesini bilen, kötü kadınlarla kötü hayat yaşayan, çatıkkaşlı, sevecen gülümlü adam o gece kızın düşüne girdi. Elini uzatıp Elini uzatıp yanağını okşadı onun. Sonra da, 'gel seni de götüreyim istersen' dedi. O anda peşine takılıp nereye ise oraya gideceğine yüreği çarparak uyandı kız. Uyandığını anlayınca hemen gözlerini yeniden kapayıp düşünüy sürdürme-

ğe çalıştı ama boşuna.. Her zaman kendi kendine anlattığı öykülerden birine de sığdıramayınca yarım kalan düşün sonunu, bir güzel ağladı.

O gün bu gündür kızın aklından çıkmıyor adam.

O günden sonra aklından çıkmadı ama adamı yeniden görünceğe dek kız, uzun bir süre geçti. Kış ortasında, karın caddelerde vıcık vıcık eridiği kirli bir akşamüstü onu görebilmesi başlı başına bir mucizeydi zaten --ya da bir hayal...

Okul dönüşünde herzamanki yollarından gideceklerine Beyoğlu'na doğru dönüşlerinin nedenini Tünel yokuşuna saptıktan sonra açıklamıştı Chevrolet'nin sürücüsü:

«Hanımefendinin bir paketi varmış, onu alıp öyle geçeceğiz karşıya. Ben şuralara bir yere park ederim, beş dakikada alıp dönerim.»

Şöför arabayı yol kıyısında uygun bir yere yerleştirip çıkıp gittikten sonra arka pencereden dünyayı seyre dalmıştı kız.

Alaca karanlıkta hızlı hızlı yürüyen, neredeyse koşturan alacalı insanlar.. Hepsinin de biran önce varmak istediği bir yer mi vardı? Neresiydi bu yer? Ne vardı orada bunca aceleyi gerekli kılan? Nasıl da isterdi varmayı amaç edineceği, koşa koşa gitmek isteyeceği bir yer olsun.. İnsanın içine külçe gibi oturan, soluk daraltan bir hüznle çöküyordu akşam --gece belki de-- sulanmış, karalanmış karın üstüne. Oysa saat olsa olsa beş olmalıydı.. Kış işte, erken kararıyor ortalık. Elektrikler yanmasa böylesine karanlık olmayacaktı belki de akşamın boz ışığı.. Vitrinlerden parlayan ışıklar yolunu şaşırmış yıldızlar gibi kırpış kırpıştırlar.. Ya da kız gözlerini kırpıştırdığı için öyle görüyordu onları. Sarı bir ışıltıydı çevreye yay-

dıkları — aynı zamanda donuk.. Olabilir mi? Evet, sağlıksız bir parlaklık.. Ölmek üzere olan bir hastanın gözlerinden fışkıran son, yararsız ateş.. Ve başka yerlere ulaşmak için koşuştur-
ran kalabalık.. Ve o!

Kocaman kalabalığın arasında gördü onu kız. Hızlı ama aceleci olmayan adımlarla yürüyordu. Arabanın yanından geçtikten sonra ayırmadı onu. Arkasından tanıdı. Neden olmasın? İlk gördüğünde arkadan görmemiş miydi? Bir an ne yapacağını bilemedi. Sonra, ne yaptığını kesinlikle bilmeden arabanın kapısını açıp dışarı çıktı. İlk attığı adımda yarı baldırına değin buzlu suya gömüldü. Ayırımsamadı bile bunu. Öteki adımını kaldırıma attığı gibi, adama ulaşabilme çabasıyla yürümeğe koyuldu. Yürüdü, yürüdü ama, göremedi onu. Durup iki yanına bakındı. Hep o koşuşturan, durduğu için kendisine kin beslercesine omuz kol atıp, söylenerek geçip giden insanlar.. Neredeydi adam? Onu görmesiyle arabadan inmesi arasında ne kadar zaman geçmişti ki? Çok değil.. Onca hızlı da yürümediğine göre nereye gitmiş olabilirdi böyle çabucak? Belki şu dükkânlardan birine.. Birden döndü. Bir sürü erkek ayakka-
bı tekinin arasında kendi soluk yüzüyle karşılaştı. Hayır. İlerleyip ötekine baktı. Kadın iç çamaşırları satan bir yer.. Hayır. Daha da ilerde yerden göğes kumaş döşenmiş.. Hayır. Bu gibi yerlerde ne işi olabilirdi onun? Şu yan sokaklardan birine sapmış olsa? Kargacık burgacık, karanlık bir sokak.. Ya da karşıya geçmişse? Gene ışıklı, gene rengârenk vitrinlerin ortasında kör bir bakışı andıran bir delik gibi bir başka sokak.. Anlatılmış tüm korkuları saklayan bu sokaklara sapamazdı kız. Adam-
sa... neden... ne yapacak oralarda... kötü hayat.. hayır, hayır.. Uzun adımlarıyla, acele etmeden ama hızla ilerleyip gitmişti ışıklı caddede mut-
laka...

Koşmağa başladı kız. Karşıdan gelenleri bir yana, kendisiyle aynı yönde gidenleri öte yana iterek koşuyordu. Ta Galatasaray'a değin koştu, bir gece rengi gocuk, bir alışılmadık kasket görebilmek için gözlerini dört açarak.. Soluk soluğa durduğunda Galatasaray denilen dört yol ağzında, adamın bu yönde ilerlemiş olamayacağını anladı. Elbette hayır. O çok daha aşağıda, arabadan belki yüz adım ötede bir sokağa ya da yapıya girmişti. Ağlamamak için dudaklarını ısıra ısıra, gene de ne olur ne olmaz diye iki yanına baka baka geriye dönerken onu bulmak --bulmağa ne gerek var, bir uzaktan görmek-- isteği yüreğini tuz buz ediyordu. Neden? Balsa, görse ne yapacaktı ki? Söyleyecek bir tek sözü var mıydı?

Nasıl da yakından, nasıl da açık seçik, nasıl da ta yanı başımdaymış gibi görüyorum o deli kızı. Sanki ben o değilmişim. Sanki aradan yıllar geçmemiş. Sanki beni karanlık evlere, ak duvarlı odalara kapatmamışlar. Sanki içimde ne var ne yok söküp almamışlar.. Sanki o kız hâlâ Beyoğlu'nun karanlık ışıkları arasında koşup duruyormuş..

Birden biri kolundan yakaladı kızı. Kötü Beyoğlu'nun en kötü olasılıklarına hazırlanmış yüreği gene de sevinçle hop etti. Kolundan tutan O'dur diye. Chevrolet'nin sürücüsüydü oysa. Soluk soluğaydı zavallı.

«Aman küçük hanım, nerelerdesiniz?» diyordu. «Bir saattir arıyorum. Ödüm koptu... Beyefendi ne der? Teyzeniz ne der?»

Hiç ses etmeden çekildiği yönde gitti kız. Adamın bir yerlerden çıkıp, elinden tutup onu başka bir yöne çekmesini umamayacak kadar çaresizdi henüz. İlerde uyanacaktı o umutlar..

Yol boyunca, araba vapuru sırasında beklerken --çok geç kalmışlardı, tıklım tıklımdı vapurun önü-- sıranın önüne geçmek için türlü ça-

balâr harcarken, sonunda içeri kapağı attıkları-
rında 'allahın belâsı vapurun' neden hâlâ kalk-
madığını merak ederken, karşı tarafın daha
tenha daha düzgün yollarında son hızla araba-
yı sürerken hep sinirli sinirli sigara içiyor, ağ-
zının içinde 'Beyefendiye ne diyeceğim... bu
saate kalınır mı..' diye homurdanıyordu şöför.

Kız ise hep aynı cümlecikle oynayıp duru-
yordu.

Ne kadar yalnızım tanrım, ne kadar.. Öyle-
sine yalnızım ki ölsem daha iyi..

Kafasının boş bir anında işitilmiş, orada ta-
kılıp kalmış, her türlü düşünme çabasına karşı
direnen, en zor bir matematik problemi karşı-
sında bile sökülüp atılamayan bir şarkı parça-
sı gibi yineleniyordu sözcükler: Öylesine yalnı-
zım ki ölsem daha iyi..

Ama kız her şeye karşın ölümü yalnızca şar-
kılarda özleyebilecek yaşıydı. Ölmediği gibi
yaşamak için plânlar kurmayı bile başardı o
gece. İşini artık rastlantıya bırakmaması ge-
rektiğini düşündü. Okuldan kaçınayı akıl etti.

O plânları kuran kez ben miyim? Okuldan
kaçıp, gündüz gözüyle Beyoğlu'na çıkıp, onu
bir kez Karaköy'de bir kez de Tünel'de gördü-
ğünü hesaplayarak Karaköy tarafında buluna-
bileceği olasılığını bir kalemde silip atan, her
günün iki üç saatini Galatasaray Tünel ara-
sındaki yolu defalarca gidip gelerek geçiren deli
kız ben miyim?

Nasıl da korkardı yan sokaklara sapmağa..
Oralarda bekleyen tehlikeleri kimse açık seçik
anlatmamıştı ona. Boyutları belirlenmemiş, an-
lamı en gizli okunan kitaplardan bile çıkarı-
lamamış bir dev gölgeydi yalnızca bu sözcük:
Tehlike..

Adamın her türlü tehlikeden daha büyük ol-
duğunu değil de —onu başından beri biliyordu
belki de— kalabalık caddenin vitrinlerinin ö-

nünde ya da arkasında bulunamayacağını anladığı gün sokaklardan birine dalmayı göze aldı. Birine daldıktan sonra da ötekilere sapmak zor değildi artık. Günler geçtikçe korkusu hiç azalmadığı halde cesareti durmadan artıyordu. Korkmayan kişi cesur olamaz ki zaten.. Zamanla tüm yaşamı bu sokaklara döküldü. Koca İstanbul bir büyük caddenin bu körleşmeğe, kısırlaşmağa yüz tutmuş ucuna ve birkaç dar sokağa indirgenmişti gözünde; burada yoğunlaşmış, başka her yerde anlamını yitirmişti. Yaşam ise adamı görmek özleminde gerçekliğe kavuşuyordu yalnızca..

Bu gün biliyorum sonunda adamı bulduğunu.. Bulmamış olsa bu deli ağaca acıyla kanla doğurulmuş bir çocuğa bakar gibi içi burkularak bakamayacağını... Ama o zaman nereden biliyordu da gözü pek girip çıkabiliyordu o her bilmediği şeyin yuvalandığı, yabancılara düşmanca bakan daracık sokaklara? Başı eğik, gözlerini yerden kaldırmamağa, çevresine bakmamağa özellikle dikkt ederek yürüdüğü yollarda onu göreceğine neden, nasıl inanmıştı?

Onu buldu, evet. Elbette buldu. Uzun süredir beklediği bir mektubu almışcasına coşkuyla ama hiç şaşırmadan çarptı yüreği. Bir hafiye soğuk kanlılığıyla onu izlemeyi bildi. O korkak, çekingen, babasıyla konuşurken bile kekeleyen kızıdan kim bekleyebilirdi böylesi bir ataklığı?

Birkaç kesekâğıdı ve kesekâğıdına sığmamış bir somun ekmeği kucaklamış yürüyordu adam. İnsanın bu kesekâğıtları ve ekmekle ancak evine gidebileceğini çok iyi biliyordu kız. Adamın girdiği kapıyı iyice belledi.

İlk baharın ilk güneşi açtığında adamın gidip geldiği yolların hepsini öğrenmişti.

Havanın soğukluğunu ancak akıllı, tedbirli, temkinli kişilerin bir de ihtiyarların ayırmsa-

yabileceği bir gün.. Güneşte yürürken yürürken terlediğiniz gölgeye gelir gelmez neden üşüdüğünüzü hemen anlayamadığınız bir gün.. Deli ağaçları haydi haydi kandırabilecek bir gün.. Kızın akli iyice başından gitti. Ve aylardır yüzüne bakmak ataklığını gösteremedi izlediği adamın kapısını çaldı.

Her zaman söylerim: O kız deliydi.

Kapıyı çalabilmesi için yedi kat merdiven tırmanması gerekiyordu. Bunu önceden biliyordu da. Yalnızca dış kapıyı bellekle kalmamış, bir keresinde yapının içini de dolaşmıştı. Tünel'den çıkınca caddenin sağına düşen sokaklardan birindeydi bu kara yüzlü eski ve süslü yapı. Kimbilir nerelere inen dik bir yokuşun ortasındaydı. Bir zamanlar güzelmiş belki ama artık yalnızca pisti içi de dışı da. O ilk gelişinde, bir sürü üstü başı kirli kişinin girip çıktığı bir sürü gürültülü iş yeri ile dolu bu yerde adamın nasıl yaşadığına akıl erdirememişti kız. Orada çalışanlar da iyi giyimli, ürkek bakışlı, solgun bir kız çocuğunu bulundukları yere yakıştıramamış olacaklar ki, biri ne aradığını sormuştu. Konuşanın yüzüne bir süre aptal aptal baktıktan sonra 'bir ressam' demişti kız. 'Yanlış mı geldim acaba, aradığım kişi ressam..' Adamın en üst katta oturduğunu böylece öğrenmişti.

Evet, yedi kat tırmanması gerektiğini biliyordu. Bilmediği şey, kapı açıldığında ne diyeceğiydi. Aylardır yüzlerce, belki binlerce düş kurmuştu adam konusunda ama karşılaştıklarında ne diyeceğini hiç düşünmemişti. Karşılaşıp konuşacaklarını bile düşünmemişti hattâ. Tüm düşleri kılgınlıkla ilgisi olmayan soyut şeylerdi. Ancak bir düş gerçekliği çerçevesinde akla yakındılar. Bunlara bir tek gündelik sözcük sığdıramamış, imgeleminde bir tek somut olanı canlandıramamıştı.

Son anda, yarım yumruk biçiminde sıkıldığı eli kapının tahtasına değmeden bir soluk önce, adamın evde olmamasını, kapının açılmasını diletten dağınık bir korkuya kapıldı. Kaçmadı ama, Ayak seslerinin yaklaştığını işitiğinde bile kaçmadı. Yüreği çırpıntılı, kafası bomboş, bekledi.

Kapı çalındığında da, hâlâ da aklının uzaklarda bir yerde olduğunu gösteren dalgın bir yüzle açtı adam. Kızı görür görmez, şaşkınlıktan mı alışkanlıktan mı, kaşlarını çattı.

«Buyrun?» dedi kuru, ciddi, hattâ resmi bir sesle.

Sorulması gereken soruyu bu bir tek sözcüğe ve çatılan kaşlarına yüklemişti.

Yedi kat yükseklikte bir kapının önünde kekeleyen kız ben miyim? Ben pencerenin kıyısında oturuyorum, deli ağaca bakıyorum. Bin kez izledim filiz verip yaprak doğurduğunu, yaprakları beslenip doyurup büyütüp rüzgârlara saldığını.. Bin kez izledim yaprakların sararıp kararıp dökülüp onu yapayalnız bıraktığını.. Bin kez gördüm çırılçıplak bir gövdeyle kar beklediğini.. Ağacı tanıyorum. Ağaç benim yakınım. Oysa o kız yıllarca önce yaşadı —ya da yaşar gibi yaptı. Düşünürüm düşünürüm, hâlâ anlayamam.. Nasıl etti de başardı tanımadığı bir adamın evine girebilmeyi? Korkağın, sümsüğün biriydi, biliyorum. Ya adam? Nasıl oldu da o garip kızı içeri aldı? Onu yegeninin yanında gördüğünü anımsamış olamaz. Zaten söylemişti de hatırlamadığını. Kızın gökten inme bir esinle attığı 'gelip sizi görmemi söylemişsiniz' yalanına da kanmış olamaz. O kıza öyle bir şey demediğini çok iyi biliyordu elbette. Ama belki, başka bir zamanda, başka bir kıza söylemişti o sözleri. O gerçekte çağırdığı kız hiç gelmemişti de belki, yıllar sonra bu kız kapısını çaldığında eskiden beklenen

yerine almıştı onu içeri. Ya da belki, sapır sapır titreyen kızın o an düşüp eşiğinde ölüvermesinden korkmuştu. Kimbilir.

Kimse bilemez çünkü bunu ona sormayı hiç bir zaman göze alamamıştır kız.

Daracık bir koridordan geçtikten sonra girdikleri oda koskocaman, karmakarışık, renk ve ışık dolu bir yerdi. Çarpıldı kız, ne yana bakacağını şaşırdı. Resimler, resimler, resimler.. Duvarlara sıra sıra asılmış, yere konulup duvara dayanmış, bir kenarda üst üste yığılmış, üç dört ayrı şövalyenin üstünde öylece bırakılmış.. Kimisi bitmiş, kimisi yarım kalmış, kimisi tamamlanma yolunda.. Hangisinin bitmiş, hangisinin yarım olduğunu nereden bilebilirdi kız? Çok sonradan öğrenecekti —ya da öğrenmiş gibi yapacaktı..

Ortada çok büyük bir masa vardı; üstü kalem, fırça, mürekkep şişeleri ve kâğıtlarla dolu. En uçta, duvarın genişçe bir girintisinde, iki kişilik bir yatak serilmişti yere. Onun hemen yanında gene iki kişilik, koyu sarı renkli bir koltuk duruyordu. Bir de koskocaman çini soba.. Bakır mangal ilk gün kızın gözüne çarpmadı nedense. Onu en çok şaşırtan, gözlerini kamaştıran, bütün bir duvara kaplayan camlar ve bunların odanın ta içine soktukları gökyüzüydü.. Hiç bilmediği, tanımadığı bir aydınlık!.. Aylardır dolaştığı dar sokakların, bunların iki yanında yükselerek gökyüzünü olduğundan da uzak ve soluk gösteren, çoğu kez hep ten saklayan, eski, asık suratlı yapıların karanlığına alışmıştı kız. Bu yapılardan birinin yedinci katında böylesi bir aydınlığın nasıl gizlenmiş olabileceğini ilk önce anlayamadı.

Derken, birden bire anlayıverdi.

O yapılardan birinin parçası değil ki burası. Onlarla hiç bir ilgisi yoktu ki. Gökyüzüne asılmış bağımsız bir odaydı..

Bunu düşünür düşünmez öylesine sevindi ki, hemen, aklına geldiği gibi söyleyiverdi adama. Adam gülümsedi.

Sonra birtakım sorular sordu adam. Adını filan. Ama hiç bir gerçekçi açıklamaya zorlamadı onu. Ortalıkta dolaşmasına, resimlere bakmasına, pencereden görünen denizin 'ne güzel' olduğunu söylemesine izin verdi. Her an gözleriyle izledi onu. Yüzüne bakmasa bile ayırıyordu bunu kız. İnsan gibi davranıyordu adam ona —hep öyle davrandı— ama tehlikeli ya da tehlikede alabilecek bir insan gibi.. Ya da kırılmasından korkulan bir dal...

Oradan ayrılırken —istediği için değil, gerektiğini sandığı için gidiyordu— bir daha gelip gelemeyeceğini sordu kız. Adam belirli bir gün ve saat verdi; daha önce gelmemesini özellikle tembih etti.

O deli kızı bilmez miyim ben? Lâf anlayacak soydan değildi —hele bir kez adama yaklaştıktan, bulutların oradaki havayı soluduktan sonra.. Denilenden çok önce, hemen ertesi gün ve ondan sonraki her gün gittim. Kapıyı çalmadım elbet. Aşağılarda, sokaklarda sık sık uğradığını bildiğim meyhanede, alış veriş ettiği bakkalda, manavda aradım onu.

Şimdi kalksam. O sokaklara, o meyhaneye doğru yola çıksam.. O sokaklar hâlâ var mıdır? O meyhane yerinde duruyor mudur?

Gene mi kötüleşiyorum? O kız ben değilim.

Gökyüzündeki ışıklı odaya üçüncü mü dördüncü mü gidişindeydi —her sefer ayrılırken bir daha gelip gelemeyeceğini soruyor, kesin bir tarih ve saat alıyordu— adam kızın kara kalem bir resmini yaptı. Uzun uzadıya poz falan verdirmeden, karşısında oturtup yalnızca, bir yandan konuşmayı —aslında kızın anlattıklarını dinlemeyi— sürdürerek, çabucak yaptı bu resmi.

İlk günkü gibi değildi artık. Uzun uzun konuşuyorlardı. Tüm garip düşlerini anlatıyordu kız. Adam da arada konuşuyordu ama daha çok dinliyordu. Garip düşlerin baş kişisinin kendisi olduğunu da biliyordu. Bunu saklamayı hiç düşünmemişti kız. Gene de anlatabileceklerinin, anlatmak istediklerinin binde birini bile anlatmamıştı ona. Adamın çabucak yapıp bitirdiği kara kalem resmi görünce bu yüzden şaşırđı işte. Anlatmadığını çok iyi bildiği şeylerin tümünü de anlatınıştı sanki de, adam bunların tümünü yaşadığını görmüştü sanki de, her birini ayrı ayrı kendisi de yaşamıştı sanki de, on beş dakika içinde kâğıda çizivermişti.. Ya da belki kız bilmiyordu yıllar yılı içinde taşıdığı hüznün yüzüne bunca derinden yansıdığını.. Ve de hüznün bunca güzelleşebileceğini.. Hep asık suratlı ve pısırik olduğunu söylemişlerdi..

İşin doğrusunu öğrenmek için duvara dayalı eski kristal aynaya döndü. Burada geçirdiği saatlerde ceviz çerçeveli bu koca aynaya bakmaktan kaçınmağa çalışmıştı hep. Korkuyordu olmadık anlarda kendi kendisini görmekten.. Bu kez kesin bir cesaretle baktı. İyi taranmamış, neredeyse renksiz saçların çevrelediği soluk, çizgileri hemen hemen belirsiz bir genç kız yüzünün ortasında parlayan iki kocaman göz gördü.

Şaşkınlıktan başka bir şey yansıtmıyordu bu yüz, hayır.

Hüznü bir yerlerden bulup çıkaran ressamdı.

Hüznü aramadan bulabilmesi, bilmediği sanılan şeyleri bilirmiş gibi kâğıda dökebilmesi aslında her şeyi bildiğini, aynı hüznü tanıdığını göstermiyor muydu? Aralarında böylesi bir yakınlık olduğunu başka bir gün kesinlikle anladı kız.

Evrenin yaza hazırlandığı bir gün değildi. Kış

ortasıydı. Işık en çok öğlene doğru bolluk yağdırıyordu odanın içine. Çok geçmeden kaçıp gittiği için de o saatlerde deli gibi çalışıyordu adam. O harıl harıl resim yaparken kız bir köşede oturuyor, susuyor susuyordu. Varlığını belli edip de onu rahatsız etmemek için çoğu kez ondan yana bakınağa bile korkuyordu.

Fırça sallamayı sürdürerek, gözünü işinden ayırmadan konuştu adam:

«Sobadaki odunlar korlaşmıştır artık. Bak bakalım evi ateşe vermeden mangala çekebilecek misin? Sonra da yeniden odun doldur, ama sönmesin..»

Soba yakmasını da, sobayı söndürmeden mangala ateş çekip yeniden doldurmasını da son birkaç gelişinde adama baka baka öğrenmeğe uğraşmıştı kız. Başarabileceğinden kuşkuluydu ama öyle çok istiyordu ki başarabilmeyi.. Hiç ses etmeden, korka korka açtı sobanın kapağını. Korların kıpkızıl parlaklığı gözlerini, ateşin sıcaklığı yüzünü yaktı bir anda. Elini titretmeyeğe çalışarak küreği doldurdu, geri çekti. Sonra bir kez daha.. Kalan korları tuğla tabana yaydı. İçerde gereğinden fazla kor bıraktığını, bir kürek daha çekebileceğini düşündü; ama sobayı büsbütün söndürmekten çekiniyordu. Dikkatinin yoğunluğundan alt dudağını alabildiğine ısırılmış, gözlerini dört açmıştı. Odunları dizdi. Alta ince ve kısıları, üste de kalınları koydu adamın her zaman yaptığı gibi. Olabileceğince az gürültü çıkararak sürdürüyordu işi. Bitirdiğinde kan ter içinde kalmıştı.

Mangalı adama daha yakın bir yere taşdı. Hemen yanı başına çömeldi. Buradan ona bakabiliyordu. Arkasındaydı çünkü, bakışlarıyla onu tedirgin etmeyeceği bir yerdeydi... Yüzü alev alev yanıyordu mangaldan vuran ateşin ısıyla. Bir yandan da göğsünde yüreğinin gittikçe büyüdüğünü, büyüdüğünü, ama ne denli

büyürse büyüsün adama duyduğu sevgiyi sığdırmaya bir türlü yetmediğini duyuyordu. Bunu günün birinde ona söylemeği göze alabilecek miydi?

Öylece oturdu, oturdu. Oturdu. Sobanın çıtırdamağa başladığını işittiğinde yeni, bir başka sevinç kapladı içini.. Sesini bir yerlerden bulup çıkardı.

«Bir gün.» dedi. «Bir gün siz yokken, geleceğimi bilmediğiniz bir saatte buraya gelsem.. Ateşi yaksam.. Oturup sizi beklemem.. Çok geç kalmazsınız, değil mi? Habersiz geldiğime kızmazsınız, değil mi?»

Bir anlık, bir dakikalık ya da sonsuz bir sessizlik. Adamın fırça vuruşlarının da işitilmediği, kıpırtısız, kesin bir sessizlik.

Sonra adam dedi ki:

«Sen benim yalnızlığının komşususun... Ortak olamayacak kadar gençsin, tanrıya şükür. Ama öylesine yakınsın ki...»

Bir an daha. Sonra fırça yeniden harekete geçti. Kız artık kesinlikle biliyordu.

Ama çok sonra oldu bu. Çok çok sonra. İki olay arasında tüm bir yaşam var —ya da yaşama katılmak gibi bir şey..

Kıştan önce yaz vardı, yazdan önce de bahar. Baharda birlikte sokağa çıktılar.

Kızı sık ağaçlı bir parka götürdü adam. Bir saray bahçesi olduğunu söyledi. Asfaltlanmış. düzgün yollar da vardı saray bahçesinde ama onlar ağaçların arasındaki patikalardan yürüdüler daha çok. Ağacın —hayır, yeşilin— her türlü vardı burada. Ağaçların çoğunun adını bilmiyorlardı ikisi de, ama en küçük, en köşeye sıkışmış bir yeşilin bile ayırıtına varıyor, birbirlerine gösteriyorlardı. Kızın doğup büyüdüğü kentte bol bulunan ağaçlardan da vardı şaşılacak şey.. Kimi ağaçları çiçek sarmış Portakal çiçekleri değil elbet. Olsun, portakal

çiçeklerini şu kadarcık olsun özlememişti kız..

İnsana derin, çok derin soluklar almayı özleten, durup dururken yürek çarptıran, koşmak, zıplamak, olduğu yerde dönmek, dönmek, dönmek isteği uyandıran bir taze toprak kokusu dolanıyordu her yanda. Aklına ilk geleni söyledi kız, hiç düşünmeden.

«Kimbilir ne güzel bir yağmur yağmıştır,» dedi. «Nereye yağdıysa...» Kızın elini avucunun içinde sıktı adam.

«Her yere,» dedi. Her güzelliğin ardında göz yaşı vardır, bilmez misin?»

Kız biliyordu —ya da bilirmiş gibi yaptı.—

Yağmur yağdığında bahçemdeki ağaç alev almış da yanıyormuş gibi sesler çıkarır. Kaç kez işittim. Yağmurla ateş birbirine mi benzer? Her ağaç böyle mi yapar? Yoksa benimki deli olduğu için hepsinden başka mı? Saray bahçesindeki ağaçların yağmurda ne yaptıklarını görmedim, işitmedim, bilmiyorum.

O kız da görmedi, işitmedi, bilmiyor.

Bir tek kez gittiler saray bahçesine.

O bir tek kez gidişlerinde sarayları da gördüler. 'Saray yavrusu, dedi adam onlar için. Asıl büyük saray başka yerdeymiş. Gördükleri boyaları dökülmüş, eski, bakımsız, gene de görkemli yapıları. Yanyana değildiler. Bir sürü ağaç vardı aralarında. Bir de kocaman havuz.. Bunlara değgin birçok tarihsel bilgi sırladı adam, ama kız hiç birini işitmedi. Birine —havuzlusuna— kendisini yerleştirdi imgeleminde, ötekine de adamı.. Birbirlerini tanımıyorlardı daha.. Derken bir gün, ikisi de ayrı ayrı bahçede gezinirlerken... şimdiki gibi herkesin girebileceği bir park değil, gerçek bir saray bahçesiydi burası o zaman.. aynı çiçeğe doğru eğiliyorlar, o an göz göze geliyorlardı..

Herhangi bir masaldan, tüm masallardan daha güzel bir olay.. Coşkuyla adama döndü kız,

«Bir gün,» dedi, «hiç beklenmedik bir anda karşılaşsak sizinle..?»

«Nasıl yani?»

«Buluşmadan yani.. Öyle... rastlantı gibi..»

«Olabilir elbette,» dedi adam. «Benim sokağa çıktığım saatlerde senin eve dönmüş olman gerekiyor ama...»

«Bir gün de erken çıksanız...?»

«Neden olmasın? Erken çıktığım oluyor...»

«Yarın,» dedi kız. «Yarın.. Saat tam üçte çıkın evden.. Ben de Taksim'den, tam üçte yürümeğe başlarız.. Mutlaka karşılaşırız..»

Adam güldü.

«Yarın olmaz,» dedi. «Hele o saatte hiç.. Çalışıyorum. Ama daha geç bir saatte... bir başka gün...»

Başka bir gün, saat beşi biraz geçe, Galatasaray'ın biraz aşağısında karşılaştılar --kız dayanamamış erken çıkmıştı yola. Adamın dik başlı, hızlı ama acelesiz yürüyüşünü ta uzaktan tanıdı. Karşı karşıya geldiklerinde, 'aa merhaba,' dedi adam. Kızın iki elini birden tuttu, hep o sevecen gülüşle. Kız sevinçten konuşamadı.

«Nereye gidiyoruz?» diye sordu adam.

«Eve gidelim.»

Birlikte yürüdüler. Kız birkaç ay önce ama aradan yüzyıllar geçmişcesine eski bir akşam üstünde, karlı, soğuk ve karanlık bir aynı saatte aynı yerlerde onu nasıl aradığını anlattı. Adam kızın elini avucunun içinde sıktı. Bahar güneşinin batmasına daha vakit vardı.

Sonra yaz geldi.

Yaz geldi mi, dikkat etmezseniz ağacın ayrıntısız bir yeşille örtüldüğünü sanabilirsiniz. Oysa öylesine delidir ki bu ağaç, her yaprağı-

nın rengi başkadır. Sık sık değişir de ayrıca.. Şafakta başkadır, öğleye doğru başka.. Öğle güneşinde başkadır, akşam ışığında başka. Karanlıkta bile, karanlığına göre, değişir. Dikkatli bakmak gerek ama. Yoksa göremezsiniz. Onun için hiç kıpırdamıyorum pencerenin yanından, hiç ayırmıyorum gözlerimi ondan... En ufak bir oyununu kaçırmayayım diye.. Bunca yıldır birlikteyiz, her yıl aynı şeyleri yapar, gene de bir yılı bir yılına uymaz bu ağacın.

Yaz gelince İstanbul'un ağaçlarını, gökyüzünü, denizini bırakıp ana babasının yanına dönmesi gerekti kızın --başka bir denize, başka ağaçlara, başka göklere.. Ama elinden geldiğince geciktirdi bu gidişi. Sınavlardı, sınav sonuçlarıydı diye temmuz ortasına dek oyaladı ailesini. Temmuz ortasına dek tanımadığı birçok sokakta yürüdüler. Kimi kez deniz kıyısında bir bankta, kimi kez bir kır kahvesinin kargacık burgacık sandalyelerinde oturdular. Vapura bindiler.

Burgaz adasına götürdü adam kızı. Çok sevdiği bir yazarın evini gösterdi ona. Dışardan baktılar yalnızca, içine giremediler.. Onun çalıştığı, yaşadığı yeri daha önceki bir görüşünden aklında kaldığı kadarıyla tanımladı; yer yer ezbere bildiği öykülerinden anlattı. Kimi öyküleri ikisinin de bilmesine öylesine sevindi ki, avucunun içinde kızın elini sıktı.

Bir keresinde Boğaz vapuruyla ta Anadolu Kavağı'na dek gittiler. Deli deli yüzlerine vuran rüzgâr havanın sıcaklığını unutturuyordu. Bir de yosun kokusu her yanda, güney denizlerinden gelen kokuya hiç benzemeyen.. Deniz de nasıl bir başka, bir derin maviydi.. Nasıl da canlı, nasıl da her sevgiyi paylaşırcasına insan bir deniz.. İnsan bir mavi.. Anadolu Kavağı nasıl da yarım bırakılmış bir köy resmini andırıyordu.. Hiç bir dar sokak elli metreden uzun

değil, ve zaten hepsi hepsi dört sokak.. Yapılar üç beş kata yükselmek üzere başlamış da bir ya da iki katta nedensiz yere duraklamış sanki.. Kıyıdaki kayıklar hep başka bir yerden gelmiş, her an yeniden gideceklermiş gibi tedirgin. Yalnızca salkım salkım asılmış balık ağları bütün..

Ancak bir saat kalabildiler orada. Geldikleri vapurla dönmek zorundaydılar. O bir saat içinde yarım yamalak —ve sırf o yüzden güzel— bir lokantada midye tava yediler. Kız ömründe ilk kez bira içti. Baş döndü.

«Başım döndü,» dedi adama.

Adam öylesine sevindi ki, avucunun içinde kızın elini sıktı.

Adam elini her tutuşta, her avucunda sıkışta, arada bir yaptığı gibi kolunu omuzuna her dolayıştta, hattâ her gözlerini kısarak piposunun üstünden bakışta hop ediyordu kızın yüreği. Sonra göğsünden karnına, bacaklarına doğru kaynar sular boşalıyordu. Bayılıyordu bu duyguya. Hep yenilensin, hep yenilensin istiyordu. Ama adama söylemeğe korkuyordu. Bakarsın, iyi bir şey değildi bu. Bakarsın, adam elini tutmaktan, elini avucunda sıkmaktan, kolunu omuzuna dolamaktan vaz geçerci bilse..

O kız ben miyim? Ağaca bakarken bakarken yarım kalmış köy resmindeki uçuk renkli balık ağlarını gördüğünde, yaprakların arasından bir adanın kayalıklarını seçtiğimde, arnavut kaldırımını döşeli dar bir yolda elele yürüyen iki kişi karşıma çıktığında içime hep aynı kaynar sular döküldüğüne göre, belki de o kız benim.

Hepsi hepsi birkaç yürüyüş işte.. Dışardan görülmüş, içi bilinmeyen iki saray yavrusu ile bir yazar evi.. Tamamlanmamış bir resmin içinde içilmiş bir bardak bira.. Gene de tüm bir yaşam.. Yaşanılmışın en güzeli.. İlerde başka güzel günler olmayacağını bilmiyordu ki kız. Olup

olmayacağını bile sormamıştı kendi kendine. Dünyanın döndüğünü bildiği gibi, gerçekliğini tartışmadan, üstünde düşünmeden hattâ, ama aklına geldiğinde mucizenin büyüklüğünden ürkerék biliyordu güzelliğın sürüp gideceğini. Körü körüne inanmıştı buna.

Gene de, ayrılacakları zaman, kız güneydeki çok sıcak kente doğru yola çıkmadan bir gün önce, eski korkuları andıran bir korku geldi içine.. Kocaman, ağır bir taş olup göğsünün ortasına yerleşti. Yutkunup duruyordu kız. Ama taş erimiyordu.

«Sizi yeniden göreceğimi bilmesem...» dedi. «Bu oda, resimler, bu deniz... Yeniden gelip göreceğimi bilmesem şimdi bakmağa dayanamazdım...»

«Elbette geleceksin,» diye gülümsedi adam. «Yazı bir an önce başka bir ülkeye gönder, gel.»

Sonra onu alnından öptü. Uzun boyluydu, eğilip de öyle öptü alnından.

Bira içmiş gibi başı döndü kızın.

Bira içmiş gibi başım dönüyor.

Kötü günlerimde hep başım döner. Ama kötü günlerimde değilim. Değilim, istemiyorum. O sesleri duymak istemiyorum. Haykırmaları, haykırmaları. Ak duvarlı bomboş odalar. Döne döne yaklaşan duvarlar. İstemiyorum. Kurtulmak istiyorum kötü günlerden.. Ağaca bakıyorum. Ağaç sakın. Ağacın da kötü günleri oluyor kimi kez, ama bu gün sakın.

Kötü günlerimde değilim demek. Başım yalnızca biradan dönüyor. O deli kızın içtiği biradan. Oysa ben o kız değilim.

O kız o yaz ölebilseydi ne mutlu ölürdü. Mutlu, hem de özgür... Ömründe ilk kez özgür olduğunu bilerek, duyarak alıp veriyordu soluklarını. İnanılacak gibi değildi ama, o da buna zor inanıyordu ama, insanlarla birlikteyken bi-

le duyabiliyordu özgürlüğünü. Çoğunlukla insanlarla birlikte olmuyordu ama. Gerek yoktu buna. Hattâ tam tersiydi gerekli olan. Her yirmi dört saatin en az yirmisini, sık sık daha çoğunu, kimi kez tümünü odasında geçiriyordu. Gerçekçi bir neden de uydurabilmişti bu kaçışlarına. Ders çalıştığını söylüyordu herkese. Girdiği sınavların birkaçını geçmiş, çoğundan kalmıştı. Önemli değildi bu. Çoğunu geçip yalnızca birkaçından kaldığına inandırmıştı ailesini. Ailesini birçok yalana, istediği her yalana inandırmıştı ailesini. Ailesini birçok yalana, istediği her yalana inandırmakta ustaydı artık. Özgürlüğünün bir belirtisi! Ne zaman, ne isterse yapabilecek durumdaydı.

Odasına kapandığı saatleri İstanbul'un herhangi bir sokağında, aklına gelen bir kıyısında, kapısından adımını bile atmamış olduğu bir gürültülü meyhanesinde, en çok da gökyüzüne asılmış bir bağımsız odada geçirebiliyordu. Yaşıyordu o güne değin hiç bilmediğince. Bir vakitlerki düşlerine hiç benzemeyen, onlarla ilgisi bile olmayan soluk kesici bir yaşam sürdürüyordu.

Evet, kız o yaz ölebilseydi mutlu ölürdü. Oysa ölümü hiç getirmedi aklına. Hep yeniden İstanbul'a dönmeyi düşündü. Her gün, her gece, sayfalar dolusu mektup yazdı adama. Bunları göndermeyi göze alamadığından, yakalanma olsılığı yüzünden saklamağa da korktuğundan, her birini yazıp bitirdikten, iki üç kez de okuduktan sonra yırtıp denize attı. Kâğıt parçacıklarının birer ikişer İstanbul'a varacaklarını düşledi. Her gün birini alıp, günler sonra hepsini yanyana birleştiren bir adam da.. Dalgaların ayağına dek taşıdıkları parçaların bir araya gelince bir mektup değil de bir yürek oluşturdıklarını anlayabilecek miydi acaba o adam?

Önemli değildi bu sorunun yanıtı. Kız nasıl

olsa yakında yüreğini de alıp gidecekti onun yanına.

Eylül sonunda İstanbul'a doğru yola çıktı-ğında doğup büyüdüğü kenti bir daha hiç görmeyeceğini bilmiyordum. Bilseydim bir kez olsun dönüp bakar mıydım arkama? O deli kız dönüp bakmadı, gözü hep ilerdeydi. Ben o kız değilim ama, ben de dönüp bakmazdım.

İstanbul'a vardığı günün gecesini zor etti. gecenin de sabahını. Nerdeyse şafakla birlikte sokağa fırlayacaktı. Oysa akla yakın bir saatin gelmesini, eniştesinin hazırlanmasını beklemesi, sonra da yolun bir bölümünü onunla paylaşma sabrını sürdürmesi gerekiyordu.

İlk seferki gibi, beklenmediği bir sırada gelip adamın kapısını çaldı. Saat on bir olmuştu, tam da en harıl harıl çalıştığı saatler.. Olsun. Oturmayacaktı ki kız. Onu görecekti yalnızca. Bir de döndüğünü haber verecek, yeniden ne zaman gelebileceğini soracaktı. Aralarında o kadar yakınlık vardı artık.

Uykulu yüzlü bir kadın açtı kapıyı.

Ağaca bir şeyler oluyor. Rüzgâr mı çıktı? Kö-tü günlerimin kadını değil bu oysa. Öyle bir kadın işte..

«Evet, kimi aramıştınız?» derken hiç bir şaşkınlık izi yoktu kadının kuş cıvıltısını anımsatan sesinde. Bir yandan da, kapının önündeki egemen duruşu hiç kimseyi içeri almağa niyetli olmadığını apaçık belirtiyordu.

Kız ne diyeceğini bilemedi.

Neyse ki kadının hemen ardından adam göründü.

«Aaaa, sen misin?» dedi. «Hoş geldin. Ne zaman geldin?»

Kadın geri çekilip kapıyı iyiden iyiye açmak zorunda kaldı.

Ne oluyor bu ağaca, ne oluyor? Hem ben bu

kadını görmek istemiyorum.

Adam durmadan konuşuyor, bir şeyler anlatıyordu. Bu arada kızın da kadının da adlarını söyledi galiba... daha birçok şeyler de.. Kızın kulağına çok uzaktan geliyordu sesler, çınlamalarla birlikte. Sarı koltuğa oturdu.

Kadın da konuşuyordu. Dolanıyordu ortalıkta, gülümsüyordu. Kuş cıvıltısını andırıyordu sesi.

Kız gözünü kadından ayıramıyordu. Adamı görmekten başka hiç bir şey düşünmeden gelmişti ya, kadından başkasına bakamıyordu.

Gördüğü filimlerde, okuduğu romanlarda özenddiği kadınlara benziyordu. Onların tümünün bir araya yoğrulmuşuydu hattâ. Salına salına yürüyebilen, gövdesini iki parmağı arasındaki sigarayı taşıdığı kadar kaygısızca, umursamazca taşıyabilen, ağzından çıkan her sözcüğün doğruluğunu çok önceden bilirmişcesine kesin, ürküntüsüz konuşan, hepsinden önemlisi, kahkaha savurabilen bir kadın.. Kızın odaya girişinin üstünden beş dakika bile geçmeden yapmıştı bunların hepsini. Üstelik güzeldi de. Üstelik güzelliğini de önemsemeden, sergilemeğe gerek görmeden, en gündelik bir eşya gibi taşıyordu.

Kırk yıldır burada yaşıyormuşcasına rahatı davranışları. Yatağın dağınıklığından dolayı özür diliyor, ayakkabılarının nereye kaybolduğunu soruyor, sigarasını yakacağı kibriti eliyle koymuş gibi buluyor, koridorun öteki ucundaki kapıyı hiç düşünmeden açıp giriyor —bunca gelip gidişinde bir tek kez olsun oraya göz atmağa cesaret edememişti kız— bir tepsiye dizdiği üç bardak çay ile çıkıp geliyor, suların iyi akmadığından yakınabiliyordu.

Nasıl yapabiliyordu bütün bunları? Ne hakla buranın sahibiymiş gibi davranıyordu? Nasıl oluyordu da bir kötü kadın —onu görür görmez

arkadaşının ta ne zaman söylediklerini anımsamıştı kız— bunca küstahlığı göze alabiliyordu.

«Sobayı yaksak artık...»

Masada oturmuş, önünde bir şeyler çiziktiren adam başını kaldırdı gülümseyerek. Uzun bir an baktı kadına. Gözleri kızın hiç görmediği bir biçimde parlıyordu. Gülüşü sevecen değil, açık açık coşkuluydu.

«Sen odanın içinde güneşi kovalamağa başladın mı, kış gelmiş demektir,» dedi. «Hemen bu gün gidip odun alalım.»

Kadın gelip geçici değildi demek.. Hele yeni hiç değildi. Kızın içi bir anda buz tuttu.

«Kedi gibiyim,» dedi kadın, kediler gibi önce bir gerinip sonra bir büzülerek.

Sinema oyuncularını gibi tatlı tatlı gülümsedi. Dayanamadı kız, ayağa kalktı.

Kadın onu tanımaktan ne denli mutlu olduğunu ayağa kalkmadan, yerinde şöyle bir kıpırdanıp elini uzatarak belirtti.

Adam kapıya dek geçirdi kızını. Ne zaman geleceğini sordu.

«Ne zaman isterseniz,» dedi kız.

Ağlamak üzere olduğunu belli etmemeğe çabalıyordu.

Gelebileceği günü, saati söyledi adam. Birkaç kez yineledi aklında doğru kalsın diye.

Ne diye azıyor bu ağaç? Kötü günlerimin vakti gelmedi. Gelmedi. O kadın da bir daha gelmedi. Bir daha hiç görmedik, unuttuk onu..

Kolay mı oldu unutmak? Kolay değil, zor bile değil, olasıydı. Unutur gibi yaptık...

Hemen ağlamağa başlamadı kız. Merdivenleri inerken koşa koşa, gözleri kuruydu. Sokak sokak dolaşırken gün boyu, gözleri kuruydu. Düşlerini değil gerçekleri anlatıp duruyordu kendi kendine. En mantıklı kişilerden daha akıllı başında düşünüyordu.

Adamın başka bir sevdiği... başka bir sevdiği

ne demek? kendisini seviyor muydu ki? öyleyse herhangi bir sevdiği... olmadığını düşünmemişti o güne dek, evet. Ama olabileceğini de düşünmemişti. İşin doğrusu şuydu ki adamı kendi düşleri dışında hiç düşünmemişti.. Onun kendisi dışında bir yaşamı olduğunu bilmiyor muydu? Biliyordu elbette. Gene de.. Gene de.. Daha ilk günden işittiği 'kötü kadınlarla yaşanan kötü hayat' bile uzaktan görülmüş bulanık bir meyhane resmiydi, gerçek değildi. O yaşamı özlediği anlarda bile gerçekliğine varamamıştı... Son zamanlarda ise, hele İstanbul'dan uzak o kentte yaşar gibi yaparken, yalnızca fırça vuruşlarıyla bir arada görmüştü onu. Bir de sokaklarda yanında yürürken.. Bir de saray bahçesinde ağaçlar arasında... Bir de Ada vapurunda.. Bir de Boğaz vapurunda.. Hep kendisinin de bulunduğu, bildiği yerlerde. Oysa kendisi dışında bir yaşamı vardı adamın elbette. Vardı, olmaması düşünülemezdi. Gene de, bu yaşamı bir kadınla paylaşabileceği —hele böylesine güzel ve her şeyi bilen, hiç bir sorunu olmayan, besbelli korkulu düşler bile görmeyen bir kadın— hiç aklına gelmemişti..

Sokaklarda dolaştı durdu gün boyu. Ağlamadı. Fakültenin yakınından bile geçmeden akşamı etti. Eve dönmek üzere vapura bindiğinde hava kararmamıştı daha, ama güneş batmış olmalıydı. Batmağa giderken bıraktığı izler hâlâ duruyordu. Yüksekten uçan martıların —kırlangıç mıydı onlar yoksa?— karınlarına o bakırı çalan güneşin uzaktan gelen sesi değil de neydi? Sonra, sarı —beyaz gökyüzündeki mor bulutların sınırlarını belirleyen altın çizgiler... Bulutların hemen altında, gittikçe uzaklaşan duman rengi bir kent silüeti ve o silüetin içine gelişigüzel düşmüş ışık noktaları.. Akşam oluyordu ve galiba yağmur gelecekti.. Bir fırtına çıkacak gibiydi hattâ..

O gece yağmur yağdı —ya da kız ağladı. Ama çok sonra.

Odasına saklanabilinceğe dek cırtlak renkli bir kâbusu başından sonuna dek, birkaç kez başından sonuna dek yaşamak zorunda kaldı. Teyze evinin hırçın sarıları, insafsız yeşilleri, çığlık çığlığa kırmızılılarıyla boğuştu saatlerce. İnsanların yüzüne hırçınlığı, insafsızlığı çizen, seslerini, gülüşlerini çığlıklaştıran eşyalar mıydı, yoksa hepsi insanlardan mı yansiyordu eşyaya? Çözemedi.. Uğuldayan başını alıp odasına götürdüğünde dışarda yağmur yağıyordu — ya da kız ağlıyordu.

Gecenin çok geç bir saati miydi? Penceresinden baktığında bir başka, bir garip dünya gördü.. Yağmurun camı billurlaştırması mıydı, kendi gözyaşları mıydı bu yeni dünyaya alışılmadık bir uzaklık kazandıran? Dışardaki her renge, her biçime —yaprağı seyrekleşmiş dallarda tek tük sallanan yaşlanmış at kestanelerinden sokaktan sessizce geçen arabanın kırmızı ard ışıklarına, karşıki evlerin çıkıntılı pencerelerinden o evlerden birinin kapısını bu akla uzak saatte çalan kişinin parlak sarı yağmurluğuna dek her şeye— bir titrek bir beşinci boyut eklenmişti.

Bu beşinci boyut kendi yüreğiymiş gibi geldi kıza. Yağmur öteden beri yakınıydı onun. İnsanların neden yağmurdan kaçtıklarını hiç bir zaman anlamamıştı. Hem adam dememiş miydi, her güzelliğin ardında... Dışarı çıkması gerektiğini kavradı birden. Adamın onu bahçe kapısında beklediğinden kuşkusuzdu.

Bahçe kapısının orada hiç kimse yoktu ama, bir su birikintisinin içinde eğri büğrü bir ay ile karşılaştı. Ay dede, ay dede, kaşım gözün nerede...

İstesem buradan da görebilirim ay dedeyi.. İstesem, ağacın biraz ötesine bakacak olsam,

biliyorum oraya kadar geliyor kimi geceler. İyice yaklaşıyor. İstemiyorum ama.. Kötü günlerimde üstüme üstüme geliyor, daha kötü ediyor beni. Hem o kız o gece ayı gördü de ne oldu? Sırlı sıklam kesildi. Hastalandın dediler, günlerce evden çıkmasına izin vermediler..

Hastalığın uzaması kızın suçu değildi. O, günün ve gecenin her saatinde yatağından kalkıp adama doğru yola çıkıyor, gidebileceği en uzak yere değin gidiyordu. Kimi kez odanın kapısına varamadan yakaladılar onu.. Kimi kez koridorda.. Birkaç kez evin kapısında, bir kez de bahçe kapısında kollarından tutup geri getirdiler. Oysa bıraksalar öyle çok uzaklara gidecek değildi. Adam bahçenin hemen dışında bekliyordu onu. Ya da bir iki adım yürüdükten sonra karşılaşacaklardı. Beklenmedik anlarda rastlaşmak doğaldı onlar için. Hep öyle olmamış mıydı? Başka insanların gerçek dışı sandıkları her şey onlar için gerçeğin ta kendisiydi. Ama bunu anlatamazdı ki teyze evindekilere. Anlatmamaya özellikle dikkat etti ayrıca. Ateşinin en yüksek olduğu anlarda bile kendisini yitirmemeğe çalıştı. Oysa unuttuğu süreler de var. O sıralarda neler sayıkladığını hiç bilmiyor..

İyileştikten sonra, iyileştiğini hekimler kesinkes söyledikten sonra bile, dışarı salıvermediler kızı. Güz sınavlarından hiç birine giremedi. Sınıfta kaldığına göre yeniden kayıt yaptırmasının gereksiz olduğunu söylediler. Okula gitmesi de gereksiz, dolayısıyla olasıydı. Sılaya dönse iyi olur dediler..

Hepsini atlatıp evden kaçabildiğinde kış ortasaydı. Adamın sobası gürül gürül yanıyor olmalıydı. Kadınsa kedi gibi... Kadını hiç düşünmedi. Gene beklenmedik bir saatte çaldı kapıyı.

Kızı gördüğüne gerçekten sevinmiş gibiydi adam. Birden bire ortadan kayboluşuna, onca-

dır gelmeyişine gerçekten kaygılanmış, belki de üzölmüştü.. Sevecen gülüşünü yüzünden bir an bile eksik etmeden bir biri ardından sorular sordu. Hastalığının öyküsünü anlattırdı. Yağmura neden çıktığından başka her şeyi aklında kaldığı kadarıyla anlattı kız.

Yağmura neden çıktığını en son söyledi.

«Nerede oturduğunu bilemiyorum ki,» dedi adam. «Bilseydim gelirdim belki. O gece çok düşündüm seni..»

Kızın yüreğı hop etti. Göğsünden karnına doğru kaynar sular boşaldı.

«Sahi mi? Sahi düşündünüz mü beni?»

«Elbette.. Ondan sonra da düşündüm.. Sık sık.. O gün nedense çok sarsılmış gibiydin...»

«Nedenini biliyorsunuz,» dedi ki çok alçak bir sesle. Sonra sustu.

Adam da sustu.

Asıl söylemek istediğini söylemeyeceğini anladı kız. Konudan uzaklaşmağa da içi elvermiyordu.

«Sizi... rahatsız ettiğim için...» dedi.

Duyulur duyulmazdı sesi, önüne bakıyordu.

«Hiç bir zaman rahatsız etmezsın beni, bilmiyor musun?»

Başını kaldırdı kız. Gözlerini hiç kıpırdatmadan baktı adama. Uzun süre baktı. Sonunda kesik kesik ama kekelemeden konuştu:

«O... yani... o gün... o gün burada olan... kişi... sevgiliniz mi?»

«Evet,» dedi adam. «Onun gibi bir şey..»

«Hiç sözünü etmemiştiniz...»

«Sana sözünü etmediğim birçok şey var...»

«Neden?»

«Bilmem... Her şey anlatılmaz ki.. Sonra, benim sözünü edebileceğim şeylerin çoğı senin ilginı çekmez.. Belki de duy-mak bile istemezsin...»

«İstiyorum ama, istiyorum!» Ne ayağa fırladığının ne de bağırmağa başladığının ayrıtındaydı kız. «İstiyorum, bilmek öğrenmek istiyorum.. Size ait her şey ilgilendiriyor beni.. Anlatın, hepsini, her şeyi anlatın n'olur.. Yaşamınızın en küçük kırıntısı bile bilemeyeceğiniz kadar değerli benim için.. Her şey.. Hepsi.. Benden uzak geçirdiğiniz tüm saatler...»

Korkuyla karışmış derin bir sevgi... mi vardı adamın yüzünde? Yoksa sevgi değil de başka bir şey miydi o? Başka bir şey... Birden bire taşmış bir deli ırmak gibi akıyordu kızın ağzından sözcükler.

«Hep sizinle birlikteyim ben.. Gelmediğim zamanlar da, çok uzakta olduğumda da.. Ama yalnızca birlikte geçirdiğimiz zamanları düşünebiliyorum.. Oysa kendi yaşamınızda düşünmek isterim sizi.. Gerçek yaşamınızda.. Gerçek yaşamınız bu değil, biliyorum. Benim hiç bilmediğim, hayalini bile kuramadığım bir başka, bir gerçek yaşamınız var. Onu paylaşmak istiyorum. Onu anlatın bana.»

«Yanılıyorsun. En gerçek yaşamım bu. Burada resim yaparken.. Senin paylaştığın...»

«Hayır, hayır.. Bu yaşamınızı bile paylaşamıyorum, çünkü anlamıyorum.. Ama ötekini bir bilsem.. Resim yapmadan önce, resim yapabilmek için yaşadığınızı.. O resimleri yaptıran yaşamı...»

İçini çekti adam.

«Bazı şeyleri anlatabilmek öylesine güç ki...»

«Hayır, güç değil.. Sizin için güç olamaz.. Anlatın bana, anlatın n'olur. Anlamak istiyorum! Ben.. Ben siz olmak istiyorum!»

Son soluğunu vermişcesine sustu.

İşte o zaman adamın yüzüne çok derin, çok ulaşılmaz bir acı yayıldı. İki adım yaklaşıp kızı iki omuzundan tuttu. Yüzünü iyice yaklaştırdı yüzüne.

«Zavallı yavrucuğum,» dedi. «Zavallı kızım... Ben olma sakın.. Ne yaparsan yap, ben olma.. Öylesine zor ki ben olmak.. Öylesine uzun, acıklı bir yol ki...»

«Yolun ne kadar uzun, ne kadar zor olduğunu söylemeyin bana. Her şeye razıyım.. Siz olmağa nasıl başlayabileceğimi söyleyin..»

«O resimleri yaptıran... içimdeki cehennem.. Sen hiç tanıma onu..»

«Tanımak istiyorum. Hep boşlukta düşmekten.. hiç bir yere tutunamadan hep düşmekten daha iyidir..»

«Kimbilir,» dedi adam.

Sonradan tanıttılar kıza cehennemi. Orada da yanındaydım. Adamınkine benziyor muydu hiç öğrenemedik.

Kötü günlerim geliyor. Kötü günlerim geliyor. İliklerimde duyuyorum bunu. Ağaç çıldırıyor. Yakında çırpınmağa başlar.. Oysa güzel şeyler kalmış olmalı.. Sesleri duymak istemiyorum, sesleri... Haykırmasınlar. Başlamasınlar.. Güzel bir şeyler gerekli bana.. Güzel bir şeyler.. Bir saray bahçesi.. Oradaki ağaçlar sessiz. Durgun. Kıpırtısız bir göl.. Ağaçların gölgeleri suyun üstüne düşmüş.. Ağaçların gölgeleri yaprakların rengini neden yansıtmaz?

Adamın yaptığı ağaç resimleri de yaprakların rengini yansıtmıyordu.

Aylardır hiç durmadan ağaç resimleri yapıyordu adam.

«Onun... hiç... resmini... yaptınız mı?» diye sordu kız bir gelişinde. Kadının adı aralarında söylenmemiştii ilk günden sonra.

«Hayır,» dedi adam. «İnsan resmi yapmıyorum bir süredir. Hiç bakmadın mı yaptıklarımıza döndüğünden beri?»

«Baktım,» dedi kız alçak sesle.

Adam güldü.

«Onun resmi var mı diye bakmışsındır.. Aslında görmek için değil..»

«Görmek için,» dedi kız suskun bir inatla. «Görmek için..»

«Ne diyorsun, peki? Nasıl buldun?»

«Sizin resimleriniz konusunda.. bir şey demek... demeğe korkarım.»

Kızı korkutan ağaçlardı. Adamın yeni ağaçları.. Gördüğü, baka baka yaptığı ağaçlar değildi bunlar, çok iyi biliyordu kız. Zaten hemen hemen hiç bir resmi modele baka baka yapmazdı. Kafasının içindekilere bakarak yaptığını söylemişti çok çok önce bir gün. Ve işte kafasının içinden çıkan bu ağaçlar korkutmuştu kızı. Renkli olanlar da vardı aralarında ama, çoğu karaydı. Mürekkeple ya da kömür parçacıklarıyla çizmişti onları. Ak kâğıdın üstüne düşmüş karanlık ışıltılar.. Kimi kez akıtılmamış gözyaşlarını, kimi kez baharda işitilmiş bir ezgiyi, kimi kez çıplak bir çığlığı anlatan çizgiler...

Oysa benim deli ağacımı ikimiz de görmemiştik o sırada, bilmiyorduk. O hiç görmedi, bilmedi. Bense onun kâğıda çizdiklerini bildiğimden bunu görür görmez tanıdım. Hemen anladım deli olduğunu.. Bak işte gene başladı... Hep böyle yapar bu ağaç. Durur durur, birden çırpınmağa başlar. Rüzgâr bile yokken kendini bir o yana bir bu yana savurmağa koyulur. Yorulur, yorulur.. Camlara kırarcasına vurup vurup beni dışarı çağırır.. Hayır, gitmeyeceğim. Gitmeyeceğim. Sen istediğin kadar uzakta ol. Burada iyiyim.. Duymak istemiyorum o sesleri.. Bu deli ağaç beni de deli edecek bir gün.. On-

ların dedikleri yalan, tüm dedikleri yalan. Hep yalan söylediler.. Mutlu günlerim vardı. Mutlu günler.. Hepsini aldılar elimden. Kıldılar. Tuz buz ettiler.. Her şey yok oldu..

Kötü günlerim geliyor.

Kötü günlerim gelmeden ölebilsen.

Bilseydim çok çok önceden ölürdüm.

O kız da ölmeyi düşündü. Gerçekten düşündü. Bilerek, isteyerek düşündü. İlk kez değil. İkinci kez.

İlk kez, yani ölmekten ilk söz ettiğinde, gerçekten düşünmüyordu ölümü. Tersine, yaşamının yollarını arıyordu. Bir oyundu ölümden söz açması. Bir yalandı. Sılaya dönmemek için uydurduğu bir yalan..

Nedense inandılar. Nedense inanıyorlardı ona, gözlerini dimdik yüzlerine dikip ağır ağır, telâşsız konuştuğunda. Çekindiklerini, hattâ ürktüklerini bile sandı kız birkaç kez. Arada sırada hakkında fısıldaştıklarını biliyordu. Neler konuştuklarını duymuyordu ama.

Şubata değin kalmasına, sınavları denemesine izin verdiler.

Adam da gökyüzündeki sıcak odaya daha sık sık gelmesine izin verdi.

Mutlu günler.

Kız sobayı yakmasını da, sobayı söndürmeden ateş çekmesini de öğrenmişti artık.

Göğsünün içinde hiç durmadan büyüyen, büyüyen, onu her an soluk soluğa bırakan sevgiye 'sevgi'den başka bir ad aramaktan da vazgeçmişti.

Adama söyliyemiyordu bir türlü. Söylemesi gerekliydi oysa. Neden gerekliydi? Bilmiyor muydu adam, anlamamış mıydı? Hemen hemen her şeyi söylenmeden anlayan bir adam.. Üstelik dolaylı yoldan bin kez söylememiş miydi kız? Gene de, ne kadar anlamış olsa bile, yüreğine sığmayan sevginin büyüklüğünü bile-

mezdi. Bilemezdi. Kız bilsin istiyordu.

Her gelişinin her gidişinde alnından öpüyordu adam onu. Ama bir tek kez olsun sarılmamıştı. Kız adama sarılmak istiyordu.

Ölümü ikinci kez düşündüğünde gerçekten düşündü. Duyduğu dayanılmaz sevgiyi hiç bilmeyecekse adam, hiç sarılmayacaksa ona, ölmek daha iyiydi. Uzun uzun düşündü bunu. Hiç bir korku ya da acı duymadan düşündü. Derin bir erinç veriyordu bu düşünce. Ölmek istemiyordu, hayır. Ama istediğinde ölebileceğini bilmek birçok şeye katlanınayı olası kılıyordu.. Ölmeyecekti daha, yaşamağa çalışacaktı tüm gücüyle, elinden geldiğince.. Elinden hiç bir şey gelmeyeceğine kesinlikle inandığı gün, yaşam taşınılmaz bir yük olduğunda, tüm umutlar söndüğünde ölmek gibi bir güzel, bir kesin kuruluş vardı.. Yetiyordu bunu bilmek.

Tüm umutlar sönmüş değil. Yaşam taşınılmaz bir yük değil. Bir delice özlem, soluk kesen yedi kat merdiven, gökyüzüne asılmış bir güneşli oda yaşam.. Gene de ölümün sessizce beklediğini bilmek güzel..

Gün gelir şaşkın bakışlı, titrek dudaklı, soluk yüzlü kız mutluluğun doruğuna erişir. En yüksek doruktan en derin çukura düşmek en doğal olandır her zaman. İkisinin de baş harfi M. Her şeyin baş harfi M.

O gece öyle bir kar yağdı öyle bir kar yağdı ki, daha önce yağmış, daha sonra yağacak hiç bir kara benzemiyordu. Bütün bir gece boyu pencerenin önünden ayrılmadı kız. Kar tane-ciklerinin gökten mi yere düştüğü, yerden mi göğe tırmandığı anlaşılmıyordu. Hiç bir ışık olmamasına karşın beyazlığın sessizce, sessizliği çoğaltarak, yoğunlaştırarak karanlık geceye egemen olabilmesi de anlaşılır gibi değildi. Renkten, ışıktan anlayan adama bunu ertesi gün sormğa karar verdi kız.

Sabahleyin hiç kimse uyanmadan evden kaçmasını bildi.

Saray bahçesine gitme isteğini adama benimsetmeyi başardı.

O gün her şeyi başaracaktı, biliyordu bunu. Söyleyecekti.

Yürüdüler, yürüdüler. Saray bahçesine giremediler. Kar yüzünden kapalıydı demir parmaklıklı kapılar.. Üzülmediler buna. Şaşmaya bile gerek görmediler. Saray bahçesi özelliğini yitirmişti bu havada. Tüm sokaklar saray bahçesine, tüm evler saray yavrularına dönüşmüştü yürüdükleri yollarda.

«Bir düşü gerçekten yaşıyor gibiyiz,» dedi kız. «Her yer, her şey inanılmayacak kadar bembeyaz...»

Asıl söylemek istediğini söyleyemiyordu bir türlü. Asıl söylemek istediğinin sözcüklerini bulamıyordu.

«Her şey bembeyaz diye hepsi aynı sanma sakın,» dedi adam. «Beyazdan beyaza dağlar kadar fark var.. Bak gökyüzüne... Rakı beyazı.. Bak şu ağaçların dallarına.. Tebeşir beyazı..»

«Neden kar beyazı değil?» diye sordu kız.

«Tebeşir kardan daha beyazdır da ondan..»

Güldüler. Sözcükleri bulabilse söyleyecekti kız.

«Soğuk da, üşümek de çeşit çeşittir,» diye sürdürdü adam. «Ayaklarını üşüten soğuk ıslak örneğin, sırlı sıklam. Burnunu donduran soğuk ise kupkuru, kızıl bir soğuk..»

«Sağ elim üşümüyor ama,» dedi kız. «Ya sağ elimin sıcaklığı?»

Sustu. Sağ elini adam tutuyordu.

Adam da sustu. Yanıt vermedi.

Buncadır ilk kez olarak kız sıktı adamın elini.

Adam gene yanıt vermedi.

Sözcükleri bulsa konuşacaktı kız. Söyleyecekti.

Yürüdüler..

«Sokağa çıktığımızdan beri,» dedi adam, «Vivaldi dolanıp duruyor kafamda...»

«Kışım güzelliğinden..» dedi kız. «Onun anlattığından da güzel bir kış bu.»

Vivaldi'yi bir tek kez, adamın odasında dinlemişti. Ne dediğini kesinlikle bilmeden konuşuyordu.

«İşin garibi ne, biliyor musun? Kafamda dolanıp duran kış değil, bahar..»

«Baharda çiçek açmışa benziyor bu ağaçlar..»

«Baharda açan çiçekleri ağaç kendi yaratır.. Ağrıyla, sızıyla, acıyla gözyaşıyla.. Bu kar tepeden inme..»

«Baharda açan çiçekler ağacın gökyüzüne aşk mektubuysa...» diye başladı kız.

«Kışın yağan kar gökyüzünün ağaca gönderdiği aşk mektubu...» diye bitirdi adam. «Ne kadar haklısın.. Nasıl da yaşına yakışmayacak kadar doğru konuşuyorsun...»

O anda söyleyebilseydi inandırırды belki dediklerine. Öylesine yakındılar.

Gene de sustu.

Yürüye yürüye Karaköy'e geldiler. İkisi de bir şey dememişti, demiyorlardı ama, kızın buradan vapura binip evine gideceğini biliyorlardı.

«Bu havada yalnız gidemezsin,» dedi adam. «Evine dek götüreceğim seni. Bahçe kapısına ya da sokağın başına kadar..»

Bahçe kapısına ya da sokağın başına dek

uzun bir yol vardı. Sözcükleri bulabilirdi belki kız.

İskele binlerce, sanki yüzbinlerce insanla doluydu. Sabahtan beri aksayarak sürdürülebilien vapur seferleri yoğun tipi yüzünden durmuştu. Ne zaman başlayacağı belli değildi. Belki hiç kimse varamayacaktı evine.

Kalabalıkta adam kızın elini bıraktı.

«Ne olacak şimdi?» diye sordu. «Ne yapacağız şimdi?»

«Bilmem,» dedi kız.

Oysa biliyordu.

«Beklemekten başka çare yok,» dedi adam. Beklemek istemiyordu kız. Vapurların işlemeğe başlamasından korkuyordu.

«Çok merak etmişlerdir beni,» dedi. «Polise bile haber vermiş olabilirler. Nerede olduğumu bilmiyorlar..»

«Nasıl olur,» dedi adam. «Sabah çıkarırken ne demiştin?»

«Hiç kimseyi görmedim. Bir şey demeden kaçtım.

«Ne yapacağız, peki?»

«Eve telefon edelim,» dedi kız. Aylardan beri söylemek istediği şeyin sözcüklerini bulamıyordu ama, bunlar kolayca çıkıyordu ağzından. «Kardan dışarı çıkamadığını söylerim.. Çok uzaktalar, hiç bir şey yapamazlar.. Arkadaşımın.. yeğeninizin evinde kalacağını söylerim...»

«Doğru ya...» dedi adam.

«Yalan sayılmaz,» dedi kız. «Yeğeniniz gerçekten arkadaşımı..»

«Elbette... Tabii.. Oraya götürebilirim seni...»

«Hayır. Hiç bir yere gitmek istemiyorum. Sizinle kalmak istiyorum.»

İşte böyle. En olmadık, en beklenmedik anda gereken sözcükleri aramadan bula-

biliyordu. Şaşacak, çekinecek vakti olmadan söyleyiveriyordu.

«Peki öyleyse,» dedi adam. «Nerede telefon var acaba?»

Bu kez O aramış da bulamamıştı belki gereken sözcükleri..

Yedi kat merdiveni tırmanırken adamın göcuğunun, kasketinin üstündeki karlar eridi. Başındaki, omuzlarındaki ak alanlar koyu renkli ıslak lekelerle dönüştü. Adamın arkasından çıkıyordu basamakları kız, her kar taneciğinin yok oluşunu gözleriyle görebiliyordu.

Gökyüzündeki odaya vardıklarında üstlerini başlarını silkelediler gene de — ya da silkeler gibi yaptılar. Soba sönmüştü.

«Ne kadar soğuk,» dedi adam. «Kimbilir nasıl üşümüştür ellerin..»

Tutmadığı ellerin nasıl üşüyebileceğini biliyordu demek..

Kız birden sözcükleri buldu.

«Sizi seviyorum. Çok... çok seviyorum.»

Sözcüklere değil de söylenmelerine şaşmış gibiydi adam. Ürkmüş gibiydi hattâ. Bir adım geriledi.

«Ben de...» dedi kararsız bir sesle.

«Hayır, öyle değil.. Bildiğiniz gibi değil.. Her şey kadar seviyorum sizi. Ölecek kadar...»

«Yavrucuğum,» dedi adam. «Güzel kızım...»

«Kızınız değilim ben. Sizi seviyorum.»

Adam iki adım yaklaştı. İki eliyle kızın iki omuzunu tuttu.

«Kızım olabilecek yaştasın,» dedi.

«Gene de seviyorum sizi..»

«Evet, biliyorum. Ben de... seni... Ama sevgimin niteliği...» Bir kez bulmuştu ya kız sözcükleri, yitirmek istemiyordu. Hele adamın açıklamalara, nitelemelere girmesini

hiç istemiyordu. İsteddiği tek şey vardı.

«Seviyorum sizi,» diye yineledi.

«Dinle beni!» dedi adam. Galiba kızın omuzlarını hafiften sarstı. «Bu yaşta anlayamayacağın gibi... anlayamayacağın kadar... seviyorum seni.»

Alnından öpmek için eğildi.

Kız ne zamandan beri biliyordu bunu? Ne zamandan beri hazırlıklıydı? Başını geriye attı ve alnına doğru yola çıkmış olan öpücüğü dudaklarıyla karşıladı.

Gene de, alnına kondurulmuş bir öpücükten farksızdı dudagına düşen.

Kız üşümüş kollarının tüm gücüyle sarıldı adama. Yüzüne çok yakından baktı. O zaman bir resim gördü. Daha önceden de görmüştü böyle bir resim. Adam göstermişti ama kız inanmamıştı. Adamın gözleri birbirine geçmiş, alnına tırmanmıştı. Burnu bir yana devrilmiş, ağzı yanağına kaymıştı.. Evet, görmüştü kız bu resmi daha önce. 'Çağın en ünlü ressamı,' demişti adam. 'En büyüğü mü daha belli değil ama, en ünlüsü..' Böyle bir insan yüzü olamaz, diye düşünmüştü kız o zaman. Ama şimdi görüyordu işte. Böyle bir insan yüzü olurmuş. Çok yakından bakmak gerekliymiş yalnızca..

Adam kızın kollarını boynundan çözdü. Yavaşca uzaklaştırdı onu gövdesinden.

«Sobayı yakalım,» dedi.

Kız artık ölebileceğini biliyordu.

Sobayı yaktıklarında, oda yavaş yavaş ısınırken, biliyordu.

Yiyecekleri yemeği hazırlamağa koyulduklarında, karşılaştıklarından bu yana ilk kez birlikte yaşayan iki kişi gibi sahip olduklarında odaya, kız biliyordu.

«Günün birinde, kendi yaşında birine âşık olduğunda, bugün bana duyduğun sevgi sana yol gösterecek,» dediğinde adam, kız bi-

liyordu.

«Peki ama, ben kimim? Kim olmak için yaratılmışım?» diye sorduğunda kız,

«Bunu senden başka kimse bilemez,» diye yanıtladığında adam, kız biliyordu.

Hiç bir korku, hiç bir acı duymadan düşünüyordu ölümü. Böylesine güzel bir kurtuluş yolunu ta önceden bulduğu için kutluyordu kendi kendisini.

Konuşuyor, konuşuyordu adam. Konuşuyorlardı. Sonra birden susuyordu. Susuyorlardı. Tüm konuşma girişimlerini, tüm sözcükleri ona bırakmıştı artık kız. Susmaları da..

O güne değin hiç açmadığı konuları açıyor du adam. Kızından söz ediyordu. Kendi çocukluğunu anlatıyordu; uzak, soğuk, yabancı bir kentte geçen gençliğini.. Kızı bir daha görme yeceğini biliyordu sanki; yaşamını çabucak özetlemeğe çalışıyor gibiydi. Sonra birden susuyordu. Uzun süre hiç bir sözcük çıkmıyordu ağzından.

Sevmek sözcüğünün aralarında yinelenmesi için bunları yaptığına kız tam inanacakken, aşkı anlatmağa koyuldu. Şiir gibi bir şeydi dedikleri, aklında tutmak için bir çaba göstermiş olsaydı bile tutamazdı kız. Sözcükler güzeldi ama anlamlarını kavrayamadı. Kendi duyumsadıklarına hiç benzemiyordu anlatılanlar ve sanki bu benzemezliği vurgulamak için konuşuyordu adam.

Gene de mutsuz değildi kız. Mutsuzluğa karşı önlemini önceden almıştı. Her şeyin baş harfi M.

Adam sustu. Belki o da inanmamıştı kendi dediklerine.

Ak kâğıdın üstüne kara bir deniz ve kara yelkenliler çizmeğe oturdu.

Dışardaki karın beyazlığını duyuyorlardı o danın sessizliğinde. Pencereden bakmak, görmek gereksizdi.

Gecenin çok geç bir saatinde, söylenecek artık hiç bir şeyin kalmadığını bile bile, yeniden konuştular. Yatakta kimin yatacağıydı tartışma konusu olan.

Kız adamı bu soğukta yatağından etmeyeceğini, iki kişilik sarı koltukta uyuyabileceğini söylüyordu.

Adam bu sözleri saçma buluyor, zaten yatmayacağını, sabaha dek çalışacağını savunuyordu.

Kız ısrar ediyordu.

Adam da direniyordu.

«Bakın,» dedi kız sonunda. Galiba aylar önce burada gördüğü kadın kadar rahat konuşuyordu. «En kenarda, hiç kıpırdamadan yatarım. Hiç rahatsız etmem sizi geldiğinizde.. Ama gelmeyeceğinizi bilirim uyuyamam.»

«Peki,» dedi adam. «Sen yat. Ben biraz daha çalışacağım. Sonra gelirim.»

Bütün gece uyumadan bekleyeceğini sanıyordu kız. Adamın yanına ama çok uzağına uzandığını görmeden gözlerini kapatmayacağını sanıyordu. Ama ölümü düşünme düşünme mutlu bir uykuya daldı.

Uyandığında sabah olmuştu çoktan. Adam sarı koltuğa bile gidemeden, oturduğu iskemlede, masasının üstüne yüzü koyun serilmiş uyuyordu. Soba sönmüştü. Hiç bir şeyi ısıtamayacak kadar uzaktan parlayan kış güneşi doldurmuştu odayı.

En ufak bir ses çıkarmamağa dikkat ederek kalktı kız yerinden. Odanın içinde dolaştı. Her şeye iki kez, üç kez baktı. Açıkta olan resimlere, mürekkep şişelerine, fırçalara, minderlere, kilime, sarı koltuğa, sobaya, bakır mangala, ceviz çerçeveli aynadaki kendi görüntüsüne bile.. Dönüp dönüp baktı. Pencereden görünen

rakı beyazı gökyüzüne, rakı beyazı damlara, mavi-beyaz denize baktı. Odayı, denizi, resimleri yeniden görmeyeceğini biliyordu bu kez. Gene de bakınağa dayanabiliyordu işte. Demek birkaç ay önce adama söylediği sözler yalandı —ya da başka bir gerçek...

Yeniden göremeyeceğini bile bile bakabiliyordu insan, evet.. Tüm umutların bittiği yerde... bir kurtarıcı... Ölüm vardı. Bekliyordu.

Ama ölümü elinden aldılar.

Bağırان, haykıran insanlar ölümü elinden aldılar.

Ak duvarlı bomboş odalara kapattılar onu.

Ak duvarlı odalara ak gömlekli adamlar girdi çıktı, girdi çıktı. Tanıdığı hiç bir beyaza benzemiyordu odaların ak duvarları, adamların ak gömlekleri. İnanılmaz şeyler yaptılar, akla en uzak biçimde aşağıladılar onu.

Hiç bir dediğine inanmadılar.

İnanılabilecek hiç bir şey demedi.

Sonunda, günler, haftalar, aylar, yıllar sonra, getirip bu pencerenin kıyısına, bu ağacın gölgesine bıraktılar onu.

Tüm bildiklerini ağaca anlattı kız.

Ağaç delirdi.

Yıllar var uğraşüyor güneşe tırmanacağım diye. Çevresini saran duvarları yeneceğini sanıyor.

Deli bir ağaç bu.

Deli ağaca bakıyorum gün boyu. Geceler boyu. Deli ağaca bakıyorum yerimden kıpırdamadan.

Ölümü elimden aldılar. Başka ne yapabilirim?

Aralık, 1980

BİR DELİ AĞAÇ

PINAR KÜR

Gene de, aradan günler geçmesine karşın bir türlü kurtulamadım o gece uyanan kuşkudan... Kurtulmak bir yana, daha da kaptırdım kendimi. Geceleri müzik sürüp gidiyordu --ama artık müziği dinlemekten öteye geçmiştim. İlhan'ın yakınlığını duymak için çıkıyordum balkona sanki. Günlerimi de geceyi sabırla --ya da sabırsızlıkla-- beklemekten çok daha somut bir uğraş dolduruyordu: Onun ölmediğini kesinlikle ortaya çıkaracak kanıtlar aramağa girişmiştim.

ÖNEMLİ NOT

Bu kitap basılı fiyatının üzerinde satılamaz.

120 Lira